

การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดย
นางสาวสิทธิรัตน์ รุ่งทิวทรัพย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนากิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF ART CRITICISM ACTIVITIES TO DEVELOP AESTHETIC
AND ASSESSMENT FOR SECONDARY STUDENTS**

**By
Miss Sittinan Rungtaweesub**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Fine Arts Program in Visual Arts Education

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2016

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนา
กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรีย์และการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5 ” เสนอโดย นางสาวสิทธิชนันท์ รุ่งทวีทรัพย์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน
2. รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันตีสุข
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โสภณาย บุญญานันต์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันตีสุข)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม)

...../...../.....

57901325: สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

คำสำคัญ: กิจกรรมศิลปวิจารณ์ / สุนทรียะ / การประเมินค่า

สิทธิบัตร รุ่งทวีทรัพย์: การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อ.ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน, รศ.ปริญญา ตันติสุข และ ผศ.ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม. 230 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เปรียบเทียบสุนทรียะและการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 แผนการเรียนศิลป์คำนวณ โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 21 คน ทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ระยะเวลา 16 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ (Interview) 2) แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา และกิจกรรมทำขบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ 3) แบบประเมินสุนทรียะ 4) แบบวัดการประเมินค่า และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า

1. กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) สูงกว่าเกณฑ์ คือ 82.03/84.60
2. ผลคะแนนสุนทรียะ และผลคะแนนการประเมินค่าของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า โดยผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับที่มากที่สุด

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2559

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

57901325: MAJOR: VISUAL ARTS EDUCATION

KEY WORDS: ART CRITICISM ACTIVITIES / AESTHETIC / ASSESSMENT

SITTINAN RUNGTAWEESUB: THE DEVELOPMENT OF ART CRITICISM ACTIVITIES TO DEVELOP AESTHETIC AND ASSESSMENT OF SECONDARY STUDENTS. THESIS ADVISORS: WISUD PO-NGERN, Ph.D., ASSOC. PROF. PARINYA TANTISUK, M.F.A. AND ASST. PROF. WANNAWEE BOONKOUM, Ph.D. 230 pp.

This research aims 1) to study and develop for an effectiveness of art criticism activities to develop aesthetic and assessment for secondary students, 2) to compare the aesthetics and values before and after utilizing art criticism activities to develop aesthetic and assessment for secondary students, and 3) to investigate the students' satisfaction after being taught with art criticism activities to develop aesthetic and assessment for secondary students. The experimental group consisted of 21 students in Mathayomsuksa 5/2 of Tharnpanya school, Bangkok. The study was conducted with 16 periods, in 2016, in the first semester of the school year. The instruments of this study were 1) interview form 2) lesson plans, additional art courses of visual arts and the activities in each learning 3) aesthetic evaluation 4) Evaluate assessment, and 5) the students' satisfaction after being taught with art criticism activities.

The findings of the study were as follows:

1. Art criticism activities to develop aesthetic and assessment for secondary students reached the efficiency that compared the percentage of formative assessment score = 82.03 with the summative assessment score = 84.60 Which was higher than the established requirement of 80/80
2. Aesthetic scores and evaluate scores of the students before and after utilizing art criticism activities to develop aesthetic and assessment for secondary students in posttest were significantly higher than pretest scores at .05 level.
3. The students' satisfaction towards art criticism activities was at the highest level.

Program of Visual Arts Education

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2016

Thesis Advisors' signature 1..... 2..... 3.....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ได้ให้คำแนะนำจนประสบผลสำเร็จด้วยดี รองศาสตราจารย์ปริญญา ตันติสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวีร์ บุญคุ้ม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาให้ความรู้ และให้คำแนะนำข้อคิดเห็นเป็นที่ปรึกษา ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการสอบ และผู้ทรงคุณวุฒิอาจารย์ ดร.โตมฉาย บุญญานันต์ ในการตรวจสอบงานวิจัย

กราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ พิษณุสุภณิมิต รองศาสตราจารย์ ดร. สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์ ดร.เด่นพงษ์ วงศาโรจน์ อาจารย์นาวัน กิตติเรืองนาม และอาจารย์มาโนช พรหมจรรย์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อคิดเห็นเพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พีระพงษ์ กุลพิศาล อาจารย์ ชูศักดิ์ ศรีขวัญ อาจารย์นภดล วิรุฬห์ชาติพะพันธ์ อาจารย์ โชคก เก่งเขตรกิจ และอาจารย์ มาโนช พรหมจรรย์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

กราบขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการ คณาจารย์ และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา ที่สละเวลา อำนวยความสะดวกในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์จากการค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเพื่อระลึกถึงแก่ คุณบิดามารดา ผู้อบรมและมอบมรดกทางปัญญาอันล้ำค่าแก่ผู้วิจัย ครู-อาจารย์ พี่น้อง และทุกคนที่เป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่างแก่ผู้วิจัยมาตลอด และสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ ท่านที่ผู้วิจัยมิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	16
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	17
หลักสูตรศิลปะ	17
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระ	
การเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	17
วิสัยทัศน์	17
หลักการ	18
จุดหมาย	18
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	19
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	20
คุณภาพผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	20
ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	20
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนฐานปัญญา แผนกมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง	
พุทธศักราช 2556	22
ข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียน	22

บทที่	หน้า
วิสัยทัศน์	23
ภารกิจ	24
เป้าหมาย.....	24
โครงสร้างเวลาเรียน	25
หลักการและทฤษฎีสุนทรียะและศิลปวิจารณ์	27
ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education).....	27
ทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพ (Aesthetic Development) ของพาร์สัน	29
ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์.....	33
ทฤษฎีศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE)	36
ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy Revised	40
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ	43
แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนา	
การคิดขั้นสูง.....	44
ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์	44
ด้านเนื้อหาสาระ	44
ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน	45
ด้านการวัดและประเมินผล	45
ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21	46
ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม	46
ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี.....	46
ทักษะชีวิตและอาชีพ	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกิจกรรมทางทัศนศิลป์	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปวิจารณ์	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์	52
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
วิธีดำเนินการวิจัย.....	55
วิธีและขั้นตอนการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	55

บทที่	หน้า
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	55
ระเบียบวิธีวิจัย.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	56
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	56
การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การจัดกระทำต่อข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม สุนทรียะและการประเมินค่า.....	69
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและ หลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่า.....	70
ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า.....	71
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	74
สรุปผลการวิจัย.....	75
อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	79
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	79
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	80
รายการอ้างอิง.....	81
ภาคผนวก.....	84
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
ภาคผนวก ข การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครูทัศนศิลป์ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย (Interview).....	88
ภาคผนวก ค แบบประเมินค่าความสอดคล้องกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	92

	หน้า
ภาคผนวก ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน	124
ภาคผนวก จ แบบประเมินผลงานทัศนศิลป์	140
ภาคผนวก ฉ แบบสอบถามความพึงพอใจ	144
ประวัติผู้วิจัย	230

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง	21
2	ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง (ต่อ)	22
3	โครงสร้างเวลาเรียน	25
4	แสดงผลการทดลองหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริม สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	70
5	แสดงผลเปรียบเทียบคะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	70
6	แสดงผลเปรียบเทียบผลคะแนนการประเมินค่าของนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	71
7	ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม สุนทรียะและการประเมินค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	71
8	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้	93
9	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า	101
10	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ	109
11	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะศิลปวิจารณ์ฯ แผนการเรียนรู้ที่ 1	110
12	เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 1	111
13	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะศิลปวิจารณ์ฯ แผนการเรียนรู้ที่ 2	112
14	เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 2	113
15	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะศิลปวิจารณ์ฯ แผนการเรียนรู้ที่ 3	114
16	เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 3	115
17	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะศิลปวิจารณ์ฯ แผนการเรียนรู้ที่ 4	116
18	เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 4	117
19	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาทักษะศิลปวิจารณ์ฯ แผนการเรียนรู้ที่ 5	118

ตารางที่		หน้า
20	เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 5.....	119
21	โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ แผนการเรียนรู้ที่ 6.....	120
22	เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 6.....	121
23	เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ.....	121
24	บันทึกข้อมูลตารางคะแนนกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและ การประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คน.....	122
25	แสดงผลการทดลองหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	123
26	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ด้านความรู้ คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และ คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบประเมินสุนทรียะ โดยใช้ กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน.....	125
27	แสดงเปรียบเทียบผลคะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	125
28	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ด้านความรู้ คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และ คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดการประเมินค่า โดยใช้ กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน.....	126
29	แสดงเปรียบเทียบผลคะแนนการประเมินค่า ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	126
30	ภาพผลงานศิลปะสำหรับประเมินสุนทรียะผู้เรียน ตามทฤษฎีของ Michael J. Parsons.....	128
31	โครงสร้างแบบประเมินการประเมินค่า.....	133
32	เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลงานชั้นสรุป.....	141
33	บันทึกสรุปข้อมูลตารางคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์.....	142
34	แสดงผลการประเมินผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรม ศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.....	143

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	13
2	ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom กับแนวคิดของ Anderson and Krathwohl	40
3	ทักษะความรู้	41
4	ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21	46
5	ขั้นตอนการสัมภาษณ์ (Interview)	58
6	ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณภาพกิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ	62
7	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ	63
8	ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	64
9	แผนผังสรุปโครงสร้างการดำเนินงานวิจัย	68

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ศิลปะมีการพัฒนารูปแบบความงาม ด้านสุนทรียภาพ ซึ่งเน้นทักษะการประเมินค่า และทักษะการคิดสร้างสรรค์อันเป็นทักษะขั้นสูง มากกว่าการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในรูปแบบเหมือนจริง ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นหัวใจหลัก ที่จะเป็นแนวทางในการสร้างคุณภาพเยาวชนของชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในระดับสากลในศตวรรษที่ 21 นี้ มนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ในการแข่งขันในโลกศตวรรษสมัยใหม่ ดังนั้น สิ่งแรกที่ควรริเริ่ม คือ จะต้องพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพเพื่อให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์) เป็นวิชาที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย การเรียนรู้จะเกิดขึ้น โดยสมบูรณ์ได้ต้องขึ้นอยู่กับการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรม สอดคล้องกับความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานระหว่างสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (ชนิดย์ เพ็ชรมณีวงศ์, 2556: 1)

ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตราที่ 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542: 4)

การพัฒนาหลักสูตรจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ จึงจะทำให้หลักสูตรทันต่อเหตุการณ์ และมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และวิสัยทัศน์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ มีสาระสำคัญ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่าง ๆ ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทัศนศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551: 1)

ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เพื่อจะได้พัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ เช่น ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่การทำงาน ซึ่งมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นในโลกปัจจุบันทักษะด้านนี้ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) และการสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration) ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทุกวันนี้เราอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยสื่อและเทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นได้จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมากมาย การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การศึกษา และความสามารถในการเชื่อมโยงกัน และการมีส่วนร่วมในอัตราที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนพลเมืองและแรงงานที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย เช่น ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy) และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology, Literacy) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ ชีวิตและสภาพการทำงานในทุกวันนี้

จำเป็นต้องมีทักษะการคิด และองค์ความรู้เพิ่มขึ้นมากมายความสามารถในการทำงานในยุคที่แข่งขันกันด้านข้อมูลข่าวสาร และการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นที่นักเรียนต้องใส่ใจอย่างเคร่งครัดในการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไปนี้ให้เพียงพอ เช่น ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability) การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction) ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills) การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2545)

แนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะ เป็นสิ่งที่ทำทนายสำหรับผู้สอน และเด็กในการเรียนรู้ “ศิลปะ” (องค์ประกอบศิลป์ ทศนธาตุ ความปลอดภัย ประวัติศาสตร์ศิลป์/สุนทรียศาสตร์ และการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคในการสร้างผลงานศิลปะ) ซึ่งสาระสำคัญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็ก คือ เด็กสามารถ “เชื่อมโยง” “ค้นหาตรวจสอบ” และ “ประยุกต์” ในแนวความคิดที่กว้างขวาง จากการเรียนรู้ศิลปะในการส่งเสริมเด็กให้เกิดการเรียนรู้ จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะทั้งระยะสั้นและระยะยาวขึ้นอยู่กับภาระที่ผู้สอนต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จากกระบวนการทางศิลปะ ดังนั้น การที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้สอนควรมีหลักและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งหลักแนวคิดการสอนศิลปะที่สำคัญ คือ ทฤษฎีศิลปะศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE) ที่ได้รับการพัฒนาจากสถาบันเกตตี้ (Getty Institute) สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ทฤษฎีนี้เน้นแบบแผนการเรียนการสอนศิลปะศึกษา 4 แกน คือ 1) แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) 2) แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) 3) แกนศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) และ 4) แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ทฤษฎีนี้เน้นแนะนำการเรียนการสอนศิลปะให้ครอบคลุมทั้ง 4 แกน ให้นำหนักแต่ละแกนให้เหมาะสมกับช่วงชั้นการศึกษา การสอนในทฤษฎีการสอนแบบบูรณาการ (DBAE) เช่น ในวิชาศิลปะวิจารณ์ควรมีการนำรูปแบบของผลงานใหม่ ๆ มาศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและวิเคราะห์ผลงานถึงสิ่งที่สะท้อนถึงสังคมร่วมสมัย โดยที่ผู้สอนควรมีพื้นความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการตัดสินคุณค่า รวมถึงลักษณะของศิลปะสมัยใหม่เป็นอย่างดี ผลงานศิลปะสมัยใหม่มักมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์และบ่งบอกถึงความคิดของศิลปินที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาหนึ่ง (วิสูตร โพธิ์เงิน, 2556: 19-20)

ทฤษฎีการสอนด้านศิลปะวิจารณ์ใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Critical Theory) ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน (Edmund Burke Feldman, 1972) เฟลด์แมน แถลงว่า ทฤษฎีของเขามุ่งที่จะสร้างหลักการในการตีความ และประเมินผลงานศิลปะจุดมุ่งหมายหลักของทฤษฎีนี้ คือ ความเข้าใจ

(Understanding) และความชื่นชม (Delight) ในศิลปะ จากทฤษฎีศิลปะศึกษา การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็ก ต้องคำนึงถึงหลักการทางศิลปะศึกษาทั้ง 4 แกน มาบูรณาการในการวางแผนกิจกรรม ซึ่งการใช้ทฤษฎีศิลปะศึกษาในแต่ละกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้ให้ครบทั้ง 4 แกน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสำหรับผู้สอน คือ การเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมจะต้องการมุ่งเน้นสิ่งใดให้กับเด็ก เฟลด์แมน อธิบายความหมายถึงคำว่า ความเข้าใจ ว่าบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจต่องานศิลปะจะสามารถ “อ่านข้อมูล” ต่าง ๆ ทางศิลปะออก และข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสิ่งที่จะไขไปสู่การวิเคราะห์และตัดสินใจงานศิลปะ เขากล่าวว่า ข้อมูลในที่นี้เป็นข้อมูลด้านคุณภาพของผลงานศิลปะ มิใช่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ไม่เกี่ยวข้องกับใด ๆ กับความเก่าแก่ หรือแม้มีค่าเชิงโบราณวัตถุ ผู้วิจารณ์จะต้องหาทางทำความเข้าใจและเข้าถึงเหตุและผลของงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ให้อะไรแก่ตนเอง ส่วนความชื่นชมนั้นเฟลด์แมน อธิบายว่าเมื่อบุคคลบังเกิดความเข้าใจในผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ย่อมจะบังเกิดความพึงพอใจ ชื่นชมในผลงานชิ้นนั้นตามมาด้วย (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543: 34)

แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงนั้น อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีความเชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปะศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะและศิลปิน มีความเห็นว่า ในด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายวิจารณ์งานโดยผ่านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้านเนื้อหาสาระ ฝึกการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ โดยให้เนื้อหาสอดคล้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ฝึกการวิเคราะห์ ดีความ แสดงความคิดเห็นถ่ายทอดแนวความคิดอย่างมีเหตุผล และควรให้นักศึกษาได้ทำงานศิลปะปฏิบัติ แล้วนำมาวิจารณ์ในชั้นเรียน ด้านวิธีการสอนให้นักศึกษานำเสนอผลงานในชั้นเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งของนักศึกษาและผู้สอน เปิดโอกาสให้ซักถามโต้ตอบ ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม และด้านการวัดและประเมินผล ฝึกเชื่อมโยงบูรณาการหลักการทางศิลปะ สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง และแนวทางในการพัฒนาผลงาน (ชนวัฒน์ กัญภัย, 2554: 224)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ นอกจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ยังสามารถบูรณาการ เชื่อมโยงไปยังศาสตร์ต่าง ๆ ทั้งยังช่วยส่งเสริมทักษะการประเมินค่า และทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากโลกยุคใหม่ เป็นโลกแห่งการสร้างสรรค์อย่างไร้พรมแดน ไม่มีขีดจำกัด มีการเปลี่ยนแปลง และก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

1. กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 80/80
2. ผลประเมินสุนทรียะและการประเมินค่า หลังการกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อยู่ในระดับสูง ก่อนการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ
3. ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในวิจัย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา จำนวน 98 คน (โรงเรียนฐานปัญญา, 2559)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 แผนการเรียนศิลป์คำนวณ โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 21 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. ตัวแปรตาม คือ
  - 2.1 ระดับสุนทรียะในนักเรียน
  - 2.2 การประเมินค่าในนักเรียน
  - 2.3 ความพึงพอใจโดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์

3. ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 16 คาบเรียน

4. เนื้อหา

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้

4.1.1 มาตรฐาน ศ 1.1

สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

4.1.2 มาตรฐาน ศ 1.2

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

4.2 ตัวชี้วัด

วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการใช้ทัศนธาตุ วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ และสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยใช้กระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ รวมถึงการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ โดยศึกษาจากแนวคิดและวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ

4.3 สารการเรียนรู้แกนกลาง

ศึกษาเรียนรู้เรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ เทคนิค วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการในการสร้างงานทัศนศิลป์จุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคและเนื้อหา ในการสร้างงานทัศนศิลป์ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ และการสร้างงานทัศนศิลป์จากแนวคิดและวิธีการของศิลปิน โดยนำทฤษฎีศิลปศึกษาเป็นเกณฑ์ในการจัดหน่วยการเรียนรู้ผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หน่วย ดังนี้

4.3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สุนทรียศาสตร์/การวิจารณ์

4.3.1.1 ประเภทของงานศิลปะ

4.3.1.2 เทคนิควิธีการสร้างงาน

4.3.1.3 หลักองค์ประกอบศิลป์ (ชิ้นงาน : ทัศนศิลป์ 2 มิติ)

4.3.1.4 หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman
(ใบงาน: วิจารณ์ภาพโมนาลิซ่า ของ Leonardo Da Vinci)

4.3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ

4.3.2.1 Renaissance (Michelangelo Buonarroti)

ความเป็นมาและลักษณะของศิลปะในยุค Renaissance

ความแตกต่างของงานจิตรกรรมและประติมากรรม

ประวัติและผลงานของ Michelangelo Buonarroti

วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (ใบงาน:
วิจารณ์ผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมของ Michelangelo Buonarroti)

4.3.2.2 Realism (Edouard Manet)

ลักษณะของศิลปะในยุค Realism

ประวัติและผลงานของ Edouard Manet

วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (รายงาน:
ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ)

4.3.2.3 Modernism

ที่มาและแนวคิดของศิลปะยุค

4.3.2.4 Modernism

ลักษณะของศิลปะในยุค Post-Impressionist

ประวัติและผลงานของ Vincent Van Gogh

ความเป็นมาของศิลปะไทยร่วมสมัย

ประวัติและผลงานของ จักรพันธ์ โปษยกฤต

วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (นำเสนอ:
ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ และออกแบบงานศิลปะโดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปินที่ตน
ชื่นชอบ)

4.3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศิลปะปฏิบัติ

สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์และวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตาม
แนวทางของ Feldman

4.4 รูปแบบกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

4.4.1 การบรรยาย (Description)

- 4.4.2 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal analysis)
- 4.4.3 การตีความ (Interpretation)
- 4.4.4 การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment)
- 4.4.5 การสร้างสรรค์ผลงาน
- 4.4.6 การวิจารณ์และประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1.1 คุณภาพผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1.1.1 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุ และหลักการออกแบบ ในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการ การแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ

1.1.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ ในรูปแบบตะวันออก และรูปแบบตะวันตก อิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาระหว่างประเทศ ที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในสังคม

1.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.2.1 ความสามารถในการสื่อสาร
- 1.2.2 ความสามารถในการคิด
- 1.2.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 1.2.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- 1.2.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

1.3 มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยคุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education) ของแฮร์รี โบรดี (Harry Broudy, 1972) การวางแผนเลือกสื่อสำหรับสอนที่มีมาตรฐานของคุณสมบัติ 4 ด้าน คือ การรับรู้ผัสสะ โครงสร้าง ความรู้สึกและเทคนิควิธีการ สื่อ (Media) ในที่นี้หมายถึง วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เช่น ดินเหนียว สี และหมายถึง ประเภทหรือหมวดของศิลปะ ซึ่งในที่นี้คือหมวดศิลปะในแขนงของทัศนศิลป์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ที่จะนำมาเป็นตัวอย่างในการเรียน ผู้วางแผนหลักสูตรเลือกสื่อ ซึ่งมีคุณสมบัติในด้าน 4 ด้านนี้ที่เหมาะสมที่จะใช้ในการเรียนการสอนศิลปะ คุณสมบัติ 4 ด้านนี้มีความหมายดังนี้

2.1 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบการรับรู้ (Sensory Properties) หมายถึง คุณสมบัติด้านส่วนประกอบต่าง ๆ ทางทัศน์ (Visual Elements) ได้แก่ สี เส้น รูปร่าง รูปทรง และพื้นผิว เป็นต้น

2.2 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านโครงสร้าง (Formal Properties) คือ คุณสมบัติที่เกิดจากการเชื่อมโยงส่วนประกอบเหล่านั้นเข้าด้วยกัน (Organization of Elements หรือ Structure of Art) เช่น จังหวะลีลา ความสมดุล สัดส่วน ความขัดแย้ง ความสอดคล้อง และจุดเด่น-ด้อย

2.3 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านความรู้สึก (Expressive Properties) คือ คุณสมบัติที่ผลงานศิลปะชิ้นนั้นให้ความรู้สึกรมณ์แก่ผู้ดู เช่น รู้สึกสงบ รู้สึกสดชื่น ร่าเริง และรู้สึกรุนแรงรวดเร็ว

2.4 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านเทคนิค (Technical Properties) คือ ผลงานศิลปะชิ้นนั้นแสดงให้เห็นวิธีการหรือเทคนิคเด่นชัด ภาพจิตรกรรมบางภาพแสดงร่องรอยของที่แปรงหรือรอยพู่กันที่วัดไปมารวดเร็ว รอยแปรงหยาบ บางภาพเกลี่ยนุ่มนวลเนียน ไม่มีรอยแปรง (พู่กัน) ปรากฏประติมากรรมบางชิ้นเห็นรอยสลักเด่นชัด บางชิ้นรู้ว่าเป็นงานปะเชื่อมโลหะ บางชิ้นแสดงว่าหลอม หรือเทคนิคจิตรกรรมประเภทปะติด (Collage) เหล่านี้ เป็นต้น (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543: 66-67)

3. ทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพ (Aesthetic Development) ของพาร์สัน

ในปี 1987 เป็นรูปแบบที่พัฒนาจากการศึกษา ในปี ค.ศ. 1976 และ 1978 ลักษณะของการศึกษา ในปี 1976 มีระดับการพัฒนาสุนทรียภาพ 4 ระดับ และปี ค.ศ. 1978 มีระดับการพัฒนาสุนทรียภาพ 6 ระดับ แต่ภายหลังได้ปรับปรุงเป็น 5 ระดับ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสุนทรียภาพ ลักษณะของระดับ มีจุดเด่นบนพื้นฐานแนวโน้มเกี่ยวกับการตอบรับของสิ่งเหล่านี้ คือ เนื้อหา การแสดงออก สื่อ รูปร่างและรูปแบบ และการประเมินค่า พาร์สันมีความมุ่งมั่น เพื่อบรรลุผลสำเร็จในเรื่อง การพัฒนาสุนทรียภาพ (Jo Chiung-Hua Chen, 1997) บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีเซวี่ปัญญาของเพียเจท์ (Piaget's Cognitive Theory) และทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Moral Development Theory)

พาร์สัน ได้วิจัยการทำงานศิลปะของเด็กและได้เสนอแนะการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนรู้ศิลปะต้องส่งเสริมท้าทายให้นักเรียนคิด มองดูงานศิลปะที่มีความหลากหลาย และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดึงความคิดออกมา จากงานวิจัยของพาร์สัน ได้กล่าวว่าการมองเห็น และการเข้าใจศิลปะของเด็กจะบรรลุระดับที่สูงขึ้นต้องมีระดับการพัฒนาสุนทรียภาพ ดังนี้

ระดับ 1 ความชื่นชอบ (Favoritism) เป็นลักษณะเบื้องต้นของการรับรู้ทางศิลปะในภาพรวม มีความพึงพอใจตามสัญชาตญาณ สนใจเป็นพิเศษ และความรู้สึกตอบรับสัมพันธ์กับเนื้อหาของภาพอย่างอิสระ การมองจะไม่ค่อยพบข้อบกพร่องในภาพ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาหรือรูปแบบการวาด ชื่นชอบสิ่งที่จัดจ้านจะเรียนรู้เนื้อหาจากภาพ เช่น ระบุสิ่งที่ปรากฏในภาพ มีการเชื่อมโยงความคิดกับความทรงจำไปอย่างอิสระ ลักษณะทั่วไป คือ การยินดีเปิดใจรับโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่สัมพันธ์กันในทางจิตวิทยา เป็นระดับที่มีการรับรู้มุมมองของผู้อื่นเพียงเล็กน้อย เป็นการรับรู้จากประสบการณ์ตนเองล้วน ๆ ไม่มีอย่างอื่น และไม่มีการเปรียบเทียบใด ๆ

ระดับ 2 ความงามและความจริง (Beauty and Realism) แนวคิดสำคัญของระดับนี้คือ แนวคิดของเนื้อหา วัตถุประสงค์พื้นฐานของภาพวาดคือ การแสดงความคิดบางอย่างที่เป็นความจริง ภาพวาดที่มีคุณค่าต้องมีเนื้อหาน่าสนใจ และเป็นภาพเหมือนจริงไม่เสริมปรุงแต่งแสดงเนื้อหาในชีวิตประจำวัน ไม่นั่นจินตนาการและความเพ้อฝัน อารมณ์เป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอแสดงออกมา เช่นรอยยิ้ม หรือท่าทาง ชื่นชอบความงาม และรูปแบบที่เป็นความจริงเท่านั้น ทักษะความอดทน ความเอาใจใส่ของศิลปินที่วาดภาพนั้นเป็นเรื่องที่น่าชื่นชม ความงาม ความจริง และทักษะนั้นเป็นวัตถุประสงค์สำหรับการตัดสินภาพวาด

ระดับ 3 การแสดงออก (Expressiveness) เป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มุ่งพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ภาพวาดนั้นต้องการแสดงออก ภาพนั้นบอกเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ให้ความรู้สึกมีความน่าสนใจภาพวาดนั้นก็ยังมีคุณค่า วัตถุประสงค์ของการสร้างงานศิลปะ คือ แสดงประสบการณ์อารมณ์ของคนบางคน ความงามของเนื้อหากลายเป็นเรื่องรองของสิ่งที่แสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ ความลึกของความรู้สึกเป็นเรื่องใหม่ ๆ ที่น่าชื่นชม

ระดับ 4 แบบอย่างและรูปแบบ (Style and Form) ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีผลต่อแนวความคิดมากมายเกี่ยวกับภาพวาด ความสำคัญอยู่ที่ภาพวาดถูกจัดการในด้านพื้นผิว สี รูปร่าง ช่องว่างเพราะว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เห็นได้โดยทั่วไป และในด้านแบบอย่าง และความสัมพันธ์กับแบบอย่าง เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม สิ่ง que แสดงออกในศิลปะจะถูกตีความหมายอีกครั้งในประเด็นของรูปแบบ และแบบอย่าง และแนวความคิดโดยทั่วไปก่อนข้างจะมีสภาพความคิดเป็นส่วนตัว

ระดับ 5 ความเป็นตัวตน (Autonomy) ในระดับนี้ความสำคัญของความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง คือ แต่ละคนต้องมีแนวความคิดการตัดสินใจภาพวาด และมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่สร้างงานศิลปะให้มีความหมาย คุณค่าเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์และปรับเปลี่ยนต่อเนื่องให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ร่วมสมัย การตัดสินใจนี้เป็นความรู้สึกที่เป็นส่วนตัวและเพื่อสังคมลึกซึ้งมากขึ้น

ในทางจิตวิทยา เป็นขั้นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เพราะที่ต้องมองในมุมมองของวัฒนธรรม ต้องใช้ความสามารถซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับมุมมองที่กำหนด เพื่อทำความเข้าใจด้วยตนเอง แล้วสามารถตอบคำถามเหล่านั้นได้ ซึ่งแสดงถึงมุมมองที่มีต่อวัฒนธรรม

4. ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Edmund Burke Feldman, 1972)

เฟลด์แมน แสดงว่า ทฤษฎีของเขามุ่งที่จะสร้างหลักการในการตีความและประเมินผลงานศิลปะ จุดมุ่งหมายหลักของทฤษฎีนี้ คือ ความเข้าใจ (Understanding) และความชื่นชม (Delight) ในศิลปะ

เฟลด์แมน แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การบรรยาย และวิเคราะห์ถึงเทคนิควิธีการ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง เชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่ง que ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรก เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น

ขั้นที่ 3 การตีความแกลงถึงความหมายของผลงานศิลปะ

ขั้นที่ 4 การประเมินหรือตัดสินงานศิลปะ ต้องมีการสืบสวน ตรวจสอบถึงเจตนา และผลที่เกิดของงานศิลปะชิ้นนั้น (มะลิฉัตร เอื้ออานันท์, 2543: 34)

5. ทฤษฎีศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE)

ทฤษฎีศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE) ทฤษฎีนี้เน้นกิจกรรมศิลปะ 4 แกน คือ

5.1 แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production)

5.2 แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)

5.3 แกนศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

5.4 แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)

ทฤษฎีนี้เน้นแนะนำการเรียนการสอนศิลปะให้ครอบคลุมทั้ง 4 แกน ให้น้ำหนักแต่ละแกนให้เหมาะสมกับช่วงชั้นการศึกษาการสอนในทฤษฎีการสอนแบบบูรณาการ (DBAE) เช่น ในวิชาศิลปวิจารณ์ควรมีการนำรูปแบบของผลงานใหม่ ๆ มาศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและวิเคราะห์ผลงาน ถึงสิ่งที่สะท้อนถึงสังคมร่วมสมัย โดยที่ผู้สอนควรมีพื้นความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการตัดสินคุณค่า รวมถึงลักษณะของศิลปะสมัยใหม่เป็นอย่างดี ผลงานศิลปะสมัยใหม่มักมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ และบ่งบอกถึงความนึกคิดของศิลปินที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาหนึ่ง

6. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy Revised (Anderson and Krathwohl, 2001) เกิดจากการปรับปรุงแนวคิดการแบ่งประเภทการเรียนรู้แบบดั้งเดิมโดยนักการศึกษา 2 ท่าน ได้แก่ Anderson and Krathwohl ซึ่งได้ปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้พิจารณาเป็น 2 มิติ คือ พิจารณาลักษณะของความรู้ และพิจารณาการเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น

6.1 การจำ (Remembering) เป็นระดับพื้นฐานของการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการนำเอาหรือดึงเอาความรู้ การสืบค้น การเตือนความจำ ได้จากความจำระยะยาวของคนออกมาเพื่อกำหนดการเรียนรู้ ให้พัฒนาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น ที่ได้จากความรู้เดิมของคน

6.2 การเข้าใจ (Understanding) ระดับถัดมาเป็นกระบวนการสร้างความรู้อย่างมีความหมายจากสื่อ จากการอธิบาย การพูด การเขียน การแยกแยะ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ หรือการอธิบาย ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้

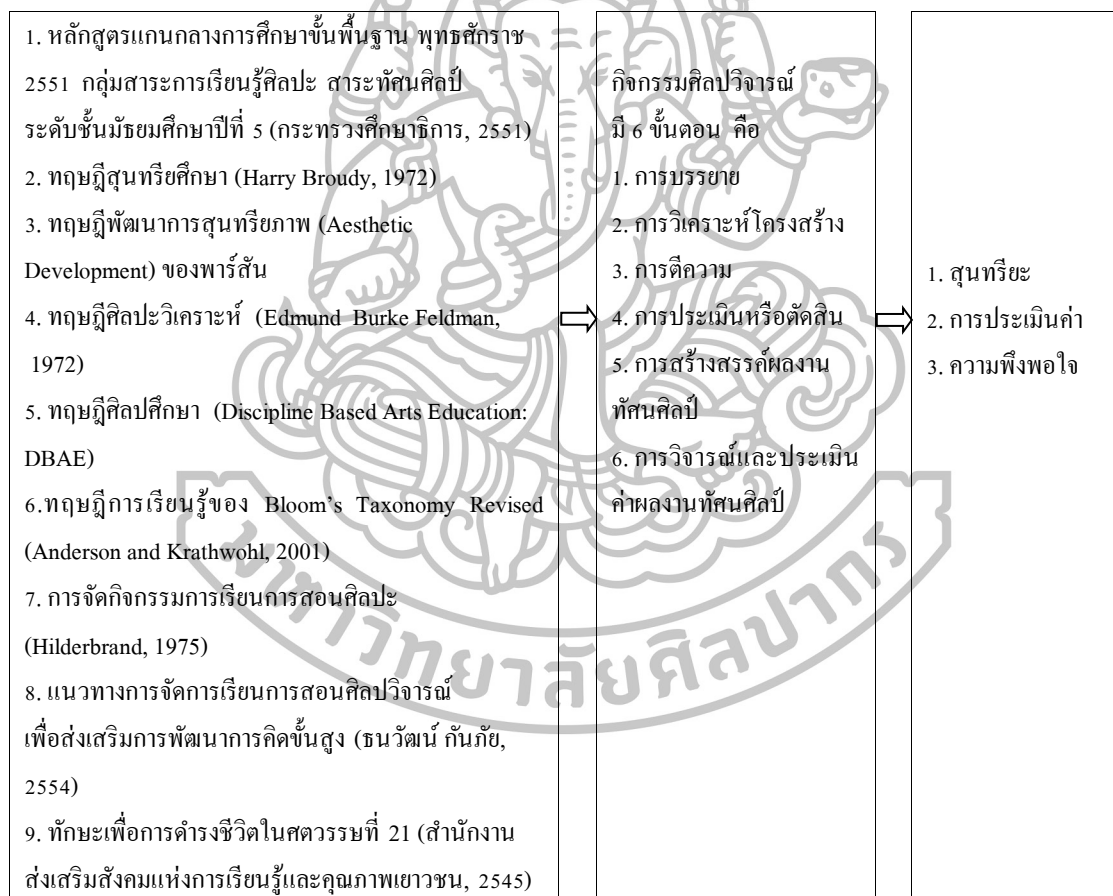
6.3 การประยุกต์ใช้ (Applying) กระบวนการในขั้นต่อมาเป็นการนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยกระบวนการหรือวิธีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

6.4 การวิเคราะห์ (Analyzing) ระดับต่อมาเป็นกระบวนการนำส่วนต่าง ๆ ของการเรียนรู้มาประกอบเป็นโครงสร้างใหม่ ด้วยการพิจารณาว่ามีส่วนใด สัมพันธ์กับส่วนอื่นอย่างไร

พิจารณาโครงสร้างโดยรวมของสิ่งที่เรียนรู้ แยกแยะวัตถุประสงค์ที่แตกต่างผ่านการกระบวนการอย่างเป็นระบบ

6.5 การประเมินผล (Evaluating) ตัดสิน เลือก การตรวจสอบ สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ผู้บริบทของตนเอง ที่สามารถวัดได้ และตัดสินได้ว่าอะไรถูกหรือผิดบนเงื่อนไขและมาตรฐานที่สามารถตรวจสอบได้ บนพื้นฐานของเหตุผลและเกณฑ์ที่แน่ชัด

6.6 การสร้างสรรค์ (Creating) ในระดับสูงสุดของการเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ประกอบของสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกันด้วยการสังเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงให้รูปแบบใหม่ของสิ่งที่เรียนรู้หรือโครงสร้างของความรู้ที่ผ่านการวางแผน และการสร้างหรือการผลิตอย่างเหมาะสม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ศิลปวิจารณ์ หมายถึง การแสดงถึงรูปแบบเชิงวิเคราะห์หรือกิจกรรมทางการวิเคราะห์ และเป็นรูปแบบของกิจกรรมที่แสดงถึงการวิเคราะห์ ศึกษาความหมาย และคุณค่าของงานศิลปะ โดยผ่านรูปแบบการใช้ภาษา (Geahigan, 1997)

2. กิจกรรมศิลปวิจารณ์ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะที่เน้นการสร้างประสบการณ์ทางการรับรู้ทางสายตา และการวิจารณ์ผลงานศิลปะ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบกิจกรรม โดยใช้แนวคิดทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Edmund Burke Feldman, 1972) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ชั้นบรรยาย
- 2.2 ชั้นวิเคราะห์โครงสร้าง
- 2.3 ชั้นตีความ
- 2.4 ชั้นประเมินหรือตัดสินงานศิลปะ
- 2.5 ชั้นสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์
- 2.6 ชั้นวิจารณ์และประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์

3. สุนทรียะ (Aesthetic) หมายถึง ความซาบซึ้งในคุณค่าของความงามของผลงานทัศนศิลป์ ตามทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพ (Aesthetic Development) ของพาร์สัน ได้แบ่งพัฒนาการสุนทรียภาพออกเป็น 5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้นำมาใช้ในกิจกรรมศิลปวิจารณ์ 4 ระดับ คือ

ระดับ 1 ความชื่นชอบ (Favoritism) เป็นลักษณะเบื้องต้นของการรับรู้ทางศิลปะในภาพรวม มีความพึงพอใจตามสัญชาตญาณ สนใจเป็นพิเศษ และความรู้สึกตอบรับสัมพันธ์กับเนื้อหาของภาพอย่างอิสระ การมองจะไม่ค่อยพบข้อบกพร่องในภาพ ไม่ว่าจะเป็นส่วนของเนื้อหาหรือรูปแบบการวาด ชื่นชอบสิ่งที่จัดจ้านจะเรียนรู้เนื้อหาจากภาพ เช่น ระบุสิ่งที่ปรากฏในภาพ มีการเชื่อมโยงความคิดกับความทรงจำไปอย่างอิสระ ลักษณะทั่วไป คือ การยินดีเปิดใจรับโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่สัมพันธ์กัน

ระดับ 2 ความงามและความจริง (Beauty and Realism) แนวคิดสำคัญของระดับนี้คือ แนวคิดของเนื้อหา วัตถุประสงค์พื้นฐานของภาพวาดคือ การแสดงความคิดบางอย่างที่เป็นความจริง ภาพวาดที่มีคุณค่าต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และเป็นภาพเหมือนจริงไม่เสริมปรุงแต่งแสดงเนื้อหาในชีวิตประจำวัน ไม่เน้นจินตนาการและความเพ้อฝัน อารมณ์เป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอแสดงออกมา เช่น รอยยิ้ม หรือท่าทาง ชื่นชอบความงาม และรูปแบบที่เป็นความจริงเท่านั้น ทักษะความอดทน ความเอาใจใส่ของศิลปินที่วาดภาพนั้นเป็นเรื่องที่น่าชื่นชม ความงาม ความจริง และทักษะนั้นเป็นวัตถุประสงค์สำหรับของการตัดสินภาพวาด

ระดับ 3 การแสดงออก (Expressiveness) เป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มุ่งพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ภาพวาดนั้นต้องการแสดงออก ภาพนั้นบอกเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นให้ความรู้สึกมีความน่าสนใจภาพวาดนั้นก็ยังมีคุณค่า วัตถุประสงค์ของการสร้างงานศิลปะ คือแสดงประสบการณ์อารมณ์ของคนบางคน ความงามของเนื้อหากลายเป็นเรื่องรองของสิ่งที่แสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ ความลึกซึ้งของความรู้สึกเป็นเรื่องใหม่ที่นำชื่นชม

ระดับ 4 แบบอย่าง และรูปแบบ (Style and Form) ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีผลต่อแนวความคิดมากมายเกี่ยวกับภาพวาด ความสำคัญอยู่ที่ภาพวาดถูกจัดการในด้านพื้นผิว สี รูปร่าง ช่องว่างเพราะว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เห็นได้โดยทั่วไป และในด้านแบบอย่าง และความสัมพันธ์กับแบบอย่างเนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม สิ่ง que แสดงออกในศิลปะจะถูกตีความหมายอีกครั้งในประเด็นของรูปแบบ และแบบอย่าง และแนวความคิดโดยทั่วไปค่อนข้างจะมีสภาพความคิดเป็นส่วนตัว

4. การประเมินค่า หมายถึง การตัดสินคุณค่าของแนวคิดและวิธีการตามวัตถุประสงค์ของบางสิ่ง โดยคุณภาพและปริมาณของการตัดสินเป็นไปตามเกณฑ์ที่สอดคล้องกับแนวคิด เกณฑ์การตัดสินกำหนดโดยผู้เรียน

4.1 การประเมินค่าโดยใช้หลักฐานภายในผลงาน เป็นการประเมินความถูกต้องของการสื่อสารหนึ่ง ๆ จากสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนจากการแสดงออกในเรื่องทัศนธาตุ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ และเทคนิควิธีการ

4.2 การประเมินค่าโดยใช้หลักฐานภายนอกผลงาน เป็นการประเมินด้วยเนื้อหาหรือแนวความคิดที่สะท้อนหรือสื่อออกมาในผลงานศิลปะ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของศิลปินที่ต้องการสื่อ หรือเป็นที่ยอมรับบนพื้นฐานบริบทของสังคม

5. ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่มีต่อกันโดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

6. แบบวัดการประเมินค่า หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการทดสอบนักเรียนก่อน และหลังจากการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อใช้ในการวัดและประเมินการประเมินค่า ซึ่งประกอบด้วยแบบทดสอบแบบตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

7. ประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยถือเกณฑ์ 80/80

เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของผลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเรียนของผู้เรียนทั้งกลุ่ม โดยคะแนนที่ได้จากการวัดผล มาคำนวณหาค่าร้อยละ (ค่าตั้งแต่ 80 ขึ้นไป)

เกณฑ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าคะแนนจากการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของการทำแบบทดสอบของผู้เรียนทุกคน โดยคะแนนที่ได้จากการวัดผล มาคำนวณหาค่าร้อยละ (ค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตั้งแต่ 80% ขึ้นไป)

8. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 (แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ) โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. กิจกรรมศิลปวิจารณ์ที่ส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. นักเรียนมีระดับผลคะแนนสุนทรียะและการประเมินค่าจากกิจกรรมศิลปวิจารณ์ที่สูงขึ้น
3. ผลความพึงพอใจจากการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรศิลปะ

1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1.2 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนฐานปัญญา แผนกมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2556

2. หลักการและทฤษฎีสุนทรียะและศิลป์วิจารณ์

2.1 ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education)

2.2 ทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพ (Aesthetic Development) ของพาร์สัน

2.3 ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์

2.4 ทฤษฎีศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE)

2.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy Revised

2.6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ

2.7 แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลป์วิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนารคิด

ชั้นสูง

2.8 ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรศิลปะ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษา

ตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทย และพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

คุณภาพผู้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการ การแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิวิจารณ์ศิลปะ
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก อิทธิพลของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ งานทัศนศิลป์ในสังคม

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

สาระที่ 1 ทัศนศิลป์มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม. 4-6	1. วิเคราะห์การใช้ทัศนธาตุ และหลักการออกแบบในการสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ	● ทัศนธาตุและหลักการออกแบบ
	2. บรรยายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์โดยใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์	● ศัพท์ทางทัศนศิลป์
	3. วิเคราะห์การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์	● วัสดุ อุปกรณ์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์
	4. มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์	● เทคนิค วัสดุ อุปกรณ์ กระบวนการในการสร้างงานทัศนศิลป์
	5. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ด้วยเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยเน้นหลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์	● หลักการออกแบบและการจัดองค์ประกอบศิลป์ด้วยเทคโนโลยี
	6. ออกแบบงานทัศนศิลป์ได้เหมาะสมกับโอกาสและสถานที่	● การออกแบบงานทัศนศิลป์
	7. วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคและเนื้อหา เพื่อสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์	● จุดมุ่งหมายของศิลปินในการเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคและเนื้อหา ในการสร้างงานทัศนศิลป์
	8. ประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ	● ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ
	9. จัดกลุ่มงานทัศนศิลป์เพื่อสะท้อนพัฒนาการและความก้าวหน้าของตนเอง	● การจัดทำแฟ้มสะสมงานทัศนศิลป์
	10. สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ไทย สากล โดยศึกษาจากแนวคิดและวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ	● การสร้างงานทัศนศิลป์จากแนวคิดและวิธีการของศิลปิน
	11. วาดภาพ ระบายสีเป็นภาพล้อเลียนหรือภาพการ์ตูนเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมในปัจจุบัน	● การวาดภาพล้อเลียนหรือภาพการ์ตูน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4-6	1. วิเคราะห์และเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก	● งานทัศนศิลป์รูปแบบตะวันออกและตะวันตก
	2. ระบุงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง และบรรยายผลตอบรับของสังคม	● งานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง
	3. อภิปรายเกี่ยวกับอิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์ในสังคม	● อิทธิพลของวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่มีผลต่องานทัศนศิลป์

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มี 2 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนฐานปัญญา แผนกมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2556
(โรงเรียนฐานปัญญา, 2556: 1-4)

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน

โรงเรียนฐานปัญญาถือกำเนิดขึ้นจากปณิธานของ อาจารย์ดวงรัฐ ศตะนาวิน อดีตผู้ตรวจโรงเรียนราษฎร์ สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยได้ปรารภกับอาจารย์ภักดี ฐานปัญญา ว่า “น่าจะมีโรงเรียนที่ปลูกฝังบุตรกุลธิดาด้านจริยศึกษาตั้งแต่เล็ก เพื่อให้คนที่มีคุณภาพที่เพียบพร้อมทุกด้านในอนาคต”

โรงเรียนฐานปัญญาจึงถือกำเนิด ณ แต่บัดนั้นเป็นต้นมา โดยได้เตรียมการเปิดโรงเรียนด้วยการเตรียมอาคาร-สถานที่ ภายใต้การดำเนินการของอาจารย์ภักดี ฐานปัญญา ตำแหน่งผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนฐานปัญญา ตั้งเลขที่ 45/597 ถนนสุขาภิบาล แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ จังหวัดกรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10160

ในขั้นแรกใช้ที่ดิน จำนวน 2 ไร่ 1 งาน 63 ตารางวา สร้างอาคารเรียนคอนกรีต 2 ชั้น จำนวน 12 ห้องเรียน พร้อมด้วยห้องประกอบการเรียนการสอนอย่างครบครัน อาคารเรียนออกแบบ

จากสถาปนิก โดยมุ่งเน้นให้เป็นอาคารเรียนอนุบาลโดยเฉพาะ เปิดรับนักเรียนชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 รวมจำนวนนักเรียนในปีแรก วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 จำนวน 87 คน ครูและพนักงานเจ้าหน้าที่ 26 คน

ในชั้นที่สอง ได้เตรียมการขยายการศึกษาระดับประถมศึกษา โดยคำเรียกร้องจากผู้ปกครองที่ต้องการเรียนที่เดิมเป็นจำนวนมากเนื่องจาก

1. มีความเชื่อมั่นจากการอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีมารยาทและความประพฤติดี
2. มีความเชื่อมั่นในคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน
3. มีความประสงค์จะเรียนใกล้บ้าน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการจราจรที่ติดขัด

ดังนั้น โรงเรียนได้ขยายโครงการต่อระดับประถมศึกษา โดยได้ก่อสร้างเป็นอาคารคอนกรีตสูง 4 ชั้น จำนวน 17 ห้องเรียน ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 2 ไร่ 1 งาน 63 ตารางวา มีห้องเรียนห้องประกอบการเรียนตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดห้องโสตทัศนศึกษา ห้องฝึกภาษา (Sound Lab) ห้องคอมพิวเตอร์ (Computer Training Room) ห้องเสริมประสบการณ์การเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้สร้างสระว่ายน้ำ ห้องประชุมและโรงอาหาร (เป็นอาคารแยกต่างหากจากอาคารเรียน) โดยได้เริ่มทำการก่อสร้างเมื่อ 5 กันยายน 2535 แล้วเสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2536 เปิดทำการสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 ปัจจุบันได้ขยายพื้นที่การเรียนการสอนไปยังตึกใหม่ซึ่งเปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

ปรัชญาของโรงเรียน	:	ฐานปัญญา มุ่งมั่นพัฒนาเด็กไทย
คติพจน์	:	ความขยันนำไปสู่ความสำเร็จ
คำขวัญ	:	ปัญญาดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม ล้ำเลิศวิชา
สีประจำโรงเรียน	:	เหลือง, ขาว
เพลงประจำโรงเรียน	:	เพลงมาร์ช ชฐ.ป.
ดอกไม้ประจำโรงเรียน	:	ดอกประดู่
เอกลักษณ์ประจำโรงเรียน	:	ยิ้มแย้ม แจ่มใส ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
สัญลักษณ์ตราประจำโรงเรียน :		

วิสัยทัศน์

หลักสูตรโรงเรียนฐานปัญญา มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการ

ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาดตนเองเต็มศักยภาพ ตามความสามารถของตนเองภายใต้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ผ่านการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย บูรณาการความรู้ด้านวิชาการเชื่อมโยงสู่ท้องถิ่น ภายใต้ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยควบคู่กับความเป็นสากล เพื่อเตรียมพร้อมการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน

ภารกิจ

1. จัดโครงการ/กิจกรรม เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. จัดโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
3. จัดโครงการเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านวิชาการ และบูรณาการความรู้ด้านวิชาการ
4. จัดโครงการเพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ ตามเกณฑ์การเจริญเติบโตในแต่ละวัย
5. จัดโครงการเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะ
6. สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น
7. ปรับปรุงห้องเรียน อาคารเรียน สนามกีฬา และบริเวณโดยรอบให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
8. จัดอบรมบุคลากรเพื่อพัฒนาศักยภาพในการเรียนการสอน
9. จัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โดยบูรณาการความรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นวิธีการสอนแบบโครงงาน

เป้าหมาย

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้ครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถปฏิบัติงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต พร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
7. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนฐานปัญญา แผนกมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2556 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ ตามความสามารถของตนเองภายใต้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ผ่านการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาความรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นวิธีการสอนแบบโครงงาน ภายใต้ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยควบคู่กับความเป็นสากล

โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรโรงเรียนฐานปัญญา แผนกมัธยมศึกษา กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาเรียน ดังนี้

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ

ตารางที่ 3 โครงสร้างเวลาเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน		
	ม. 4	ม. 5	ม. 6
รายวิชาพื้นฐาน แยกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้			
ภาษาไทย	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
คณิตศาสตร์	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
วิทยาศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	-
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)
สุขศึกษาและพลศึกษา	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)
ศิลปะ	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)	40 (1 นก.)

ตารางที่ 3 โครงสร้างเวลาเรียน (ต่อ)

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	เวลาเรียน		
	ม. 4	ม. 5	ม. 6
ภาษาต่างประเทศ	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)	80 (2 นก.)
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	600 (15 นก.)	600 (15 นก.)	480 (12 นก.)
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	160	160	280
รายวิชาเพิ่มเติม แผนการเรียนศิลป์-คำนวณ			
คณิตศาสตร์	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)	120 (3 นก.)
ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)	320 (8 นก.)	320 (8 นก.)	320 (8 นก.)
ศิลปะ (เขียนแบบและออกแบบเบื้องต้น)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)	160 (4 นก.)
รวมเวลาเรียน (เพิ่มเติม)	600 (15 นก.)	600 (15 นก.)	600 (15 นก.)
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	รวม 3 ปี เท่ากับ 4,080 ชั่วโมง		

คำอธิบายรายวิชา

รายวิชา ศิลปวิจารณ์ 1

รหัสวิชา ศ32221

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ภาคเรียนที่ 1

วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการใช้ทัศนธาตุ วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ และสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยใช้กระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ ประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ รวมถึงการสร้างสรรค้งานทัศนศิลป์ โดยศึกษาจากแนวคิดและวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และสากล

ผลการเรียนรู้

นักเรียนสามารถอธิบายความแตกต่างของศิลปะประเภทต่างๆ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ สร้างสรรคผลงานศิลปะได้โดยการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้ทัศนธาตุเชื่อมโยงสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ เทคนิควิธีการของศิลปินที่เป็นตัวอย่างในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ตามหลักทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman สืบค้นข้อมูลสำรวจ ระบุงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง อภิปราย เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออก และรูปแบบตะวันตก ประวัติและผลงานของศิลปิน เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

หลักการและทฤษฎีสุนทรียะและศิลปวิจารณ์

ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education)

ทฤษฎีสุนทรียศึกษาของโบรดี (Harry Broudy, 1972) มุ่งให้ใช้เป็นระบบของการเรียนการสอนของวิชาในกลุ่มศิลปะ เช่น สามารถนำไปวางแผนกับการเรียนการสอนทัศนศิลป์ ดนตรี ศิลปะการแสดง และการเต้นรำ ฯลฯ หัวใจของทฤษฎีอยู่ที่ประสบการณ์ที่สำคัญ คือ การรับรู้ที่มีศิลปะ (Artistic Perception) ซึ่งโบรดีจัดให้เป็นศูนย์กลางของสุนทรียศึกษา การรับรู้ที่มีศิลปะนี้ คือ การรับรู้ 2 หนทาง ได้แก่ 1) ความรู้ซึ่งอย่างมีสุนทรีย (Aesthetic Apprehension) และ 2) การวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ (Analysis Into Parts) และสิ่งเหล่านี้จะก่อให้เกิดความรักอย่างรู้แจ้ง (Enlightened Cherishing) นั่นคือ ความสามารถที่จะรักทะนุถนอม เห็นคุณค่าของสิ่งอันเป็นสุนทรียวัตถุ (Aesthetic Objects) เพราะได้รู้แจ้งถึงคุณค่าของสุนทรียวัตถุนั้น ๆ

ทฤษฎีของโบรดี ประกอบด้วยขั้นตอน ประมวลได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นที่ 1 ผู้ชำนาญพิจารณาถึงมาตรฐานของศิลปะ โบรดีแยกออกเป็น 2 จำพวกใหญ่ ๆ คือ

1.1 ศิลปะที่เป็นศิลปะแท้ (Serious Art) คือ ศิลปะประเภทศิลปะเพื่อศิลปะ ศิลปะที่ศิลปินสร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมาย เพื่อแสดงออกเฉพาะตัว เป็นการแสดงความคิดเห็นของศิลปินต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งโบรดียังแบ่งออกเป็นอีก 2 ประเภท คือ

1.1.1 ศิลปะในระบบ (Classic) คือ ศิลปะที่มีรูปแบบทำต่อเนื่องกัน ดังนั้นจึงเกิดเป็นหลักเกณฑ์ร่วมกันของรูปแบบศิลปะนั้น ๆ

1.1.2 ศิลปะนอกระบบ (Avant Garde) คือ ศิลปะแบบล้ำยุคแบบแปลก ๆ ใหม่ ๆ ไม่เหมือนที่มีมาก่อน ดังนั้น เกณฑ์หรือมาตรฐานจึงมิได้เหมือนศิลปะที่อยู่ในระบบ

1.2 ศิลปะมวลชน (Popular Art) คือ ศิลปะที่เป็นที่นิยมซึ่งอาจขายคล่องอยู่ในตลาดศิลปะ เช่น เราจะเห็นว่า รูปจิตรกรรมไทยประเภทรูปตลาดน้ำวัดไทร รูปบ้านไร่ปลายนา วิวประเทศไทย ซึ่งเป็นจิตรกรรมขายดี หรือทำขึ้นเพื่อขายนักท่องเที่ยว หรือหมายถึงผลงานศิลปะประเภทธุรกิจ เช่น ภาพโปสเตอร์ (ที่วัยรุ่นนิยมประเภทภาพโปสเตอร์ดารา หรือภาพสวย ๆ งาม ๆ ที่มีได้จัดเป็นโปสเตอร์ที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ในลักษณะงานประยุกต์ศิลป์โดยตรง) แฟชั่น เสื้อผ้า รถยนต์ เครื่องใช้ไม้สอยต่าง ๆ ที่เด็กคุ้นเคยในชีวิตประจำวัน เช่น รูปแบบของกระเป๋า รองเท้า เกณฑ์หรือมาตรฐานของศิลปะต่าง ๆ นี้ โบรดีระบุว่าจะต้องมีผู้เชี่ยวชาญ

2. ขั้นที่ 2 ผู้สร้างและผู้วางแผนหลักสูตรวางแผนเลือกสื่อ สำหรับสอนที่มีมาตรฐานของคุณสมบัติ 4 ด้าน คือ การรับรู้ผัสสะ โครงสร้าง ความรู้สึก และเทคนิควิธีการ สื่อ (Media)

ในที่นี้หมายถึง วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เช่น ดินเหนียว สี และหมายถึง ประเภทหรือหมวดของศิลปะ ซึ่งในที่นี้คือหมวดศิลปะในแขนงของทัศนศิลป์ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ที่จะนำมาเป็นตัวอย่างในการเรียน ผู้วางแผนหลักสูตรเลือกสื่อ ซึ่งมีคุณสมบัติในด้าน 4 ด้านนี้ที่เหมาะสมที่จะใช้ในการเรียนการสอนศิลปะ คุณสมบัติ 4 ด้านนี้ มีความหมาย ดังนี้

2.1 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบการรับรู้ (Sensory Properties) หมายถึง คุณสมบัติด้านส่วนประกอบต่าง ๆ ทางทัศน์ (Visual Elements) ได้แก่ สี เส้น รูปร่าง รูปทรง และพื้นผิว เป็นต้น

2.2 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านโครงสร้าง (Formal Properties) คือ คุณสมบัติที่เกิดจากการเชื่อมโยงส่วนประกอบเหล่านั้นเข้าด้วยกัน (Organization of Elements หรือ Structure of Art) เช่น จังหวะลีลา ความสมดุล สัดส่วน ความขัดแย้ง ความสอดคล้อง และจุดเด่น-ด้อย

2.3 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านความรู้สึก (Expressive Properties) คือ คุณสมบัติที่ผลงานศิลปะชิ้นนั้นให้ความรู้สึกอารมณ์แก่ผู้ดู เช่น รู้สึกสงบ รู้สึกสดชื่น ร่าเริง รู้สึกรุนแรง และรวดเร็ว

2.4 สื่อที่มีคุณสมบัติด้านเทคนิค (Technical Properties) คือ ผลงานศิลปะชิ้นนั้น แสดงให้เห็นวิธีการหรือเทคนิคเด่นชัด ภาพจิตรกรรมบางภาพแสดงร่องรอยของที่แปรงหรือรอยพู่กันที่ตัววัดไปมารวดเร็ว รอยแปรงหยาบ บางภาพเกลี่ยนุ่มนวลเนียน ไม่มีรอยแปรง (พู่กัน) ปรากฏ ประติมากรรมบางชิ้นเห็นรอยสลักเด่นชัด บางชิ้นรู้ว่าเป็นงานปะเชื่อมโลหะ บางชิ้นแสดงว่าหลอม หรือเทคนิคจิตรกรรมประเภทปะติด (Collage) เหล่านี้ เป็นต้น

3. ชั้นที่ 3 ผู้สร้างและผู้วางแผนหลักสูตรเลือกตัวอย่างสุนทรียวัตถุ (Aesthetic Exemplars) เพื่อใช้ในการเรียนการสอน วัตถุที่เลือกมี 5 ประเภท คือ

- 3.1 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบการรับรู้
  - 3.2 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านโครงสร้าง
  - 3.3 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านความรู้สึก
  - 3.4 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติด้านเทคนิค
  - 3.5 ผลงานศิลปะที่มีคุณสมบัติพิเศษด้านสุนทรีย
4. ชั้นที่ 4 ครูเป็นผู้นำบทเรียนในประสบการณ์การแสดงออก 3 ด้าน คือ
- 4.1 ประสบการณ์ศิลปะปฏิบัติ (จากวัสดุต่าง ๆ)
  - 4.2 ประสบการณ์ด้านสุนทรีย (จากงานศิลปะที่เลือกสรร)
  - 4.3 ประสบการณ์ด้านศิลปวิจารณ์ (จากงานศิลปะที่เลือกสรร)

ประสบการณ์ข้างต้นจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในศิลปะ เนื่องมาจาก 2 สาเหตุ คือ 1) เนื่องจากเกิดความกระจ่างแจ้ง (Clarification) และ 2) เนื่องจากเกิดความรู้และการศึกษาที่เข้มข้น (Intensification)

5. ขั้นที่ 5 ประสบการณ์เหล่านี้จะเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้แบบศิลปิน เกิดความสามารถในการตัดสินประเมินค่าของศิลปะ เฉกเช่น นักวิจารณ์ศิลปะเกิดรสนิยมอันสุนทรีย์ เช่น ผู้นิยมศิลปะ (Connoisseur) และประสบการณ์เหล่านี้ น้อมนำไปสู่ความรักทะนุถนอมรู้คุณค่าของศิลปะในลักษณะ รักอย่างมีเหตุผล รักด้วยสติปัญญา (หรือมักเรียกกันว่า รักแบบใช้สมอง) นั่นเอง

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า หัวใจของทฤษฎีอยู่ที่ความรู้ซึ่งถึงคุณค่าของสุนทรีย์และการวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ของงานทัศนศิลป์ ซึ่งศิลปินสร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมาย ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม รวมถึงผลงานศิลปะประเภทธุรกิจ ในลักษณะงานประยุกต์ศิลป์โดยตรงและสามารถนำไปวางแผนเลือกสื่อการเรียนการสอนทัศนศิลป์ เช่น ตัวอย่างภาพผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งมีคุณสมบัติ 4 ด้าน คือ การรับรู้ผัสสะ โครงสร้าง ความรู้สึก และเทคนิควิธีการ รวมถึงผลงานที่มีชื่อเสียงของศิลปินระดับโลก โดยครูเป็นผู้ชี้ให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้ง เห็นคุณค่า และเกิดความสามารถในการตัดสินประเมินค่าของผลงานศิลปะ

ทฤษฎีพัฒนาการสุนทรีย์ภาพ (Aesthetic Development) ของพาร์สัน

ไมเคิล เจ พาร์สัน (Michael J. Parson, 1987) เป็นศาสตราจารย์และหัวหน้าภาควิชาศิลปศึกษาที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐ โอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้เขียนหนังสือ How We Understand Art ที่นักวิชาการศิลปศึกษา และนักวิจัยที่ศึกษาในเรื่องของการพัฒนาเด็กด้านสุนทรีย์ภาพหรือการรับรู้ทางศิลปะใช้เป็นตำราศึกษาหาความรู้ พาร์สันเป็นผู้ร่วมส่งเรื่องตีพิมพ์ใน Journal of Aesthetic Education ประกอบด้วย บทความในโอกาสเกี่ยวกับศิลปศึกษา ความรู้ความเข้าใจศิลปะหลักสูตรบูรณาการ และการพัฒนาเด็กในศิลปะ

ในปี 1987 เป็นรูปแบบที่พัฒนาจากการศึกษา ในปี ค.ศ. 1976 และ ค.ศ. 1978 ลักษณะของการศึกษา ในปี 1976 มีระดับการพัฒนาสุนทรีย์ภาพ 4 ระดับ และปี ค.ศ. 1978 มีระดับการพัฒนาสุนทรีย์ภาพ 6 ระดับ แต่ภายหลังได้ปรับปรุงเป็น 5 ระดับ ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการพัฒนาสุนทรีย์ภาพ ลักษณะของระดับ มีจุดเด่นบนพื้นฐานแนวโน้มเกี่ยวกับการตอบรับของสิ่งเหล่านี้ คือ เนื้อหา การแสดงออก สื่อ รูปร่างและรูปแบบ และการประเมินค่า พาร์สัน มีความมุ่งมั่นเพื่อบรรลุผลสำเร็จในเรื่อง การพัฒนาสุนทรีย์ภาพ (Jo Chiung-Hua Chen, 1997) บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีเชาว์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Cognitive Theory) และทฤษฎีพัฒนาจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg's Moral Development Theory)

พาร์สัน ได้วิจัยการทำงานศิลปะของเด็ก และได้เสนอแนะการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนรู้ศิลปะต้องส่งเสริมท้าทายให้นักเรียนคิด มองดูงานศิลปะที่มีความหลากหลาย และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ดึงความคิดออกมา จากงานวิจัยของพาร์สัน ได้กล่าวว่าการมองเห็น และการเข้าใจศิลปะของเด็กจะบรรลุระดับที่สูงขึ้นต้องมีระดับการพัฒนาสุนทรียภาพ ดังนี้

ระดับ 1 ความชื่นชอบ (Favoritism) เป็นลักษณะเบื้องต้นของการรับรู้ทางศิลปะในภาพรวม มีความพึงพอใจตามสัญชาตญาณ สนใจเป็นพิเศษ และความรู้สึกตอบรับสัมพันธ์กับเนื้อหาของภาพอย่างอิสระ การมองจะไม่ค่อยพบข้อบกพร่องในภาพ ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาหรือรูปแบบการวาด ชื่นชอบสิ่งที่จัดจ้านจะเรียนรู้เนื้อหาจากภาพ เช่น ระบุสิ่งที่ปรากฏในภาพ มีการเชื่อมโยงความคิดกับความทรงจำไปอย่างอิสระ ลักษณะทั่วไป คือ การยินดีเปิดใจรับโดยไม่คำนึงว่าสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์กันหรือไม่สัมพันธ์กัน

ในทางจิตวิทยา เป็นระดับที่มีการรับรู้มุมมองของผู้อื่นเพียงเล็กน้อย เป็นการรับรู้จากประสบการณ์ตนเองล้วน ๆ ไม่มีอย่างอื่น และไม่มีการเปรียบเทียบใด ๆ

ในด้านสุนทรียศาสตร์ ภาพวาดเป็นสิ่งกระตุ้นประสบการณ์ที่ให้ความเพลิดเพลิน โดยไม่เกี่ยวข้องกับภาพวาดนั้นสื่อถึงอะไร หรือภาพนั้นจะเป็นศิลปะนามธรรมหรือไม่ ความรู้สึกชอบภาพวาดก็เหมือนกับการตัดสินภาพนั้น และยากที่จะตัดสินให้ภาพหนึ่งภาพใดเป็นภาพที่ดีหรือไม่ดี

ระดับ 2 ความงามและความจริง (Beauty and Realism) แนวคิดสำคัญของระดับนี้คือแนวคิดของเนื้อหา วัตถุประสงค์พื้นฐานของภาพวาดคือ การแสดงความคิดบางอย่างที่เป็นความจริง ภาพวาดที่มีคุณค่าต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจ และเป็นภาพเหมือนจริงไม่เสริมปรุงแต่งแสดงเนื้อหาในชีวิตประจำวัน ไม่เน้นจินตนาการและความเพ้อฝัน อารมณ์เป็นสิ่งที่ถูกนำเสนอแสดงออกมา เช่นรอยยิ้ม หรือท่าทาง ชื่นชอบความงาม และรูปแบบที่เป็นความจริงเท่านั้น ทักษะความอดทน ความเอาใจใส่ของศิลปินที่วาดภาพนั้นเป็นเรื่องที่น่าชื่นชม ความงาม ความจริง และทักษะนั้นเป็นวัตถุประสงค์สำหรับการตัดสินภาพวาด

ในทางจิตวิทยา ระดับ 2 เป็นขั้นพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เพราะเป็นการรับรู้มุมมองของผู้อื่น ความคิดของการแสดงออกต้องการให้เห็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ทุกคนสามารถมองเห็น และสิ่งที่เป็นการระลึกลึกลับ

ในทางสุนทรียศาสตร์ ระดับ 2 เป็นขั้นพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เพราะสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างบางประการเกี่ยวกับความสัมพันธ์การเห็นคุณค่าของความงาม จากบางสิ่งที่ไม่ใช่ความสัมพันธ์การเห็นคุณค่าของความงาม ตัวอย่างเช่น การตัดสินว่า ภาพของเรอแนร์ (Renoir) เป็นภาพวาดที่ดี เพราะมีรูปสุนัขนั้ และบรรดาสุนัขนั้ดูดี แต่ประการหลังนี้กลายเป็น

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสุนัข ไม่ใช่รสนิยมของผู้ชมซึ่งเป็นระดับ 1 ในทำนองเดียวกัน สีของพอล คลี (Paul Klee) นั้นสวย นี่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสี ไม่ใช่ความชื่นชอบส่วนบุคคล

ระดับ 3 การแสดงออก (Expressiveness) เป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มุ่งพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ภาพวาดนั้นต้องการแสดงออก ภาพนั้นบอกเล่าเรื่องราว หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ให้ความรู้สึกมีความน่าสนใจภาพวาดนั้นก็ยังมีคุณค่า วัตถุประสงค์ของการสร้างงานศิลปะ คือ แสดงประสบการณ์อารมณ์ของคนบางคน ความงามของเนื้อหา กลายเป็นเรื่องราวของสิ่งที่แสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ ความลึกซึ้งของความรู้สึกเป็นเรื่องใหม่ ๆ ที่น่าชื่นชม ในทางจิตวิทยา ระดับ 3 เป็นขั้นพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เพราะอาศัยการรับรู้ใหม่ของการค้นคว้าภายในของประสบการณ์อารมณ์ของผู้อื่น และเป็นความสามารถใหม่ในการสื่อสารทางอารมณ์จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงประสบการณ์ทางอารมณ์ของตนที่อยู่ภายในจิตใจของแต่ละคนให้แสดงออกมา

ในด้านสุนทรียศาสตร์ ระดับ 3 เป็นความก้าวหน้าเพราะช่วยให้เห็นความสอดคล้องกันระหว่างความงามเกี่ยวกับเนื้อหา ความเป็นจริงของรูปแบบ และทักษะของศิลปิน เปิดตาเปิดใจให้คนได้เห็นขอบข่ายงานที่กว้างขึ้น และเข้าใจดีขึ้นเกี่ยวกับระดับคุณภาพการแสดงออก

ระดับ 4 แบบอย่าง และรูปแบบ (Style and Form) ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง มีผลต่อแนวความคิดมากมายเกี่ยวกับภาพวาด ความสำคัญอยู่ที่ภาพวาดถูกจัดการในด้านพื้นผิว สี รูปร่าง ช่องว่างเพราะว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เห็นได้โดยทั่วไป และในด้านแบบอย่าง และความสัมพันธ์กับแบบอย่าง เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม สิ่ง que แสดงออกในศิลปะจะถูกตีความหมายอีกครั้งในประเด็นของรูปแบบ และแบบอย่าง และแนวความคิดโดยทั่วไปก่อนข้างจะมีสภาพความคิดเป็นส่วนตัว

ในทางจิตวิทยา เป็นขั้นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ ในที่นี้เป็นความสามารถในการรับรู้มุมมองเกี่ยวกับวัฒนธรรม สิ่งนี้เป็นความรู้ความเข้าใจที่ซับซ้อนมากขึ้นกว่าการเข้าใจความคิดของบุคคล ตัวอย่างเช่น เมื่อตีความหมายของงานศิลปะชิ้นหนึ่ง และสร้างความรู้สึกลงงานศิลปะนั้นด้วยตนเอง แล้วความรู้สึกนั้นยังเป็นส่วนหนึ่งของประเพณี

ในด้านสุนทรียศาสตร์ เป็นขั้นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เพราะพบความสำคัญในวิธีการ รูปแบบ และแบบอย่าง รู้ข้อแตกต่างระหว่างเนื้อหา และอารมณ์ความรู้สึกอะไรเป็นความสำเร็จในงานศิลปะด้วยตัวตนเอง พบความสัมพันธ์ของภาพวาดกับประวัติศาสตร์ และเป็นการแสดงออกประเภทที่มีความหมาย ช่วยให้การวิจารณ์งานศิลปะพบประโยชน์นำไปสู่การรับรู้และมองเห็นการตัดสินสุนทรียภาพที่มีเหตุผล

ระดับ 5 ความเป็นตัวตน (Autonomy) ในระดับนี้ความสำคัญของความเข้าใจอย่างลึกซึ้งคือ แต่ละคนต้องมีแนวความคิดการตัดสินใจที่ชัดเจน และมองเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่สร้างงานศิลปะให้มีความหมาย คุณค่าเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์และปรับอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ร่วมสมัย การตัดสินใจนี้เป็นความรู้สึกที่เป็นส่วนตัวและเพื่อสังคมลึกซึ้งมากขึ้น

ในทางจิตวิทยา เป็นขั้นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เพราะที่ต้องมองในมุมมองของวัฒนธรรม ต้องใช้ความสามารถซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับมุมมองที่กำหนด เพื่อทำความเข้าใจด้วยตนเอง แล้วสามารถตอบคำถามเหล่านั้นได้ ซึ่งแสดงถึงมุมมองที่มีต่อวัฒนธรรม

ในด้านสุนทรียศาสตร์ เป็นขั้นการพัฒนาที่สูงขึ้นไปอีกระดับ เนื่องจากสามารถรับรู้ได้ว่า ความคาดหวังอาจจะสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม นอกจากนี้ จะมีความเข้าใจยิ่งขึ้นด้วยการปฏิบัติงานศิลปะ ทั้งด้านการสร้างสรรค์และการชื่นชมผลงานศิลปะ เป็นการตรวจสอบอีกครั้งอย่างต่อเนื่อง และปรับการตัดสินใจด้วยตนเองในสถานการณ์ทั่วไปเป็นการสำรวจคุณค่าสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไป

คอสเตอร์ (Koster, 2001: 169) ได้สรุประดับพัฒนาการตามทฤษฎีของพาร์สัน ไว้ดังนี้

ระดับ 1 ความชื่นชอบ (Favoritism) ลักษณะที่ปรากฏ คือ

1. แสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งที่กระตุ้นเห็นได้ชัด
2. แสดงความรู้สึกสนใจต่อสื่ออย่างชัดเจน
3. มองภาพงานศิลปะไม่ค่อยพบความบกพร่อง
4. ชอบภาพที่แสดงเรื่องราว
5. เชื่อมโยงภาพกับความทรงจำ
6. ตระหนักเล็กน้อยกับมุมมองของคนอื่น

ระดับ 2 ความงามและความจริง (Beauty and Realism) ลักษณะที่ปรากฏ คือ

1. ให้ความสำคัญกับศิลปะที่แสดงออกเป็นรูปร่างเหมือนจริง
2. ชื่นชมทักษะ และความเอาใจใส่ของศิลปิน
3. ตัดสินงานที่สื่อสารความจริง และเทคนิควิธีการที่สร้างงานได้สวย
4. แยกวัตถุจากแนวคิด หรือความรู้สึกของงาน
5. รับรู้ความแตกต่างมุมมองของคนอื่น ๆ

ระดับ 3 การแสดงออก (Expressiveness) ลักษณะที่ปรากฏ คือ

1. มองที่งานศิลปะสำหรับการสื่อให้เห็นประสบการณ์
2. ตัดสินงานศิลปะในสิ่งที่มีผลต่ออารมณ์

3. ประยุกต์ความคิดสร้างสรรค์ ความคิดริเริ่มและความรู้สึกที่ลึก
4. ไม่เชื่อว่าสามารถจะตัดสินงานศิลปะได้อย่างไม่มีอคติ
5. เห็นความงาม ความจริงและทักษะเป็นประเด็นนำไปสู่คุณค่าของงาน

ระดับ 4 แบบอย่างและรูปแบบ (Style and Form) ลักษณะที่ปรากฏ คือ

1. เห็นศิลปะเป็นสังคม ไม่ใช่การบรรลุผลสำเร็จเฉพาะบุคคล
2. สำนึกว่างานศิลปะคงอยู่ในวัฒนธรรมประเพณี
3. เชื่อว่างานศิลปะที่มีแบบอย่างและรูปแบบนั้นมาจากผู้ชม และความต้องการของ

สังคมส่วนรวมช่วยให้ผู้สร้างงานศิลปะเลือกแบบอย่างและรูปแบบได้

4. พบว่าสื่อ รูปแบบ และแบบอย่างมีความหมาย

ระดับ 5 ความเป็นตัวตน (Autonomy) ลักษณะที่ปรากฏ คือ

1. คุณค่าศิลปะสามารถยกระดับเหตุผล และปัญหาสังคม
2. เห็นศิลปะเป็นสิ่งที่เหนือกว่าวัฒนธรรม
3. เข้าใจว่าประเพณีเป็นสิ่งที่สร้างสังคมขึ้น
4. เห็นความตั้งใจเป็นสิ่งที่ไม่เคยจบ นำไปสู่การตีความหมายใหม่โดยผู้ชม

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ศิลปะที่มีประสิทธิภาพต้องส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนซึ่งการมองเห็น และการเข้าใจศิลปะของเด็กจะบรรลุระดับที่สูงขึ้นนั้นต้องมีระดับการพัฒนาสุนทรียภาพ โดยเริ่มจากความชื่นชอบความรู้สึกสนใจต่อสื่อ การแสดงเรื่องราวที่เชื่อมโยงภาพกับความทรงจำของตนเอง มองเห็นความงามและความจริงที่เป็นภาพเหมือนจริง ไม่เสริมปรุงแต่ง ซึ่งแสดงเนื้อหาในชีวิตประจำวัน โดยแสดงออกให้เห็นถึงประสบการณ์อารมณ์ความรู้สึกในเบื้องต้น ความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ มีความเข้าใจแบบอย่าง และรูปแบบอย่างลึกซึ้ง สามารถตัดสินสุนทรียภาพอย่างมีเหตุผล ตลอดจนสามารถมองเห็นถึงความเป็นตัวตน เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมที่สร้างงานศิลปะอย่างมีความหมาย สามารถยกระดับเหตุผล เพื่อนำไปสู่การตีความหมายใหม่

ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์

เฟลม์แมน (Edmund Burke Feldman, 1972) แถลงว่า ทฤษฎีของเขามุ่งที่จะสร้างหลักการในการตีความและประเมินผลงานศิลปะ จุดมุ่งหมายหลักของทฤษฎีนี้ คือ ความเข้าใจ (Understanding) และความชื่นชม (Delight) ในศิลปะ

เฟลม์แมน อธิบายความหมายถึงคำว่า ความเข้าใจ ว่า บุคคลที่ได้รับการฝึกฝนให้มีความเข้าใจต่องานศิลปะจะสามารถ “อ่านข้อมูล” ต่าง ๆ ทางศิลปะออก และข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่เราจะไปสู่การวิเคราะห์และตัดสินงานศิลปะ เขากล่าวว่า ข้อมูลในที่นี้เป็นข้อมูลด้าน

คุณภาพของผลงานศิลปะ มิใช่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ไม่เกี่ยวข้องใด ๆ กับความเก่าแก่ หรือแม้มีค่าเชิงโบราณวัตถุ ผู้วิจารณ์จะต้องหาทางทำความเข้าใจและเข้าถึงเหตุผลและผลของงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ให้อะไรแก่ตนเอง ส่วนความชื่นชมนั้น เฟลด์แมน อธิบายว่า เมื่อบุคคลบังเกิดความเข้าใจในผลงานศิลปะชิ้นนั้น ๆ ย่อมจะบังเกิดความพึงพอใจ ชื่นชมในผลงานชิ้นนั้นตามมาด้วย

เฟลด์แมน แบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ผลงานศิลปะออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การบรรยาย (Description)

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง (Formal Analysis)

ขั้นที่ 3 การตีความ (Interpretation)

ขั้นที่ 4 การประเมินหรือตัดสิน (Evaluation or Judgment)

เฟลด์แมน ออกตัวว่าขั้นตอนนี้อาจจะดูซ้ำซ้อนกันบ้าง แต่เขาคิดว่าแต่ละหน่วยมีหน้าที่แตกต่างกัน ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะต้องปฏิบัติแตกต่างกันในแต่ละขั้นตอน ขั้นตอนทั้ง 4 จะต้องปฏิบัติเรียงกันไปตามลำดับจากง่ายไปหายาก ตามที่ระบุอยู่ในทฤษฎี

ขั้นที่ 1 การบรรยายนั้น ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่สายตา ผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว แสง เงา และวิเคราะห์ถึงเทคนิควิธีการที่ผู้คิดว่าเป็นวิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการสร้างงานศิลปะชิ้นนั้น

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้างนั้น ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรก คุณภาพของเส้น สี รูปร่าง รูปทรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้น ซึ่งจะเป็น “ข้อมูล” ให้นำมาตีความและตัดสินผลงานต่อไป

ขั้นที่ 3 การตีความนั้น ผู้วิเคราะห์จะกล่าวหรือแสดงถึงความหมายของผลงานศิลปะที่มีต่อตน ความหมายของศิลปะในที่นี้หมายถึงความหมายของศิลปะที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยทั่วไป ในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิด หรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่าทำไมผลงานศิลปะนั้นมีผลต่อความคิดเห็นของตนเช่นนั้น

ขั้นที่ 4 การประเมินหรือตัดสินงานศิลปะนั้นเป็นขั้นตอนที่จำเป็น ต้องมีการสืบสวนตรวจสอบถึงเจตนาและผลที่เกิดของงานศิลปะชิ้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะชิ้นอื่นที่คล้ายคลึงกัน พิจารณามันเหมือนหรือต่างกับงานศิลปะชิ้นอื่นในยุคสมัยเดียวกันเช่นไร เฟลด์แมน เน้นว่าการตัดสินผลงานศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพนั้นจะต้องมีเหตุมีผลและใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรม เพราะการตัดสินนั้นเป็นปฏิบัติการที่สูงส่ง

เฟลด์แมน ระบุว่าทฤษฎีของเขาเป็นระบบของกระบวนการสร้างความเข้าใจในศิลปะ

ให้แก่บุคคลที่วิเคราะห์งานศิลปะชิ้นนั้น ความเข้าใจนี้เองจะนำไปสู่การชื่นชมความซาบซึ้งหรือเห็นคุณค่าของงานศิลปะนั้น

เฟลด์แมน ขอมรับนับถือการวิเคราะห์ในลักษณะที่เรียกว่า 'ไร้มายา (Naive) คือวิเคราะห์งานศิลปะจากความคิดเห็นความรู้สึกที่ผู้วิเคราะห์มีต่อผลงานนั้นตรงๆอย่างจริงใจ โดยไม่ต้องคำนึงถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ความเก่าแก่ของผลงาน ผู้สร้างงานคือใคร หรือคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทางศิลปะต่าง ๆ ดังนั้น ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ก็สามารถวิเคราะห์ได้ คือ วิเคราะห์ไปตามที่คิดเห็น

ทฤษฎีของเฟลด์แมน เป็นทฤษฎีประเภทศิลปะวิจารณ์เช่นกัน โดยโยงเข้ากับด้านสุนทรียะ มีนัยว่าถ้าเกิดความเข้าใจเกิดความรู้อแล้ว ความชื่นชมหรือสุนทรียภาพของผู้ที่ได้รับประสบการณ์นี้จะตามมาเอง

เฟลด์แมน ระบุขั้นตอนของการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ 4 ขั้นตอน คือ

ในขั้นแรกนั้น ผู้วิเคราะห์จะแจกแจงหรือบรรยายถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ในงานศิลปะชิ้นนั้นว่า เขาเห็นสิ่งใดบ้าง เช่น เขาเห็นเส้นลักษณะใด สีใด หรือรูปร่างแบบใด รูปทรงใด ต่อจากนั้น

ขั้นที่สอง จึงวิเคราะห์โครงสร้างของผลงานศิลปะชิ้นนั้น การที่บุคคลจะพิจารณาเห็นโครงสร้างของสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ บุคคลนั้นจะต้องสามารถผูกโยงส่วนประกอบย่อยต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น รูปกลมที่มีสีเหลืองสด เป็นการระบุส่วนประกอบย่อย 2 หน่วย คือ รูปปร่าง และสีเข้าด้วยกัน หรือ “รูปทรงของกล่องสีฟ้าซึ่งคว่าอยู่ข้างหน้าของรูปสามเหลี่ยมที่ดูขรุขระ” ในกรณีนี้บุคคลที่ดีความ ระบุนความสัมพันธ์ของส่วนประกอบย่อย สี รูปปร่าง รูปทรง ผิวพื้น และทิศทางเข้าด้วยกัน

ในขั้นที่ 3 นั้น ผู้วิเคราะห์จะเริ่มมองหาความหมายของข้อสันนิษฐาน หรือตั้งข้อสมมติฐานหรือออกความคิดเห็น ความรู้สึกที่ศิลปะชิ้นนั้นให้แก่ตน ซึ่งอาจเป็นสมมติฐาน หรือความคิดเห็นมากกว่าหนึ่งแง่ก็ได้ เพราะสิ่งต่างๆ นั้นเปลี่ยนแปลงพัฒนาแตกต่างออกไปอยู่เสมอ คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ มีมาตรฐานต่างกันไปตามวัน เวลา และสภาวะของสิ่งแวดล้อม

ในขั้นสุดท้ายนั้น เป็นการตัดสินประเมินผล ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องอาศัยความรอบคอบระมัดระวัง ต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ หลายแง่มุม สำหรับ เฟลด์แมนแล้ว เขาคิดว่าคุณค่าของศิลปะจะต้องแสดงให้เห็นว่าปัญหาที่สำคัญ ก็คือ การที่ศิลปะนั้นสามารถสื่อความหมาย หรือให้ความหมาย (ในเชิงศิลปะ) แก่มนุษย์ สอดคล้องกับทุกสิ่งเกี่ยวกับมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ ความแปลกใหม่สะดุดตาในผลงานศิลปะ เป็นคุณสมบัติที่ขอดีเยี่ยมก็ต่อเมื่อมันสามารถสื่อ

ความหมายกับมนุษย์ได้ลึกซึ้ง คือ การเพียงแต่สร้างความแปลกใหม่สะดุดตาในผลงานของศิลปิน จะไม่มีคุณค่า ถ้ามันไม่สื่อความหมายกับมนุษย์อื่น ๆ ที่เห็นผลงานนั้น ๆ

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์มุ่งสร้างหลักการในการตีความ และประเมินผลงานศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ความเข้าใจและความชื่นชมในศิลปะ ซึ่งจะนำไปสู่ ความซาบซึ้งหรือเห็นคุณค่าของผลงาน ในการวิเคราะห์ผลงานศิลปะ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ การบรรยายส่วนประกอบต่าง ๆ ในงานศิลปะและเทคนิควิธีการสร้างงาน การวิเคราะห์โครงสร้าง เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะ การตีความผลงานศิลปะที่มีคุณค่านั้นจะต้องสามารถ สื่อความหมายกับมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้ง รวมถึงการประเมิน หรือตัดสินผลงานศิลปะ อย่างมี สุนทรียภาพจะต้องมีเหตุผล และใช้หลักเกณฑ์อย่างมีคุณธรรม

ทฤษฎีศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE)

ทฤษฎีนี้เน้นกิจกรรมศิลปะ 4 แขน คือ (วิสูตร โพธิ์เงิน, 2556: 20-21)

1. แขนศิลปะปฏิบัติ (Art Production)
2. แขนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History)
3. แขนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics)
4. แขนศิลปวิจารณ์ (Art Criticism)

ทฤษฎีนี้เน้นแนะนำการเรียนการสอนศิลปะให้ครอบคลุมทั้ง 4 แขน ให้น้ำหนักแต่ละ แขนให้เหมาะสมกับช่วงชั้นการศึกษาการสอนในทฤษฎีการสอนแบบบูรณาการ (DBAE) เช่น ใน วิชาศิลปวิจารณ์ควรมีการนำรูปแบบของผลงานใหม่ ๆ มาศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและ วิเคราะห์ผลงานถึงสิ่งที่สะท้อนถึงสังคมร่วมสมัย โดยที่ผู้สอนควรจะมีพื้นความรู้ ความเข้าใจใน มาตรฐานการตัดสินคุณค่า รวมถึงลักษณะของศิลปะสมัยใหม่เป็นอย่างดี ผลงานศิลปะสมัยใหม่มัก มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ และบ่งบอกถึงความนึกคิดของศิลปินที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาหนึ่ง รายละเอียดของทฤษฎีทั้ง 4 แขน มีดังต่อไปนี้

1. แขนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) เป็นองค์ประกอบอีกหนึ่งแขนสำคัญสำหรับ นักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งจะแนะนำแนวคิด การแก้ปัญหา และการแนะนำวิธีการ เทคนิค ทางศิลปะ วัสดุที่หลากหลาย และเหมาะสมในการสร้างผลงานศิลปะ แต่บางบทเรียนศิลปะที่ยัง เป็นมาตรฐาน เพราะว่าการสอนเด็กในสิ่งรอบตัวให้เขาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ข้ามสัมพันธ์ เชื่อมโยง กับสิ่งแวดล้อม บูรณาการสิ่งรอบตัว และความรู้อื่นทั้งในและนอกหลักสูตร

2. แขนประวัติศาสตร์ศิลป์ (Art History) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างผลงานศิลปะ ทุกแขนง ซึ่งจะแนะนำแนวคิดของที่มาที่ไปของผลงานศิลปะทั้งที่เป็นของศิลปิน หรือของตนเอง โดยมีคำถามสำคัญพื้นฐาน คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไม และอย่างไรที่เกี่ยวข้องกับ

ผลงานศิลปะนั้น ๆ (สไตล์ แนวคิด สัญลักษณ์ในผลงาน ช่วงเวลาในการสร้างงาน สื่อวัสดุในการสร้างสรรค์ เทคนิควิธีการ และวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับผลงานศิลปะ) ผู้เรียนจะรู้และทราบถึงความแตกต่าง และสามารถเรียนรู้ถึงอิทธิพลจากภายนอกที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลจากวรรณกรรม ศาสนา ระบบการอุปถัมภ์ การเมืองการปกครอง และเทคโนโลยี ซึ่งล้วนแล้วมีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทั้งสิ้น

ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตก

ศิลปะเรอเนสซอง (Renaissance)

ศิลปะเรอเนสซอง มีต้นกำเนิดขึ้นในเมืองฟลอเรนซ์ของอิตาลี อยู่ในช่วง “ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ” ศิลปะเรอเนสซองเป็นผลมาจากการนำหลักการปรัชญาความรู้ในสุนทรียภาพดั้งเดิม จากศิลปะคลาสสิกของกรีกและโรมันกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นสมัยแห่งการใช้พุทธิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงาน คำนี้ถึงหลักเหตุผลความเป็นจริงในธรรมชาติ แต่เน้นความสำคัญของลักษณะเฉพาะบุคคล ศิลปะเรอเนสซองภายใต้การอุปถัมภ์ของกลุ่มบุคคลผู้มีอำนาจในสังคม ทำให้ศิลปกรรมพัฒนาเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างสูง และได้แพร่สะพัดไปสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วยุโรป ศิลปะเรอเนสซองแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่

เรอเนสซองสมัยเริ่มต้น ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 เป็นช่วงที่ศิลปินพยายามสกัดอิทธิพลศิลปกรรมแบบกอทิกและไบแซนไทน์ออกไป และสร้างรูปแบบทางศิลปกรรมโดยหันกลับมายึดหลักทฤษฎีแนวมนุษยนิยมในสมัยกรีกและโรมัน ศิลปินได้สร้างพัฒนาการทางศิลปะในสาขาต่าง ๆ อย่างชัดเจน สถาปัตยกรรมนำรูปแบบของโรมันมาต่อเสริม โดยมุ่งเน้นโครงสร้างที่ใหญ่โตโอ้อ่า สง่างาม ด้านประติมากรรมเน้นความเหมือนจริงตามสัดส่วนและใส่ความนุ่มนวล มีชีวิตชีวามากขึ้น ส่วนด้านจิตรกรรมมีพัฒนาการในเรื่องการใช้สี แสงเงา และหลักทัศนียภาพอย่างถูกต้องสวยงาม

เรอเนสซองสมัยรุ่งเรืองหรือยุคทอง ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นช่วงที่กรุงโรมกลายเป็นศูนย์กลางศิลปกรรม และศิลปินต่าง ๆ ได้ผ่านการบ่มเพาะฝีมือ และสติปัญญามาจากสมัยเริ่มต้น ได้พัฒนาถึงจุดสุดยอด สร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมที่ก้าวหน้ามากที่สุด ในยุคนี้ สถาปัตยกรรมยังคงเน้นความใหญ่โต หูหระ โดยยึดรูปแบบคลาสสิกของกรีกและโรมันอย่างเคร่งครัด และประยุกต์ให้เข้ากับจุดมุ่งหมายการใช้งานอย่างลงตัว ประติมากรรมให้ความสำคัญกับความงดงามเหมือนจริงอันสมบูรณ์แบบทุกรายละเอียด และด้านจิตรกรรมก็ถึงพร้อมด้วยเทคนิควิธีการในแบบเฉพาะตัวของศิลปินที่เน้นความนุ่มนวล พลัวไหว สร้างมิติบรรยากาศด้วยสี แสง และเงาอย่างประณีต ศิลปินสำคัญในยุคนี้ ได้แก่ ดา วินชี มิเกลันเจโล และราฟาเอล มิเกลันเจโล ประติมากรผู้ยิ่งใหญ่ชาวฟลอเรนซ์ได้รับการยกย่องว่ามีความโดดเด่น

มากที่สุดจากผลงานแกะสลักหินอ่อนรูปเปลือยขนาดเท่าคนจริงของเทพแบคคัส (Bacchus) เทพเจ้าแห่งสุราเมรัย สูง 2.3 เมตร ได้อย่างงดงาม นอกจากนี้ยังมีผลงานแกะสลักหินอ่อนรูป “ปีเอต้า” (Pieta) และเดวิด เป็นต้น มิเกลันเจโลยังสามารถสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมได้อย่างยอดเยี่ยมไม่แพ้กัน เช่น การวาดภาพลงบนเพดานโบสถ์ซึ่งมีลักษณะโค้ง ภาพมีเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานของบุคคลที่เชื่อมโยงกับพระผู้เป็นเจ้าในพระคัมภีร์คริสต์ศาสนา ผลงานจิตรกรรมของมิเกลันเจโลเต็มเปี่ยมไปด้วยพลังแห่งจินตนาการอันตระการตา ถึงพร้อมด้วยฝีมือและความสร้างสรรค์อันบรรเจิด จนได้รับการยกย่องให้เป็นผลงานจิตรกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดภาพหนึ่งของโลก

เรอเนสซองส์สมัยปลาย เริ่มตั้งแต่เข้าสู่ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 วงการศิลปะในช่วงเวลานี้มีความขัดแย้งกันด้านอุดมคติ การสร้างสรรค์ศิลปะจึงแยกออกเป็นหลายแนวทาง เรียกศิลปกรรมในช่วงนี้ว่า “ศิลปะแมนเนอร์นิซึม” ซึ่งมีลักษณะผิดแผกไปจากเดิม ในด้านสถาปัตยกรรมไม่ปรากฏชัศนัก ยังคงยึดแบบอย่างมาจากเรอเนสซองส์สมัยรุ่งเรือง แต่เพิ่มเติมความหรูหรามากขึ้น ส่วนประติมากรรมมีการขยายสัดส่วนให้ผิวดันไปจากธรรมชาติ ให้อ่อนช้อยมากขึ้น ด้านจิตรกรรมเน้นสร้างลีลาและบรรยากาศให้ดูอ่อนไหว กระจุกกระจาย สัดส่วนเบี่ยงเบนพร้อมจะคลี่คลายไปสู่ศิลปะรูปแบบใหม่

ศิลปะลัทธิเรียลลิสม์ (Realism)

ศิลปะเรียลลิสม์ เกิดขึ้นในฝรั่งเศสโดยเป็นการเคลื่อนไหวทางศิลปะที่ชัดเจนของกลุ่มจิตรกร และประติมากรในราวปี ค.ศ. 1830-1880 มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงปารีส ก่อนจะแพร่ความนิยมออกไปในระดับสากล ในทางประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น “เรียลลิสม์” ใช้เรียกการสร้างสรรคผลงานศิลปะของศิลปินกลุ่มหนึ่งที่น่าเสนอให้เห็นสภาพ “ความเป็นจริง” ในสังคมปัจจุบันขณะนั้น ศิลปะและผู้สร้างงานในแนวนี้นี้เรียกว่า “เรียลลิสม์” (Realist) ซึ่งมีนัยแตกต่างจาก “ศิลปะแบบเหมือนจริง” (Realistic) อันเป็นการลอกเลียนความเหมือนจริงในธรรมชาติ หรือเรียกว่า “ธรรมชาตินิยม” (Naturalism) ที่มุ่งถ่ายทอดลักษณะที่วิทัศน์ธรรมชาติมากเป็นพิเศษ

ลัทธิเรียลลิสม์ เป็นกลุ่มที่ยึดหลักความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นเรื่องความเหลือล้ำในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนชนชั้นล่าง สถาปัตยกรรมไม่มีรูปแบบเฉพาะตัว เป็นการผสมผสานสถาปัตยกรรมจากที่ต่าง ๆ มาประยุกต์ และใช้วิทยาการใหม่ ๆ เข้ามาใช้เป็นโครงสร้าง เช่น เหล็กหล่อและกระจก เป็นต้น ด้านประติมากรรม ยังคงมีอิทธิพลของประติมากรรมคลาสสิกและโรแมนติคผสมอยู่ แต่เนื้อหาเริ่มแสดงออกเกี่ยวกับชีวิตของสามัญชนมากขึ้น

ศิลปะลัทธิโพสท์อิมเพรสชันนิสม์ (Post-Impressionism)

จิตรกรรมลัทธิโพสท์อิมเพรสชันนิสม์ หรืออิมเพรสชันนิสม์ในยุคหลัง พัฒนาการใช้สีที่ร้อนแรง สดใส เส้นชัดเจน และเปลี่ยนแปลงรูปทรงจากเดิม หรือตัดทอนให้ง่ายขึ้น

เน้นการแสดงอารมณ์ของจิตรกรมากขึ้น จิตรกรสำคัญ ได้แก่ ตูลูส โลเตรค เซซาน, โกแกง และ วินเซนต์ ฟาน ก็อก (Vincent Van Gogh) จิตรกรชาวดัตช์ ถนัดในการใช้เส้นที่มีพลัง ใช้สีสด เข้มและตัดกัน เพื่อแสดงความรู้สึกอย่างมีความหมาย ผลงานส่วนใหญ่เป็นภาพธรรมชาติและภาพหุ่นนิ่ง มีการวาดฝีแปรงเป็นเส้นหนาเห็นรอยอย่างชัดเจน ฟาน ก็อก หมกหมุ่นกับการวาดภาพ จนประสบปัญหาภาวะทางอารมณ์ เขาจึงมักแสดงความรู้สึกของตนลงไปในภาพด้วยสีอันอันจัดจ้านและวีรรอยฝีแปรงบนพื้นผิวที่นูนเด่น (บุศรินทร์ คำหุ้ง, 2553)

3. แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) “สุนทรียศาสตร์” หรือ “ศาสตร์ของความงาม” เป็นปรัชญาที่สำคัญทางศิลปะ ซึ่งจะเน้นในการช่วยตัดสินใจเรื่องของความงาม ของผู้เรียนที่มี ต่องานศิลปะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีรสนิยมที่ดี ในบางวัฒนธรรมไม่ปรากฏแนวคิดเรื่องของความงาม เด่นชัด แต่เน้นเรื่องของหน้าที่ที่ขึ้นอยู่กับรูปแบบ ความเชื่อในแต่ละวัฒนธรรมนั้น ๆ ไม่ว่าจะ เป็น การออกแบบที่ดี การใช้ประโยชน์โดยที่สิ่งเหล่านี้ก็สามารถมาตัดสินคุณค่าของงานศิลปะได้ แต่การที่จะตัดสินใจเรื่องของคุณค่า ยังต้องมีเรื่องของความชื่นชอบ ความงามเข้ามาเกี่ยวข้องที่จะ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถระบุถึงสิ่งที่เป็นความงามของตนเอง และการตัดสินใจเรื่องของความงามที่มี ต่องานศิลปะ โดยที่สามารถบอก เขียน บรรยาย และเตรียมสิ่งที่จะเป็นการยืนยันในความคิดของ ตนเองได้

4. แกนศิลปวิจารณ์ (Art Criticism) ศิลปวิจารณ์หรือการวิเคราะห์งานศิลปะ (การสะท้อน หรือการแสดงออกของความรู้สึกซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเหตุผลที่ระบุถึงความชอบ หรือไม่ชอบ สวยหรือไม่สวย ที่สามารถทำให้รู้สึกไม่คิดได้) ศิลปวิจารณ์จึงเป็นแนวทางที่มีความ พยายามส่งเสริมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ผลงานศิลปะ พุคคยเกี่ยวกับผลงานศิลปะของผู้เรียนเอง และ ของเพื่อร่วมชั้น รวมไปถึงผลงานศิลปินที่มีชื่อเสียง นำมาวิเคราะห์โดยสร้างประสบการณ์ที่ดี ให้กับทุกคน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการเปรียบเทียบผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์ หรือการ เริ่มต้นในการอธิบายง่าย ๆ ว่าสิ่งที่พวกเขาเห็นคืออะไรในผลงานศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิ่งที่ ปรากฏให้เห็นเรื่องของทัศนธาตุ การจัดองค์ประกอบศิลป์ หรือเนื้อหาเป็นการนำทางเข้าสู่คุณภาพ ของการวิจารณ์ และได้สัมผัสสิ่งที่ไม่มีความดีหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมที่แฝงอยู่ในงานศิลปะที่ตัว ศิลปินต้องการให้ผู้ชมรับรู้ ในบางครั้งผู้สอนต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์ผลงานตามหลักการทาง ศิลปะ เชื่อมโยงประสบการณ์ และให้คิดไตร่ตรอง แล้วค่อยเขียนก่อนที่จะมานำเสนอหรือ แลกเปลี่ยนกัน

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะต้องคำนึงถึง หลักการทางศิลปศึกษาทั้ง 4 แกน ได้แก่ แกนศิลปะปฏิบัติเป็นการรู้จักการเลือกใช้วัสดุที่ หลากหลาย เทคนิควิธีการในการสร้างผลงานศิลปะ แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึง

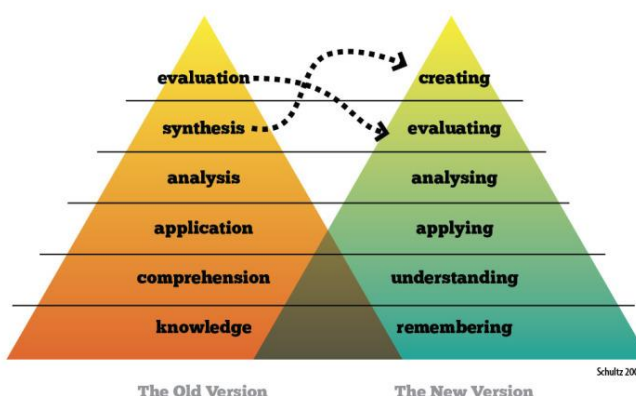
อิทธิพลต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์งานศิลปะ แกนสุนทรียศาสตร์คือการเห็นคุณค่าและตัดสินใจความงามที่มีต่องานศิลปะ และแกนศิลปวิจารณ์เป็นการวิเคราะห์งานศิลปะ เรื่องของทัศนธาตุ การจัดองค์ประกอบศิลป์ และเนื้อหาที่แฝงอยู่ในงานศิลปะมาบูรณาการในการวางแผนกิจกรรม ซึ่งการใช้ทฤษฎีศิลปศึกษาในแต่ละกิจกรรมไม่จำเป็นต้องใช้ให้ครบทั้ง 4 แกน สิ่งที่ต้องคำนึงถึงสำหรับผู้สอน คือ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy Revised

เกิดจากการปรับปรุงแนวคิดการแบ่งประเภทการเรียนรู้แบบดั้งเดิม โดยนักการศึกษา 2 ท่าน ได้แก่ Anderson and Krathwohl (2001) ซึ่งได้ปรับปรุงวัตถุประสงค์ให้พิจารณาเป็น 2 มิติ คือ พิจารณาลักษณะของความรู้ และพิจารณาการเรียนรู้ทางปัญญา 6 ชั้น

สิ่งที่แตกต่างระหว่างแนวคิดของ Bloom (1956) กับแนวคิดของ Anderson and Krathwohl (2001) คือ

1. การเพิ่มมิติด้านลักษณะความรู้เพื่อช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. การปรับรูปแบบคำที่ใช้จากคำนามเป็นคำกริยา
3. ชั้นที่ 1 เปลี่ยนจากคำว่า “ความรู้” เป็น “การจำ” ชั้นที่ 5 เปลี่ยนจาก “สังเคราะห์” เป็น “ประเมิน” และชั้นที่ 6 เปลี่ยนจาก “ประเมิน” เป็น “สร้างสรรค์” โดยสามารถเปรียบเทียบได้ดังภาพต่อไปนี้

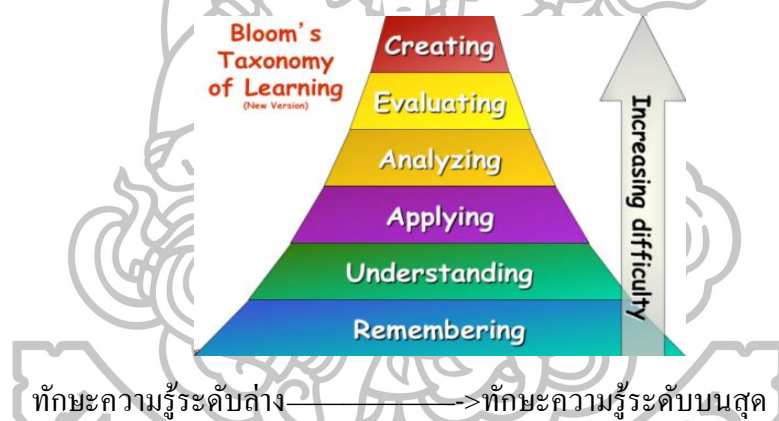

ภาพที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom กับแนวคิดของ Anderson and Krathwohl

ที่มา : Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives**. New York: Addison Wesley Longman.

การพิจารณาลักษณะของความรู้ (Knowledge Dimension) Anderson and Krathwohl (2001) ได้แบ่งออกเป็น 4 แบบ ได้แก่

1. ความรู้เกี่ยวกับความเป็นจริง (Factual Knowledge) หมายถึง ความรู้ในสิ่งที่เป็นจริงอยู่ เช่น ความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์ และความรู้ในสิ่งเฉพาะต่าง ๆ
2. ความรู้ในเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่มีความซับซ้อน มีการจัดหมวดหมู่เป็นกลุ่มของความรู้ และโครงสร้างของความรู้
3. ความรู้ในเชิงวิธีการ (Procedural Knowledge) หมายถึง ความรู้ว่าสิ่งนั้น ๆ ทำได้อย่างไร ซึ่งรวมถึงความรู้ที่เป็นทักษะเทคนิคและวิธีการ
4. ความรู้เชิงอภิปรินาญ (Metacognitive Knowledge) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทางปัญญาของผู้เรียนเอง คือ ความรู้ที่ผู้เรียนจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนและการแก้ปัญหาไปจนถึงการประเมิน

ภาพที่ 3 ทักษะความรู้ของ Anderson and Krathwohl (2001)

4.1 ความจำ (Remembering) เป็นระดับพื้นฐานของการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการนำเอา หรือดึงเอาความรู้ การสืบค้น การเตือนความจำ ได้จากความจำระยะยาวของคนออกมาเพื่อกำหนดการเรียนรู้ให้พัฒนาต่อไปในระดับที่สูงขึ้น ที่ได้จากความรู้เดิมของคนจำ เรียกความรู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยความจำระยะยาว

4.1.1 ตระหนักถึง

4.1.2 นึกถึง

4.2 ความเข้าใจ (Understanding) ระดับถัดมาเป็นกระบวนการสร้างความรู้อย่างมีความหมาย จากสื่อ จากการอธิบาย การพูด การเขียน การแยกแยะ การเปรียบเทียบ การจัดหมวดหมู่ หรือการอธิบาย ที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ เข้าใจ กำหนดความหมายของสิ่งที่เรียนจากการเขียนหรือจากสื่อ

4.2.1 การตีความ

4.2.2 ยกตัวอย่าง

4.2.3 จำแนก

4.2.4 สรุป

4.2.5 เปรียบเทียบ

4.2.6 อธิบาย

4.3 การประยุกต์ใช้ (Applying) กระบวนการในขั้นต่อมา เป็นการนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยกระบวนการหรือวิธีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

4.3.1 การดำเนินการ

4.3.2 การใช้ประโยชน์

4.4 การวิเคราะห์ (Analyzing) ระดับต่อมาเป็นกระบวนการนำส่วนต่าง ๆ ของการเรียนรู้มาประกอบเป็นโครงสร้างใหม่ ด้วยการพิจารณาว่ามีส่วนใด สัมพันธ์กับส่วนอื่นอย่างไร พิจารณาโครงสร้างโดยรวมของสิ่งที่เรียนรู้ แยกแยะวัตถุประสงค์ที่แตกต่างผ่านการกระบวนการอย่างเป็นระบบ

4.4.1 ความแตกต่าง

4.4.2 การจัดรูปแบบ

4.4.3 วัตถุประสงค์

4.5 การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการพิจารณาตัดสินหรือลงสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ โดยอาศัยเกณฑ์ และมาตรฐานที่วางไว้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.5.1 ประเมินโดยอาศัยเกณฑ์ภายใน (Judgment in Terms of Internal Evidence) เป็นความสามารถในการตัดสินเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยใช้เนื้อหาสาระในเหตุการณ์นั้นเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน เช่น อ่านเนื้อเรื่องแล้วสามารถตัดสินได้ว่าตัวละครใดเป็นคนดี เลว ตามเนื้อเรื่องที่ปรากฏนั้น การตัดสินพฤติกรรมของนักเรียนว่ากระทำถูกต้องหรือไม่ ตามระเบียบของโรงเรียนนั้น เป็นต้น

4.5.2 ประเมินโดยอาศัยเกณฑ์ภายนอก (Judgment in Terms of External Criteria) เป็นความสามารถในการตัดสินเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยใช้เกณฑ์ที่ไม่ได้ปรากฏตามเนื้อเรื่องหรือเหตุการณ์นั้น ๆ แต่ใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมาใหม่ ซึ่งอาจเป็นเกณฑ์ตามหลักเหตุผลหรือเกณฑ์ที่สังคมหรือระเบียบประเพณีกำหนดไว้ก็ได้ เช่น การตัดสินพฤติกรรมของเด็ก

วัยรุ่นโดยใช้เกณฑ์วัฒนธรรมไทยว่าเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งอาจแตกต่างจากการตัดสินโดยใช้เกณฑ์จิตวิทยาวัยรุ่น การตัดสินคุณค่าของวิชาตามสภาพสังคมปัจจุบันว่า มีคุณค่าเพียงใดกับการเรียนในยุคปัจจุบัน เป็นต้น (สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา, 2552: 14)

4.6 การสร้างสรรค์ (Creating) ในระดับสูงสุดของการเรียนรู้เพื่อให้ได้องค์ประกอบของสิ่งที่เรียนรู้ร่วมกันด้วยการสังเคราะห์ เพื่อเชื่อมโยงให้รูปแบบใหม่ของสิ่งที่เรียนรู้ หรือโครงสร้างของความรู้ที่ผ่านการวางแผน และการสร้างหรือการผลิตอย่างเหมาะสม

4.6.1 สร้าง

4.6.2 การวางแผน

4.6.3 การผลิต

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดจากการรับรู้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้ปัญญาในการจัดโครงสร้างของความรู้อย่างเป็นระบบ รวมถึงทักษะ เทคนิค วิธีการ การวางแผน การแก้ปัญหา ตลอดจนการประเมิน ซึ่งทักษะความรู้ถูกแบ่งออกเป็น 6 ระดับด้วยกัน คือ ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ ในการประเมินค่านั้น เป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณค่าของเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ตามหลักเหตุผล หรือเกณฑ์ที่สังคม หรือระเบียบประเพณีกำหนดไว้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ

การจัดกิจกรรมศิลปะ (Hilderbrand, 1975) เป็นวิถีทางที่จะสะท้อนผลไปสู่การพัฒนาลักษณะนิสัย เพื่อเป็นพลังในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคม โดยเน้นลักษณะนิสัยที่ทำการแก้ปัญหาเป็น และคิดเป็น การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสุดของการเรียนรู้ เพราะการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะของเด็กจะช่วยให้เด็กได้ทดลองใช้วัสดุอุปกรณ์ รู้วิธีการทำงาน กระบวนการทำงานศิลปะ และได้ทำงานร่วมกันด้วย นอกจากนั้นกิจกรรมศิลปะยังส่งเสริมให้เกิดคุณค่าด้านต่าง ๆ แก่เด็กอีก เช่น คุณค่าทางด้านประสาทสัมผัส จินตนาการ การแสดงออก และการสร้างสรรค์สนิยม ฯลฯ ซึ่งคุณค่าที่เกิดขึ้นย่อมมีจุดเริ่มต้นมาจากการปฏิบัติกิจกรรม (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2539)

Hilderbrand (1975) ได้เสนอแนะการจัดกิจกรรมศิลปะ ดังนี้

1. ให้ความสำคัญในกระบวนการทำงานของเด็กมากกว่าการคำนึงถึงผลงานของเด็ก
2. ให้ความสำคัญสนับสนุนการแสดงออกทางด้านการสร้างสรรค์ โดยหลีกเลี่ยงการให้เด็กวาดลอกเลียนแบบ หรือวาดภาพระบายสีจากสมุดวาดภาพ ทำให้เด็กไม่ได้ใช้ความคิดอิสระ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์
3. แสดงความชื่นชมต่อผลงานความก้าวหน้าของเด็ก

4. วางแผนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กให้พร้อม
5. ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กสามารถหยิบได้ง่าย และสะดวกในการใช้
6. ควรหลีกเลี่ยงคำถามที่ว่า “กำลังทำอะไรอยู่” หรือเดาว่าสิ่งที่เด็กทำคืออะไร
7. ฝึกฝนและแนะนำเด็กได้ลองฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักการแสดงออกและมีทัศนคติที่ดีต่องานศิลปะ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามวุฒิภาวะของเด็กด้วย
8. ให้คิดว่า กิจกรรมทางด้านศิลปะ มีความสำคัญเหมือนกับการจัดประสบการณ์ในการเขียนและอ่าน
9. ให้ความรู้ในด้านศิลปะ เช่น เรื่องสี ขนาด และรูปร่าง เป็นต้น แก่เด็ก
10. อธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และแนวทางในการส่งเสริมการสร้างสรรคทางด้านศิลปะแก่เด็ก

แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง (ชนวัฒน์ กัญภัย, 2554: 201-212)

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปิน เห็นว่า วัตถุประสงค์ในวิชาศิลปะวิจารณ์ที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษา คือ ให้นักศึกษาสามารถพุดอธิบายวิจารณ์งาน ได้อย่างมีขั้นตอนผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงการคิดขั้นสูง นักศึกษารู้จักฝึกการสังเกตมีการสร้างประเด็นในการวิจารณ์และเน้นให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ได้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์ เห็นว่า ต้องให้นักศึกษาเกิดกระบวนการวิจารณ์งานศิลปะ โดยเน้นหลักทฤษฎีการวิจารณ์ รู้จักกระบวนการคิดเป็นลำดับขั้นตอนที่จะนำไปวิจารณ์ได้

ด้านเนื้อหาสาระ

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปิน มีความเห็นว่า เนื้อหาที่ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงคือการฝึกการวิเคราะห์สังเคราะห์การแสดงความคิดเห็นต่อผลงานของทั้งศิลปินไทย และต่างประเทศ และการบูรณาการทฤษฎีเนื้อหาสำหรับศิลปะวิจารณ์ เช่น ทฤษฎีศิลปะวิจารณ์ และอีกประเด็นที่มีความสำคัญ คือ เนื้อหาที่สอดคล้องกับบริบทสังคม และวัฒนธรรม องค์ความรู้ในศาสตร์ด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากองค์ความรู้ด้านองค์ประกอบศิลป์ ทัศนธาตุ คุณสมบัตินักวิจารณ์ทฤษฎีการวิจารณ์ คือ เนื้อหาในส่วนของประวัติศาสตร์ศิลป์ สังคมศาสตร์ ปรัชญาสุนทรียศาสตร์และจิตวิทยา นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปะวิจารณ์ เห็นว่า ต้องเรียนรู้เนื้อหาในส่วนของหลักการด้านการวิจารณ์ กระบวนการในการวิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะเรียนรู้หลักปรัชญา ทฤษฎีต่าง ๆ ความรู้ด้าน

วิชาชีพครูจิตวิทยาการศึกษาทำให้สามารถเข้าใจนักเรียนได้มากขึ้น

ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปิน เห็นว่า ควรเป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษาได้ฝึกการแสดงความคิดเห็นถ่ายทอดแนวความคิดอยู่ตลอดเวลากิจกรรมที่เน้นให้เกิดสังคมการวิจารณ์ นักศึกษาต้องพัฒนาตนเองตลอดเวลาได้อ่านงานเขียนของนักวิจารณ์คนอื่น ๆ นักศึกษาต้องแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ทั้งการพูดปากเปล่าในชั้นเรียนและการฝึกเขียนงานวิจารณ์ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์เห็นว่า ในชั้นเรียนการวิจารณ์ควรฝึกการวิเคราะห์ ตีความผ่านบทสนทนาในชั้นเรียน เรียนรู้ทฤษฎี ศิลปิน และการวิจารณ์งานศิลปะ การดูงานตามหอศิลป์ พิพิธภัณฑ์ และบางส่วนเห็นว่าควรจะให้นักศึกษาได้ทำงานศิลปะปฏิบัติ แล้วนำมาวิจารณ์กันในชั้นเรียน ด้านวิธีสอน

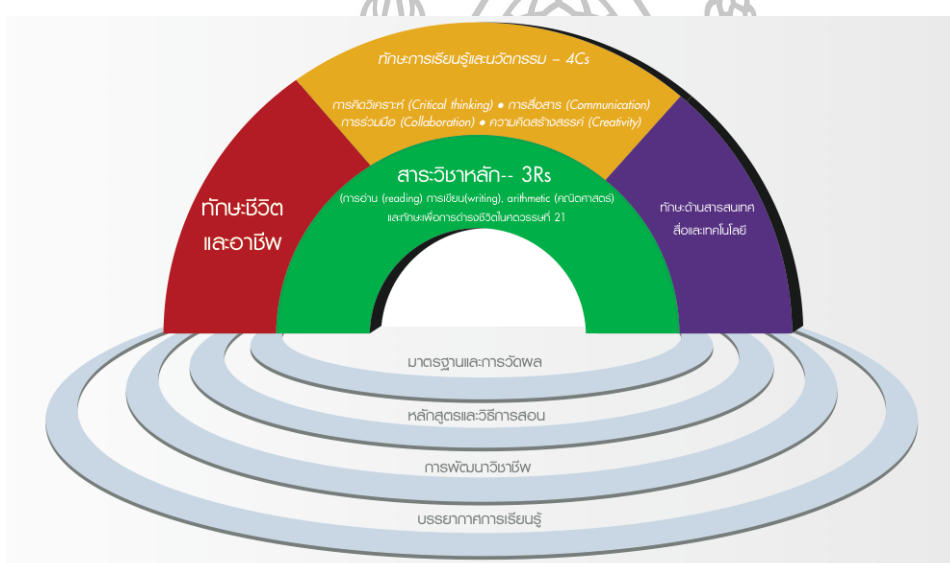
อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปิน เห็นว่า ควรใช้วิธีการสอนที่ให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นฝึกวิจารณ์สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนที่ ส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการพัฒนาการคิดขั้นสูง คือ รูปภาพตัวอย่างผลงานศิลปะผลงานจริงที่นักศึกษาได้ดูตามสถานที่แสดงงาน เช่น หอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ ตลอดจนสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต การชมภาพยนตร์ศิลปะที่เป็นประโยชน์ และตัวอย่างงานเขียนวิจารณ์ของนักวิจารณ์ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ เห็นว่า ต้องเป็นวิธีการเรียนที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด เช่น มีการนำเสนองานในชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทั้งของนักศึกษาและผู้สอน โดยต้องเน้นการวิจารณ์ในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้มีการซักถามโต้ตอบ ดูตัวอย่างผลงานต่าง ๆ มาวิเคราะห์ อธิบายสร้างความเข้าใจกันในชั้นเรียน และการฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม

ด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา นักวิจารณ์ศิลปะ และศิลปินมีความเห็นว่า ควรวัดจากความสามารถในถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล เช่น การเชื่อมโยงบูรณาการหลักการทางศิลปะ ปรัชญาเนื้อหาในศาสตร์ต่าง ๆ สามารถวิเคราะห์สังเคราะห์การวิจารณ์ที่แสดงออกถึงความสามารถในการคิดขั้นสูง ทั้งการพูดวิจารณ์ปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ศิลปะ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาที่กำลังเรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ เห็นว่า ควรประเมินจากความสามารถในการวิจารณ์งานศิลปะปฏิบัติ คือ สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง บอกแนวทางการพัฒนางานได้ทั้งปากเปล่า และจากการเขียนวิจารณ์

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง อาจารย์ผู้สอนจะต้องให้ผู้เรียนฝึกการอ่าน สังเกต วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลต่อผลงานของศิลปินไทย และต่างประเทศ ที่สอดคล้องกับบริบทสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ศิลป์ จิตวิทยา รวมถึงปรัชญาสุนทรียศาสตร์ และมีการวัดประเมินผลจากความสามารถในการถ่ายทอดความคิดเห็นได้อย่างสมเหตุสมผล

ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (วราพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, 2554: 123-124)

ภาพที่ 4 ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2545)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนในการเข้าสู่การทำงานซึ่งมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นในโลกปัจจุบันทักษะด้านนี้ ได้แก่

1. ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation)
2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)
3. การสื่อสารและความร่วมมือ (Communication and Collaboration)

ทักษะสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี

ทุกวันนี้เราอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขับเคลื่อนด้วยสื่อและเทคโนโลยีซึ่งจะเห็นได้

จากการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจำนวนมากมายการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีการศึกษา และความสามารถในการเชื่อมโยงกัน และการมีส่วนร่วมในอัตราที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนพลเมือง และแรงงานที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้ หลากหลาย เช่น

1. ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy)
2. ทักษะด้านสื่อ (Media Literacy)
3. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology, Literacy)

ทักษะชีวิตและอาชีพ

ชีวิตและสภาพการทำงานในทุกวันนี้ จำเป็นต้องมีทักษะการคิด และองค์ความรู้ เพิ่มขึ้นมากมายความสามารถในการทำงานในยุคที่แข่งขันกันด้านข้อมูลข่าวสารและการดำรงชีวิต ที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นที่นักเรียนต้องใส่ใจอย่างเคร่งครัดในการพัฒนา ทักษะชีวิตต่อไปนี้ให้เพียงพอ ได้แก่

1. ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)
2. การริเริ่มและการกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction)
3. ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross-Cultural Skills)
4. การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Productivity and Accountability)
5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility) (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2545)

นักเรียนจึงควรเตรียมพร้อมรับมือความท้าทายในในศตวรรษที่ 21 เริ่มตั้งแต่ใน โรงเรียนและต่อเนื่องไปถึงการศึกษาในวิทยาลัยด้วยการสั่งสมทักษะ ต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์ และโลกทางกายภาพ และโลกธรรมชาติ ซึ่ง ได้แก่ การศึกษาในเรื่อง วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษาและศิลปะ โดยเน้นการศึกษาเพื่อตอบคำถามสำคัญ ทั้งในยุคนี้และที่คงอยู่ทุกยุคสมัย
2. ทักษะทางปัญญาและเชิงปฏิบัติ ซึ่ง ได้แก่
  - 2.1 การตั้งคำถามและการวิเคราะห์
  - 2.2 การคิดเชิงวิพากษ์และการคิดเชิงสร้างสรรค์
  - 2.3 การสื่อสารด้วยการเขียนและการพูด
  - 2.4 ความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ
  - 2.5 ความรู้พื้นฐานในข้อมูลข่าวสาร

2.6 การทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหา

โดยฝึกปฏิบัติให้ทั่วทุกหลักสูตร ในลักษณะที่ความท้าทายของปัญหา โครงการ และมาตรฐานการปฏิบัติ ประเมินผล เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

3. ความรับผิดชอบส่วนตัวและต่อสังคม ซึ่งได้แก่

3.1 ความรู้และการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

3.2 ความรู้และความสามารถระหว่างวัฒนธรรม

3.3 การใช้เหตุผลทางจริยธรรมและลงมือปฏิบัติ

3.4 พื้นฐานและทักษะสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดยยึดมั่นกับการมีส่วนร่วมในชุมชนที่หลากหลายและความท้าทายในโลกจริง

4. การเรียนรู้แบบบูรณาการ ซึ่งได้แก่ การสังเคราะห์และความสำเร็จขั้นสูงในการศึกษาทั่วไปและเฉพาะทาง โดยอาศัยผ่านการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และความรับผิดชอบต่อในสภาพแวดล้อมใหม่และปัญหาที่ซับซ้อน

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่า การดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นั้น นักเรียนควรเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่โดยการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี การสื่อสาร นวัตกรรม ทักษะทางปัญญาและเชิงปฏิบัติ การทำงานเป็นทีม การแก้ไขปัญหา รวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ โดยการเรียนรู้แบบบูรณาการของตนเอง และต่อสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึกกิจกรรมทางทัศนศิลป์

งานวิจัยในประเทศ

ธนิตย์ เพ็ชรณิวงค์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและพัฒนาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์ สู่งานทัศนศิลป์ในรายวิชาศิลปะ พื้นฐานสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ 3) ศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจจากการใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียน ที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ จำนวน 30 คน ทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 2 ระยะเวลา 16 ชั่วโมง ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3) ผลระดับคะแนนของผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์อยู่ในระดับที่ดีมาก และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน ด้วยแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ อยู่ในระดับที่มากที่สุด

หทัยนันท์ กานต์การันยกุล (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) ประเมินความคิดสร้างสรรค์จากผลงานศิลปะของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วย สมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการศึกษาและพัฒนา โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพรหมานุสรณ์ จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 42 คน ทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ระยะเวลา 10 ชั่วโมง ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และผลการประเมินผลงานด้านการออกแบบงานศิลปะของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก 2) ความคิดสร้างสรรค์จากผลงานศิลปะของนักเรียนแบ่งเป็นรายด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ผลรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนสามารถคิดได้อย่างหลากหลาย ภายใต้อกรอบของเวลาที่กำหนด สามารถคิดนอกกรอบ คิดวางแผนและแก้ปัญหาในการออกแบบได้ดี มีความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากเดิม สามารถประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ได้เป็นส่วนใหญ่ สามารถคิด ตกแต่งรายละเอียดเพื่อขยายแนวความคิดได้ดี และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม

เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

งานวิจัยต่างประเทศ

แม็คโดนัลด์ (McDonald, 1971) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พัฒนาและประเมินค่าของ ชุดการสอนสื่อประสมแบบกิจกรรมรายบุคคล สำหรับใช้ซ่อมเสริมวิชาภาษาอังกฤษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อวิธีสอน โดยใช้ชุดการสอนที่เรียนด้วยตนเอง กับวิธีสอนแบบธรรมดาที่ใช้การบรรยายและการอภิปราย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัยชุมชน จำนวน 126 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มการทดลองที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนสามารถทำคะแนนสอบหลังเรียนได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม และนอกจากนั้นกลุ่มทดลองยังมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน โดยใช้ชุดการสอน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปวิจารณ์

งานวิจัยในประเทศ

วิสูตร โพธิ์เงิน (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนศิลปศึกษาโดยวิธีศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ที่ส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษา ช่วงอายุ 7-9 ปี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนารูปแบบการสอนศิลปศึกษาโดยวิธีศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ที่ส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษา ช่วงอายุ 7-9 ปี กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา จำนวน 5 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการรับรู้ทางศิลปะเด็ก จำนวน 6 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวิจารณ์ จำนวน 4 คน ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนารูปแบบการสอนศิลปศึกษาโดยใช้แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยวิธีศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ นั้น ส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะและสามารถนำไปจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ช่วงอายุ 7-9 ปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รูปแบบการสอนศิลปศึกษาที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย การกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการสอน โดยบูรณาการวิธีศิลปวิจารณ์ 4 ขั้น ของ ยีน เอ มิทเลอร์ แบ่งเป็น 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านเนื้อหาสาระการเรียนรู้ จัดให้มีเนื้อหาสาระที่ยาก-ง่ายเหมาะสมกับช่วงวัยเด็ก 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ เพิ่มเวลาในกิจกรรมการเรียนรู้ รูปแบบการสอนควรที่จะหลากหลาย และในแต่ละแผนควรมีการสรุปในสิ่งที่เรียนรู้ 3) ด้านขั้นตอนในการวิจารณ์ศิลปะ ตามแนวทฤษฎีของ ยีน เอ มิทเลอร์ ความยาก-ง่าย การตั้งคำถามควรคำนึงถึงพัฒนาการด้านภาษาในเด็กนักเรียน และเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง 4) สื่อ/ภาพเพื่อการวิจารณ์ ควรหลีกเลี่ยงภาพผลงานมีความซับซ้อน ควรหาภาพผลงานที่มีรูปแบบการจัดวางง่าย ๆ และมีความชัดเจน และ 5) ด้านการวัด และ

การประเมินผล ควรเพิ่มเกณฑ์การประเมินผลในการกระบวนการเรียนรู้ชั้นวิจารณ์ทั้ง 4 ขั้นตอน ทางด้านความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวิจารณ์และผู้เชี่ยวชาญ ด้านการรับรู้ทางศิลปะในเด็ก เกี่ยวกับแผนการเรียนรู้ และองค์ประกอบแผนการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ด้าน มีความเห็นว่าแผนการเรียนรู้ และองค์ประกอบแผนการเรียนรู้ในรูปแบบการสอน ศิลปศึกษา สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้เด็กนักเรียนประถมศึกษา ช่วงอายุ 7-9 ปีได้

ธนวัฒน์ กัญภัย (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการ เรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูง ของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ศิลปวิจารณ์ และ 2) ส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับ ปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาศิลปวิจารณ์ 4 คน นักศึกษาที่กำลัง เรียนในวิชาศิลปวิจารณ์ 17 คน ผู้เชี่ยวชาญการจัดการเรียนการสอนด้านศิลปศึกษา 5 คน นักวิจารณ์ศิลปะ 5 คน และศิลปิน 5 คน ในภาคเรียนที่ 1/2554 ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้าน วัตถุประสงค์ ควรกำหนดให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจารณ์ศิลปะโดยบูรณาการ ความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้ 2) ด้านเนื้อหาสาระ ต้องบูรณาการความรู้ด้านศิลปวิจารณ์ให้ เชื่อมโยงกับศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญา และหลักการทางศิลปะ 3) ด้าน กิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เน้นให้เกิดสังคมนักวิจารณ์ในชั้นเรียน 4) ด้านวิธีสอน ควรให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาส ให้แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา มีการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของ นักศึกษา เช่น การสอนมโนทัศน์ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่มการสอน กระบวนการคิดสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ประกอบการสอน ได้แก่ ผลงานจริง และบทวิจารณ์ศิลปะ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ควรประเมินความสามารถในการแสดงออกทางความคิด การคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านการพูดปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ศิลปะ โดยผู้สอนสร้างเครื่องมือ การประเมินการวิจารณ์โดยตั้งเกณฑ์ยึดตามกระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ ขั้นการประยุกต์ ขั้นการ วิเคราะห์ และขั้นการประเมินผล จนถึงขั้นการสร้างความรู้ 6) ด้านผู้สอน ควรมีลักษณะของนักจัด อภิปราย เป็นผู้ฟังที่ดี และรู้จริงในเรื่องศิลปวิจารณ์ 7) ด้านผู้เรียน ควรมีลักษณะของผู้แสดงความคิด เห็นและผู้ฟังที่ดี และ 8) บรรยากาศการเรียนการสอน ควรมีการจัดการเรียนการสอนใน ลักษณะการสัมมนาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยต่างประเทศ

Lois Hetland, Ellen Winner, Shirley Veneema, Kimberly M. Sheridan, 2007 ได้เห็นความสำคัญของการศึกษาวิชาศิลปะในสตูดิโอ เป็นข้อค้นพบที่ดีว่าการสอนศิลปะควรเป็นอย่างไร และนักเรียนจะได้อะไรจากชั้นเรียนนี้ โดยให้ครูทั้ง 5 คน สอนโดยใช้รูปแบบของการเรียนวิชาสตูดิโอด้วยความเข้าใจ 8 รูปแบบ คือ 1. Develop Craft 2. Engage and Persist 3. Envision 4. Express 5. Observe 6. Reflect 7. Stretch and Explore 8. Understand Art World โดยในทุกวิธีการสอนจะมีการเปิดโอกาสให้นักเรียนและครูได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พิจารณาผลงานของตนเอง 2. ให้นักเรียนถ่ายทอดความคิดของตนเองออกมาให้เพื่อนในชั้นเรียนรับฟัง 3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้โต้ตอบ แลกเปลี่ยนทัศนคติผ่านการวิจารณ์งาน 4. อภิปรายผลงานในลักษณะการวิจารณ์ที่มีโครงสร้างที่หลากหลาย คือ มุ่งให้นักเรียนเกิดความสนใจในการวิจารณ์ เกิดเป็นสังคมนวิจารณ์

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียศาสตร์

งานวิจัยในประเทศ

เดือนรุ่งฟ้า เพ็ญ ไพสิฐ (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของทิว นันทขว้าง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงปรัชญาแนวคิดและอิทธิพลในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะรวมทั้งลักษณะรูปแบบผลงานจิตรกรรมของทิว นันทขว้าง ผู้ซึ่งเป็นศิลปินสมัยใหม่ของไทยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยกย่องในการเขียนภาพเกี่ยวกับดอกบัว และบรรยากาศของบึงบัว ซึ่งมีรูปแบบการสร้างสรรค์ และการแสดงออกที่งดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว 2) ศึกษาถึงความหมายและขอบเขตของสุนทรียศาสตร์ซึ่งอธิบายครอบคลุมถึงลักษณะและประเภทของผลงานศิลปะ ความมีอยู่ของความงามและเกณฑ์ในการตัดสินความงาม รวมถึงเรื่องของประสบการณ์สุนทรียะที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้ชมรับชมผลงานศิลปะ และ 3) วิเคราะห์ถึงสุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของทิว นันทขว้าง ว่ามีลักษณะเป็นแบบใดและมีรายละเอียดเป็นอย่างไร เพื่อสร้างความเข้าใจในผลงานจิตรกรรมชุดดอกบัวของท่านให้ชัดเจนมากขึ้น โดยการรวบรวมจากเอกสาร และข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความสำคัญ และรูปแบบผลงานจิตรกรรมของทิว นันทขว้าง รวมทั้งทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษรวมทั้งสัมภาษณ์ศิลปินและเพื่อนร่วมงานของทิว นันทขว้าง ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสร้างสรรค์และการแสดงออกในผลงานจิตรกรรมของทิว นันทขว้าง เกิดจากการผสมผสานระหว่างแนวคิดแบบพุทธปรัชญา กับรูปแบบของศิลปะตะวันตกหลากหลายรูปแบบแล้วสังเคราะห์สร้างสรรค์รูปแบบอันเฉพาะของตัวเองขึ้นมาใหม่ โดยอาจารย์ทิว นันทขว้าง ได้รับแรงบันดาลใจมาจากธรรมชาติแล้วเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่ประทับใจมาถ่ายทอดด้วยสีบนบรรยากาศที่ไม่มีอยู่จริงในโลกที่ทำให้เกิด

ความรู้สึกหรือจินตนาการถึงโลกฝันอันลึกลับ เจ็บสงบและมีความสุขซึ่งเป็นความรู้สึกที่ผู้ชมสามารถสัมผัสรับรู้ได้เช่นเดียวกัน โดยมีความสอดคล้องกับปรัชญาศิลปะในทฤษฎีการเลียนแบบ (Representation Theory) ตามทฤษฎีของอริสโตเติล และทฤษฎีการแสดงออก (Expression Theory) ตามทฤษฎีของคิวอี้ (John Dewey) ซึ่งเชื่อว่า การแสดงออกเป็นการกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ความรู้สึกออกมา (Expression as Evocation) ตอลสตอย (Leo Tolstoy) ซึ่งเชื่อว่า การแสดงออกเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างศิลปินกับผู้ชมโดยมีผลงานศิลปะเป็นสื่อกลาง (Expression as Communication) และดูแกลส (C.J. Ducasse) ซึ่งเชื่อว่า การแสดงออกเป็นคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัวงานศิลปะ (Expression as Property of the Work of Art) ส่วนเรื่องคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์นั้น วิเคราะห์ได้ว่า ผลงานจิตรกรรมชุดดอกบัวของอาจารย์ทวิ นันทขว้าง เป็นผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางสุนทรียะอย่างแท้จริง ที่สามารถสร้างประสบการณ์สุนทรียะให้แก่ผู้ชมได้ โดยมีความสอดคล้องกับทั้งทฤษฎีอัตนัยนิยม (Subjective Theory) และ ทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relative Theory) แต่ผลงานจิตรกรรมชุดดอกบัวของอาจารย์ทวิ นันทขว้างมีความสอดคล้องกับเหตุผลของทฤษฎีสัมพัทธนิยมมากกว่าทฤษฎีอัตนัยนิยม

พระมหารังสันต์ กิตติปัญญา (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ สุนทรียศาสตร์ในพุทธปรัชญาเถรวาท การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด สุนทรียศาสตร์ในพุทธปรัชญาเถรวาท โดยประมวลเอาแก่นแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เรื่อง พุทธธรรมและปรัชญาของเพลโต, อริสโตเติล และลีโอ ตอลสตอยเป็นแม่บท ทั้งนี้ก็เพื่อประยุกต์ โครงสร้างทางความคิดสุนทรียศาสตร์เชิงศีลธรรม นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงความคิด สุนทรียศาสตร์ทั้งหลาย ทั้งในส่วนที่มีความคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า สุนทรียศาสตร์แบบตะวันตก มีความเชื่อพื้นฐานที่ขัดแย้งกันตามแต่ละทฤษฎี ซึ่งศีลธรรมนิยม และศิลปะนิยม ล้วนให้เหตุผลแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง และสัมพัทธนิยมได้มีแนวทางในการ ประนีประนอมทั้งสองทฤษฎีนั้นเข้าด้วยกัน คุณค่าทางสุนทรียะ คือ คุณสมบัติของวัตถุที่ถูก สร้างสรรค์ และตกแต่งให้เกิดความงาม มีคุณสมบัติแห่งความเป็นสุนทรียะอย่างแท้จริง ส่วน ทฤษฎีวัตถุจัก มีคุณค่าทางสุนทรียะ ต้องได้รับการยินยอมหรือยอมรับว่างามจากผู้ชื่นชม หรือ ชื่นชมความงามนั้น ๆ หากไม่สามารถทำให้ผู้ชื่นชมศิลปะเข้าถึงความงามนั้น ๆ ได้ ศิลปะย่อมไม่มี คุณค่า เพราะคุณค่าของศิลปะต้องมีเจตนาในการสื่อความงามสู่ผู้รับชมหรือชื่นชมศิลปะ

มนธวัช จำปานิล (2555: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการสอนรายวิชาด้าน สุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์และดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ หาแนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์ และ ดนตรี สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ในด้านจุดประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน

สื่อการสอน และการวัดผลประเมินผล งานวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับความรู้ด้านสุนทรียศาสตร์ซึ่งเป็น
 แขนงหนึ่งในทฤษฎีการสอนศิลปศึกษา 4 แขนง หรือ DBAE โดยเน้นสุนทรียศาสตร์ทางทัศนศิลป์
 และดนตรี ผลการวิจัย พบว่า 1) จุดประสงค์ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานของศิลปะแขนง
 ต่าง ๆ โดยเน้นที่การรับรู้คุณค่าความงาม มีรสนิยมอันดี สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรประชุมวางแผนร่วมกันของทีมผู้สอนเพื่อกำหนดทิศทางการสอน
 2) เนื้อหาประกอบด้วยพื้นฐานของศิลปะ การบูรณาการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ข้อเสนอแนะ
 เพิ่มเติม คือ ควรบูรณาการศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน ให้เป็นเนื้อเดียวกัน 3) กิจกรรมใช้แบบบรรยาย
 ประกอบสื่อที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง ข้อเสนอแนะในประเด็นนี้ คือ ควรใช้
 วิธีการศึกษานอกสถานที่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและใช้การสอนเป็นทีมชุดเดียวกัน 4) สื่อ
 การสอน ควรใช้สื่อพื้นฐานที่ทำให้เกิดสุนทรียภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด และควรใช้สื่อการสอนซึ่งมี
 การบูรณาการทางสุนทรียภาพเนื้อหาที่ครบทั้ง 3 ด้าน ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรมีการปรับปรุง
 ตำราและสื่อการสอนให้ทันสมัย มีความหลากหลายมากขึ้น และ 5) การวัดประเมินผล ควรเน้น
 การวัดด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และควรใช้เครื่องมือวัดผลหลายแบบร่วมกัน ข้อเสนอแนะ คือ ควรมี
 การวัดด้านจิตพิสัยผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้สึกและการเห็นคุณค่าความงาม

งานวิจัยต่างประเทศ

เดวิส (Devis, 1997) ได้ศึกษาในทฤษฎีพัฒนาการของเด็กทางสุนทรียภาพแบบโค้งรูป
 ตัวของการ์ดเนอร์ โดยที่เดวิสพบข้อมูลสนับสนุนตามทฤษฎีว่า คุณภาพเชิงสุนทรีย์ในภาพวาด
 ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเช่นเดียวกับศิลปินผู้ใหญ่ สามารถวาดได้อย่างเชื่อมั่น เฉียบขาด แต่จะ
 ลดลงในเด็กช่วงวัยระยะกลาง คือ เด็กอายุ 8-10 ขวบ ซึ่งเดวิสพบว่า ความแตกต่างระหว่างเด็กกับ
 ผู้ใหญ่ คือ ความก้าวหน้าของการใช้สัญลักษณ์เชิงอุปมาอุปไมยของผู้ใหญ่จะก้าวหน้ากว่าเด็ก

สรุปกิจกรรมทางทัศนศิลป์ ช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ส่งเสริม
 ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนสามารถคิดได้อย่างหลากหลาย ภายใต้กรอบของเวลาที่กำหนด
 สามารถคิดนอกกรอบ คิดวางแผนและแก้ปัญหาในการออกแบบได้ดี สามารถนำไปประยุกต์ใช้
 และมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน ซึ่งการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ ช่วยส่งเสริม
 การรับรู้ทางศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ แลกเปลี่ยน
 ทัศนคติผ่านการวิจารณ์งาน ทั้งยังช่วยพัฒนาการคิดขั้นสูง ในการศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์
 ผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานของศิลปะแขนงต่าง ๆ กิจกรรมใช้แบบบรรยายประกอบสื่อที่เน้นให้
 ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรง โดยใช้สื่อการสอนที่ทันสมัยและมีความหลากหลาย มุ่งเน้นที่การรับรู้
 คุณค่าความงาม มีรสนิยมอันดี สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีรูปแบบและวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
3. ระเบียบวิธีวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
6. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การจัดกระทำต่อข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
8. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 98 คน (โรงเรียนฐานปัญญา, 2559)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2 แผนการเรียนศิลป์คำนวณ โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 1 จำนวน 21 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่
  - 2.1 ระดับสุนทรียะในนักเรียน

2.2 การประเมินค่าในนักเรียน

2.3 ความพึงพอใจโดยใช้กจก 55 วิจารณ์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการงานวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest - Posttest Design (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538: 249) คือ การออกแบบให้ความรู้โดยมีการทดสอบก่อนการเรียนรู้ (Pretest) จากนั้นนักเรียนได้ศึกษากิจกรรมศิลปวิจารณ์ แล้วจึงทำแบบทดสอบหลังการเรียนรู้ Posttest ตามแบบแผนดังนี้

การทดสอบก่อนเรียนรู้	การให้สิ่งทดลอง	การทดสอบหลังเรียน
T1	X	T2

T1 : หมายถึง การทดสอบก่อนเรียน

X : หมายถึง การเรียนโดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

T2 : หมายถึง การทดสอบหลังเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์ (Interview)
2. แผนการจัดการเรียนการสอน รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา และกิจกรรมทำยบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์
3. แบบประเมินสุนทรียะ
4. แบบวัดการประเมินค่า
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างกรอบความคิดในการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า หนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยชั้นเรียน และแนวคิดทฤษฎีหลักการในการสัมภาษณ์ (Interview)

2. ประมวลข้อมูล ความรู้ที่ได้จากการศึกษา กำหนดประเด็นคำถาม นำอภิปราย ในการจัดกลุ่มสนทนา โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งมี 2 ประเด็น คือ 1) กิจกรรมศิลปวิจารณ์ และ 2) ด้านการนำไปใช้ในการพัฒนางานทัศนศิลป์

3. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ งานวิจัยครั้งนี้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน แยกเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ศิลปวิจารณ์ จำนวน 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสุนทรียศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน และครูผู้สอน ศิลปะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 ท่าน เพื่อสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนศิลปะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

3.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปวิจารณ์

3.1.1 มีประสบการณ์การสอนในระดับอุดมศึกษา สาขาศิลปศึกษา หรือ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

3.1.2 เป็นนักวิจารณ์ศิลปะที่มีผลงานการวิจารณ์ศิลปะที่เป็นที่รู้จัก และได้รับการยอมรับ

3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนสุนทรียศาสตร์

มีประสบการณ์การสอน การบรรยาย การอบรมสัมมนาทางวิชาการแก่ สถาบันการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษา เป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี

3.3 ครูผู้สอนศิลปะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

3.3.1 จบการศึกษาอย่างน้อยในระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา หรือ สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ

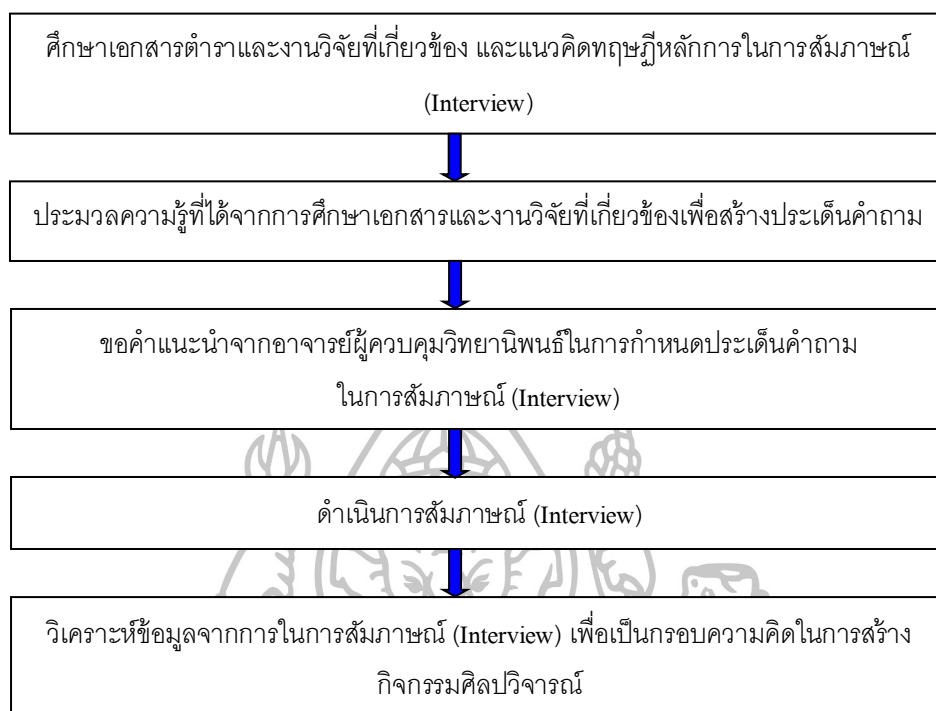
3.3.2 เป็นผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนในระดับมัธยมศึกษา สาระ ทัศนศิลป์ เป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี

4. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ (Interview) โดยประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขออนุญาตหมายเวลาในการสัมภาษณ์

5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดเนื้อหาการวัดผลประเมินผลพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า กับการนำไปใช้ในการพัฒนางานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

6. นำข้อมูลที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมอีกครั้ง

จากขั้นตอนดำเนินการสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการสัมภาษณ์ (Interview)

แผนการสอน รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 5

การสร้างแผนการสอน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการ
ประเมินค่าต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

1.2 ทฤษฎีสุนทรียศึกษา (Harry Broudy, 1972)

1.3 ทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพ (Aesthetic Development) ของพาร์สัน

1.4 ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ (Edmund Burke Feldman, 1972)

1.5 ทฤษฎีศิลปศึกษา (Discipline Based Arts Education: DBAE)

1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom's Taxonomy Revised (Anderson and Krathwohl,
2001)

1.7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ (Hilderbrand, 1975)

1.8 แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิด
ขั้นสูง (ธนวัฒน์ กันภัย, 2554)

1.9 ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2545)

2. กำหนดหน่วยการเรียนรู้ตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา

3. วางแผนการจัดการเรียนรู้ในรายคาบให้สอดคล้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมีการกำหนดขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 สารสำคัญ (Concept)

3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ (Learning Objective)

3.3 เนื้อหา (Content)

3.4 กิจกรรมการเรียนการสอน (Instructional Activities)

3.5 สื่อและอุปกรณ์ (Instructional Media)

3.6 การวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation) ระดับประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ โดยถือเกณฑ์ 80/80

เกณฑ์ 80 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยของระดับการประเมินค่าระหว่างเรียนของผู้เรียนทั้งกลุ่ม โดยคะแนนที่ได้จากการวัดมาคำนวณหาร้อยละ (ค่าตั้งแต่ 80 ขึ้นไป)

เกณฑ์ 80 ตัวหลัง หมายถึง ค่าคะแนนจากการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ของการทำแบบทดสอบของผู้เรียนทุกคน โดยคะแนนที่ได้จากการวัดผล มาคำนวณหาร้อยละ (ค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตั้งแต่ 80% ขึ้นไป)

แบบวัดการประเมินค่า

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบวัดการประเมินค่าซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เรื่องสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และองค์ประกอบศิลป์ โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งมีข้อคำสั่งให้ปฏิบัติตามเนื้อหาสรุปจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบและแบบวัดทักษะจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาจุดประสงค์และวัตถุประสงค์วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังกำหนดจำนวนข้อสอบแบบปรนัย เพื่อใช้เป็นข้อสอบก่อนและหลังการเรียนรู้

3. ศึกษาแนวคิดหลักการ และทฤษฎีจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. สร้างแบบวัดการประเมินค่าแบบปรนัย จำนวน 1 ฉบับ มีข้อคำสั่งเป็นแบบให้ปฏิบัติตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อใช้วัดระดับการประเมินค่าของนักเรียนทั้งก่อนและหลังเรียน
5. นำการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านประเมิน
6. นำแบบทดสอบปรนัยไปหาค่าความยากง่ายตามการจำแนก และความเชื่อมั่นแบบประเมินสุนทรียะ

แบบประเมินสุนทรียะ ประกอบด้วยภาพผลงานศิลปะ จำนวน 3 ภาพ คือ ภาพผลงานศิลปินไทยและศิลปินต่างประเทศ และชุดคำถาม จำนวน 8 คำถาม ใช้สำหรับประเมินสุนทรียภาพของนักเรียนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) มีดังนี้

1. ภาพผลงานศิลปะประเภทจิตรกรรม จำนวน 3 ภาพ แบ่งเป็นภาพผลงานศิลปินไทย จำนวน 1 ภาพ และศิลปินต่างประเทศ จำนวน 2 ภาพ ใช้สำหรับเป็นตัวแทนภาพผลงานศิลปะในการตอบคำถามจากชุดคำถาม

เกณฑ์การคัดเลือกภาพผลงานศิลปะ มีดังนี้

- 1.1 เป็นผลงานศิลปะประเภทจิตรกรรม
- 1.2 เป็นผลงานของศิลปินไทยและศิลปินต่างประเทศ
- 1.3 เป็นผลงานของศิลปินที่มีชื่อเสียงที่ได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญ และครูผู้สอนศิลปศึกษา
- 1.4 ผลงานมีความเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1.5 ผลงานของศิลปินมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยคำนึงถึงความมีรูปแบบ เนื้อหา และองค์ประกอบศิลป์ของภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มาตรฐานการเรียนรู้ ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. ชุดคำถาม ซึ่งมีคำถามปลายเปิด 8 คำถาม ตามแนวทางการใช้คำถามทางทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของ Michael J. Parson, 1987 ใช้สำหรับตอบคำถามร่วมกับภาพผลงานศิลปะ จำนวน 3 ภาพ โดยชุดคำถาม 8 คำถาม ประกอบด้วย

- 2.1 ข้อมูลผลงานศิลปะ
- 2.2 นักเรียนเห็นอะไรในภาพนี้
- 2.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นภาพนี้
- 2.4 ภาพนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวอะไร
- 2.5 นักเรียนคิดว่าสีในภาพนี้เป็นอย่างไร เป็นสีที่ดีหรือไม่

2.6 นักเรียนคิดว่ารูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ ในภาพนี้เป็นอย่างไร และพื้นผิวเป็นอย่างไร

2.7 นักเรียนคิดว่าภาพนี้วาดยากหรือไม่ อะไรวาดยากที่สุด

2.8 นักเรียนอยากเปลี่ยนแปลงภาพนี้เป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินสุนทรียะ มีดังนี้

1. ศึกษาชุดคำถาม ตามแนวทางการใช้คำถามทางทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของ Michael J. Parson, 1987

2. นำแบบประเมินสุนทรียะไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. แก้ไขแบบประเมินสุนทรียะตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

4. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องรวมถึง สอบถามผู้รู้ และการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมการหาคุณภาพกิจกรรมศิลปวิจารณ์

2. สร้างแบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินสุนทรียะ และ 2) แบบวัดการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน และเกณฑ์การให้คะแนนซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามที่เกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมศิลปวิจารณ์และความเหมาะสมของเนื้อหา จากนั้นเสนอ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อย ในการแปลผลของการประเมินผลงาน นักเรียน ใช้คะแนนเฉลี่ยจากการให้คะแนนของอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยให้ระดับค่าคะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 8-10 คะแนน อยู่ในระดับดีมาก

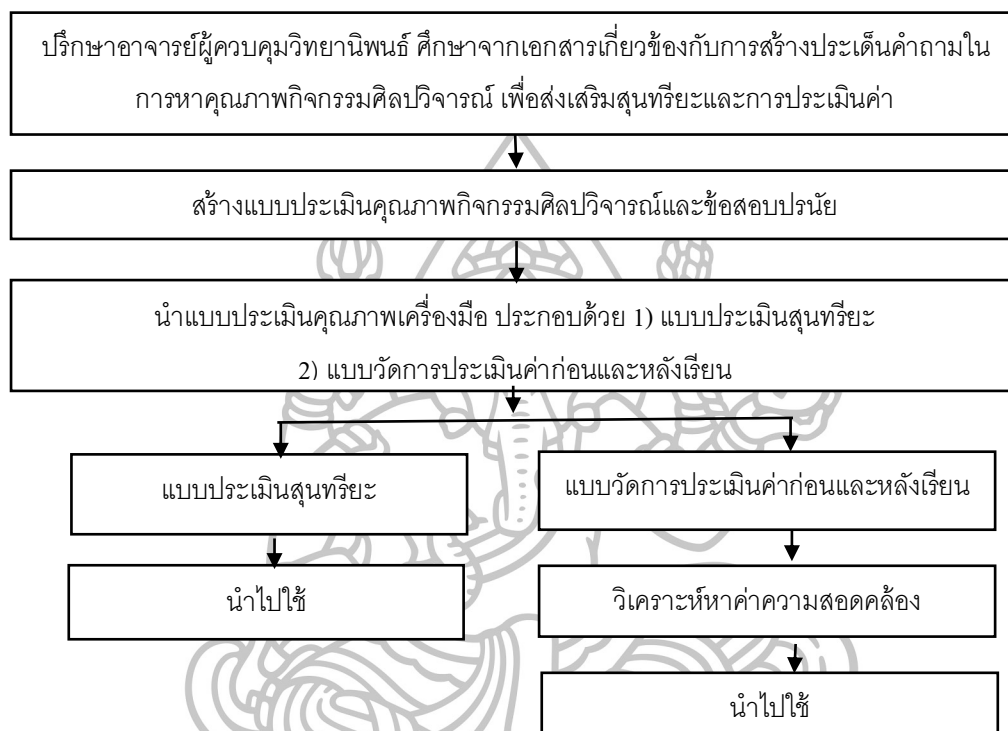
ค่าเฉลี่ย 7-8 คะแนน อยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 5-6 คะแนน อยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1-4 คะแนน อยู่ในระดับปรับปรุง

3. นำแบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

จากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบประเมินคุณภาพกิจกรรมศิลปวิจารณ์ด้านเนื้อหา โดยผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเพื่อประเมินคุณภาพกิจกรรมศิลปวิจารณ์ด้านเนื้อหา และด้านแบบทดสอบ

ภาพที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินคุณภาพกิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีลักษณะการประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแนวความคิดของ Likert (quoted in Best: 182) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของ Likert จากหนังสือของ อุทุมพร จามร (อุทุมพร จามร, 2530: 62)
2. กำหนดโครงสร้างคำถามหรือแนวคำถามและสร้างคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้
3. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนา กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ฉบับ โดยกำหนดค่าระดับของข้อคำถามในแบบสอบถามดังนี้

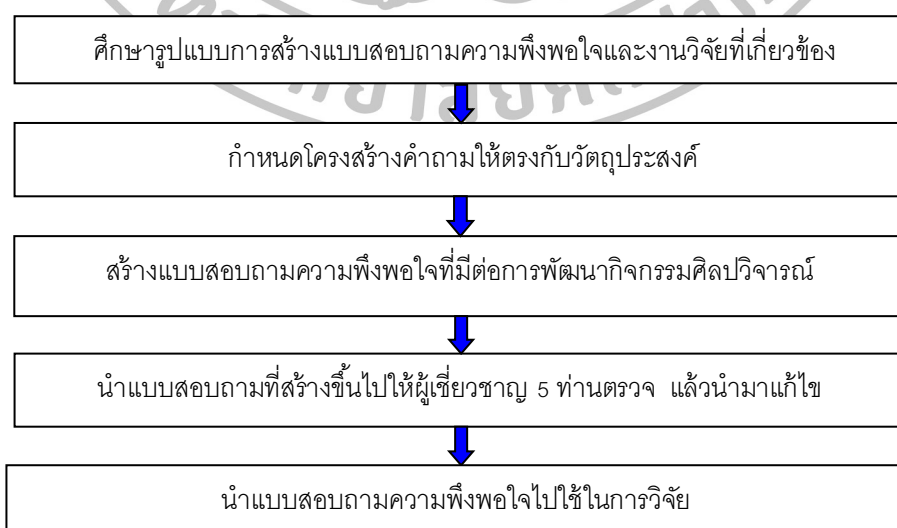
เหมาะสมมากที่สุด	ใช้ค่าระดับเท่ากับ 5
เหมาะสมมาก	ใช้ค่าระดับเท่ากับ 4
เหมาะสมปานกลาง	ใช้ค่าระดับเท่ากับ 3
เหมาะสมน้อย	ใช้ค่าระดับเท่ากับ 2
เหมาะสมน้อยที่สุด	ใช้ค่าระดับเท่ากับ 1

ในการแปลความหมายของแบบสอบถามความพึงพอใจ ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ Best จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยให้ค่าเฉลี่ยดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง พึงพอใจในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง พึงพอใจในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง พึงพอใจในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง พึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความสมบูรณ์และสำนวนภาษา จากนั้นวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ต้องมีค่า .50 ขึ้นไป แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ไปใช้ในการวิจัย จากขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ สามารถสรุปเป็นภาพได้ดังนี้

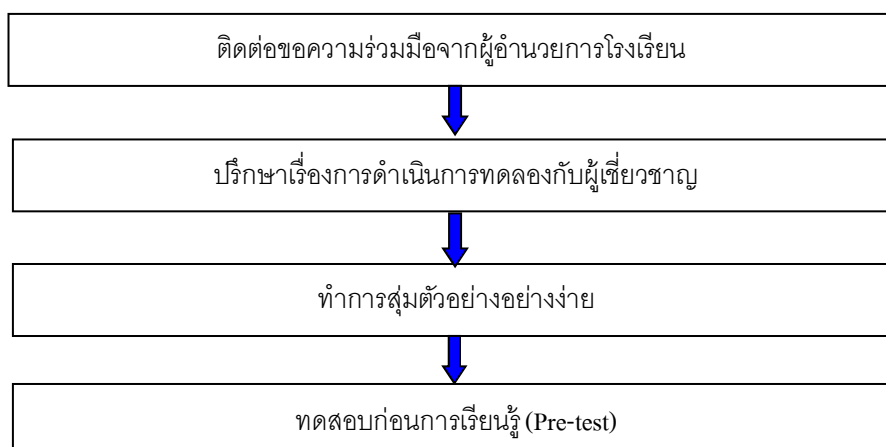

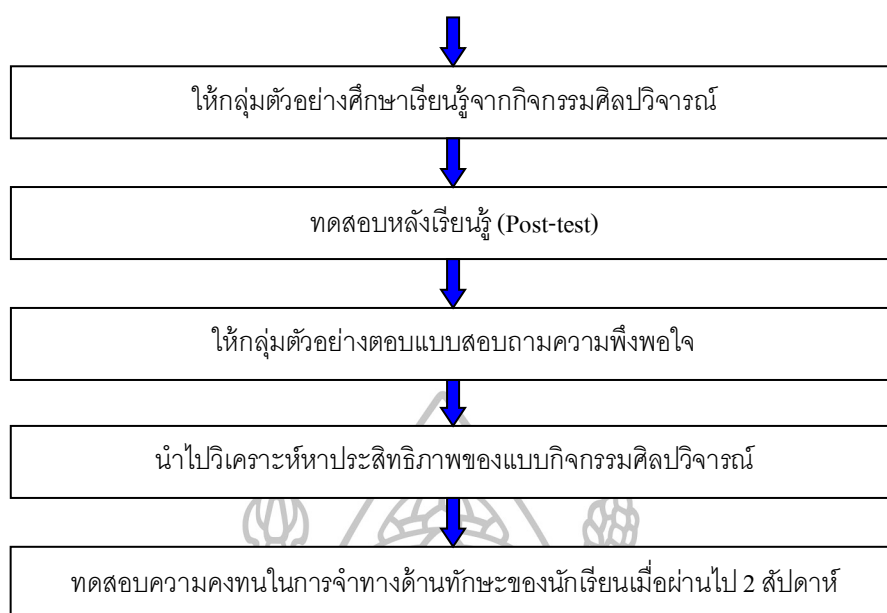
ภาพที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการและหัวหน้าฝ่ายวิชาการแผนกมัธยมศึกษา โรงเรียนฐานปัญญา กรุงเทพฯ
  2. ศึกษาเรื่องการดำเนินการทดลองกับผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงาน แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การทดสอบก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้
  3. ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย
  4. คัดเลือกนักเรียน จำนวน 21 คน เพื่อดำเนินการทดลองหาประสิทธิภาพของ กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อวัดทักษะการประเมินค่า ทดสอบก่อนเรียนรู้ (Pre-test) โดยใช้แบบ ประเมินระดับการประเมินค่าซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัย 30 ข้อ เรื่องสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศิลป์ และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
  5. ให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาเรียนรู้จากกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
  6. ทดสอบหลังเรียนรู้ (Post-test) โดยใช้แบบวัดการประเมินค่าซึ่งเป็นข้อสอบแบบ ปรนัย 30 ข้อ เรื่องสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ
  7. ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
  8. นำไปวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบกิจกรรมศิลปวิจารณ์
  9. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดทักษะหลังจากเรียน 2 สัปดาห์ เพื่อความคงทนในการเรียน (Retentiontest)
- จากขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถสรุปเป็นภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดกระทำต่อข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาศิลปะเพิ่มเติม สาระทัศนศิลป์ ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ทำการเก็บข้อมูล จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ การเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง (Pre-test) และการเก็บข้อมูลหลังการทดลอง (Post-test) ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผลการทดลองของการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติดำเนินการดังนี้

1. การประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC)
2. การประเมินแบบประเมินสุนทรียะ และแบบวัดการประเมินค่า โดยวิเคราะห์หาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนกและหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson
3. การประเมินประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
4. การคำนวณค่าสถิติพื้นฐานโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) หาค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ (t-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน
5. กรณีกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มไม่เป็นอิสระจากกัน (Dependent Samples) เป็นการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กันด้วย t-test (ยูทท ไกยวรรณ, 2543: 148)

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ และประเมินผลการทดลองของการพัฒนากิจกรรมศิลป
วิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้

1. การประเมินประสิทธิภาพของแผนการสอน รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ โดยการคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ E1

$$E_1 = \frac{\sum X_1}{N \times A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทนประสิทธิภาพของกระบวนการ
 $\sum X_1$ แทนคะแนนรวมของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมในบทเรียน
 A แทนคะแนนเต็มของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมในบทเรียน
 N แทนจำนวนผู้เรียน

2. การประเมินการประเมินค่า โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ T-test เพื่อทดสอบความแตกต่าง หรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
ก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่ม

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่ม

สถิติหาค่าความเที่ยงตรง

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง
 ΣR แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3. การประเมินสุนทรียะ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(S.D.)

$$\bar{x} = \frac{\Sigma x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่ม

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

$$S.D = \frac{N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 ΣX^2 แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 ΣX^2 แทนผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทนจำนวนคะแนนในกลุ่ม

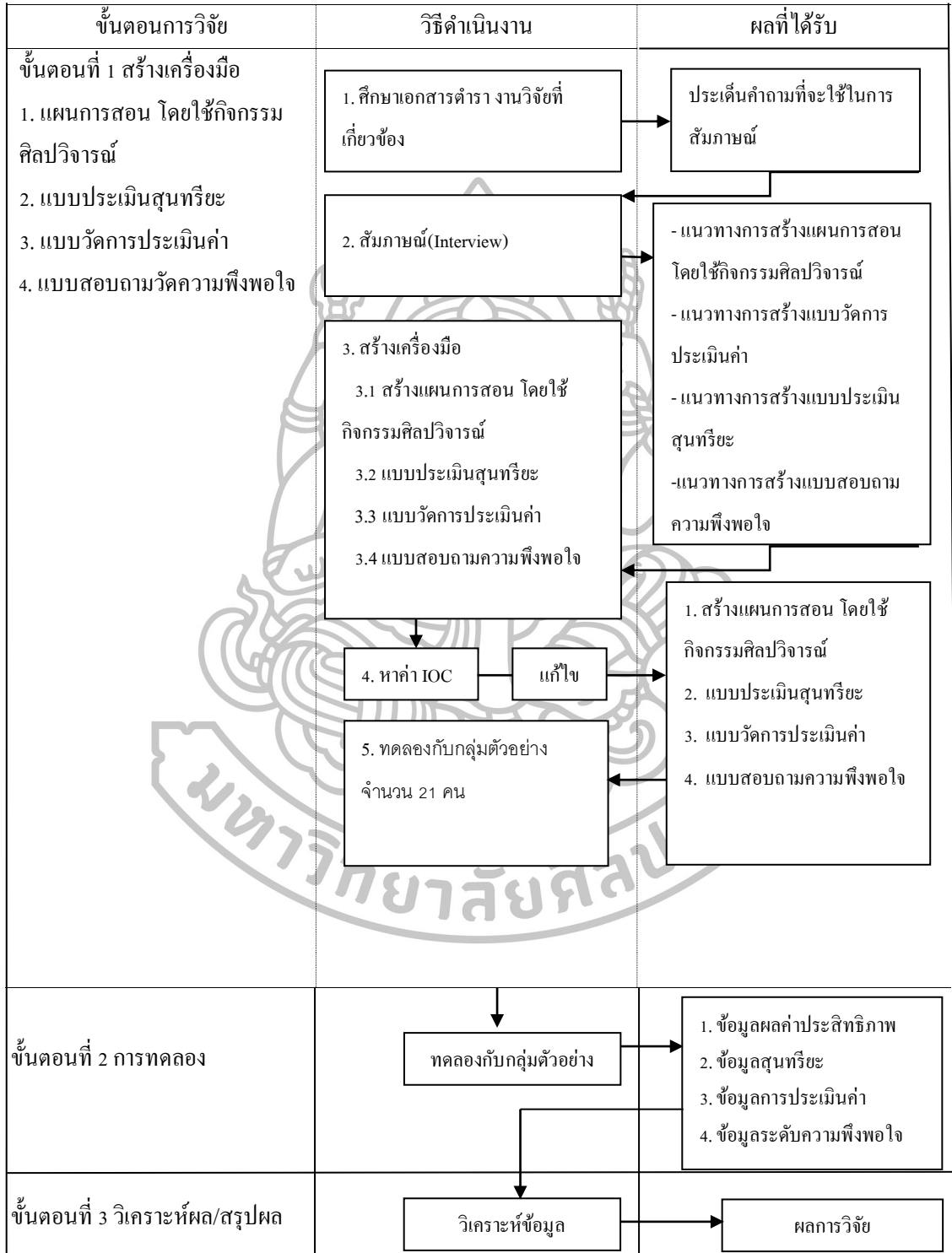
4. การประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

(Percentage)

$$P = \frac{F \times 100}{n}$$

เมื่อ p แทนค่าร้อยละ
 F แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
 n แทนประชากร

แผนผังสรุปโครงสร้างการดำเนินงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5”

ภาพที่ 9 แผนผังสรุปโครงสร้างการดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 2) เปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โดยการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

1. ผลการเปรียบเทียบสุนทรียะ
2. ผลการเปรียบเทียบการประเมินค่า
  - 2.1 การประเมินค่าภายใน
  - 2.2 การประเมินค่าภายนอก

ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่า

ในการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดลองการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จำนวนนักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน		ประสิทธิภาพ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	
	สีคู่ตรงข้าม	การวิจารณ์ภาพโมนาลิซ่า	รายงานเรื่องศิลปะตะวันตก	การนำเสนอศิลปะตะวันตก			
	10	10	10	10			
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน			
21	7.81	8.24	8.76	8	10	8.46	82.03/84.60
	คิดเป็นร้อยละ 82.03				ร้อยละ 84.60		

จากตารางที่ 1 พบว่ากิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน มีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E1) เท่ากับร้อยละ 82.03 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E2) เท่ากับร้อยละ 84.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

ตารางที่ 5 แสดงผลเปรียบเทียบผลคะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t-test	sig
ก่อนเรียน	21	1.38	0.49	18.50	.000*
หลังเรียน	21	3.14	0.57		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นผลระดับคะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน มีคะแนนระดับสุนทรียะก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 1.38 อยู่ในระดับพัฒนาการสุนทรียะระดับที่ 1 ความชื่นชอบ คะแนนระดับสุนทรียะหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)

) เท่ากับ 3.14 อยู่ในระดับพัฒนาการสุนทรียะระดับที่ 3 การแสดงออก และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 0.49 หลังเรียนเท่ากับ 0.57 ส่วนค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ 18.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 6 แสดงผลเปรียบเทียบผลคะแนนการประเมินค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t-test	sig
ก่อนเรียน	21	16.67	3.29	15.25	.000*
หลังเรียน	21	26.38	2.13		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นผลคะแนนการประเมินค่าจากแบบทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 16.67 คะแนนผลคะแนนการประเมินค่าหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 26.38 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 3.29 หลังเรียนเท่ากับ 2.13 ส่วนค่าสถิติ t-test มีค่าเท่ากับ 15.25 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลคะแนนการประเมินค่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

ตารางที่ 7 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านเนื้อหา	4.67	0.48	มากที่สุด	1
2. นักเรียนได้รับรู้หลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะ	4.29	0.46	มาก	7
3. นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน	4.48	0.51	มาก	4
4. นักเรียนได้ฝึกการวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน	4.67	0.48	มากที่สุด	1
5. นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ผลงานศิลปะมากขึ้น	4.43	0.51	มาก	5

ตารางที่ 7 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชื่อมโยงความรู้ นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ	4.38	0.50	มาก	6
7. ภาพผลงานทัศนศิลป์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและ กิจกรรมการเรียนรู้	4.48	0.51	มาก	4
8. สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในห้องเรียนส่งเสริมให้นักเรียน เกิดความเข้าใจในการมองผลงานศิลปะได้ดียิ่งขึ้น	4.52	0.60	มากที่สุด	3
9. การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ทำให้ นักเรียนอยากเรียนศิลปะมากยิ่งขึ้น	4.52	0.51	มากที่สุด	3
10. ระยะเวลามีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้	4.43	0.60	มาก	5
11. ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการคิดประเมินค่า	4.62	0.50	มากที่สุด	2

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในรายด้าน นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยนักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดในด้านเนื้อหาเรื่อง การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ และนักเรียนได้ฝึกการวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน โดยเข้าใจหลักการวิพากษ์ วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปินและของตนเอง ผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า เพื่อนำมาพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของตนเองในระดับมากที่สุด เป็นลำดับที่หนึ่ง ($\bar{x}=4.67$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือ ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ โดยวิธีการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ๆ โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{x}=4.62$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ด้านการสร้างสรรค์และการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์โดยผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และปฏิบัติงานตามแนวคิดของตนเองโดยนำเทคนิควิธีการของศิลปินมาใช้ในผลงานของตนเอง ด้านสื่อการเรียนรู้ มีการคัดเลือกสื่อการเรียนรู้โดยคัดเลือกจากคุณสมบัติทั้ง 4 ด้าน คือ คุณสมบัติด้านส่วนประกอบ การรับรู้ ด้านโครงสร้าง ด้านความรู้ลึก ด้านเทคนิคและคัดเลือกจากผลงานที่มีชื่อเสียง เนื่องจากสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ ซึ่งนักเรียนเห็นด้วยเป็นลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.52$, S.D. = 0.60)

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ฯ โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก ซึ่งนักเรียนเห็นด้วยมากในด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยการอภิปรายกลุ่มหน้าชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และฝึกการทำงานกลุ่ม และด้านภาพผลงานทัศนศิลป์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ มีการคัดเลือกภาพเพื่อให้เข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือนักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ผลงานศิลปะมากขึ้น โดยให้นักเรียนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อให้ความกล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง และระยะเวลาที่มีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เวลาทั้งหมด 16 คาบเรียนในการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ นักเรียนได้เรียนรู้ศิลปะครบทั้ง 4 แขน คือ สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติโดยผ่านกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.60) รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาเรื่องศิลปะตะวันตกในยุค Renaissance และศิลปะตะวันตกในยุค Realism โดยศึกษา เรียนรู้ ประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกด้วยตนเองจากแหล่งการเรียนรู้ และสื่อเทคโนโลยี เช่น อินเทอร์เน็ต และนักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชื่อมโยงความรู้นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา บทเรียนมากยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.50) และเนื้อหาเรื่องศิลปะตะวันตกในยุค Modernism โดยให้เข้าใจ เปรียบเทียบความแตกต่างของศิลปะตะวันตกและศิลปะตะวันออก โดยศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเอง และนักเรียนได้รับรู้หลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะ ได้เข้าใจ ชาบซึ่งในความงามของผลงานทัศนศิลป์ นักเรียนเห็นด้วยเป็นลำดับสุดท้ายอยู่ในระดับมาก

สรุป กิจกรรมศิลปะวิจารณ์ฯ ช่วยพัฒนาผลการเรียนวิชาศิลปะของนักเรียนให้สูงขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ การประเมินค่า หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ การปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ การค้นคว้าหาข้อมูลด้วยตนเอง โดยรู้จักวางแผน การแก้ปัญหา รวมทั้ง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ตลอดจนเกิดความซาบซึ่ง เห็นคุณค่าความงามด้านสุนทรียะ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อให้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ และนำไปใช้ในการจัด การเรียนรู้กับ ผู้เรียน เพื่อพัฒนาสุนทรียะและการประเมินค่า โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบสุนทรียะ และการประเมินค่าก่อนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ การเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ
  - 2.1 ตัวแปรต้น คือ การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
  - 2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ระดับสุนทรียะในนักเรียน

2.2.2 การประเมินค่าในนักเรียน

2.2.3 ความพึงพอใจโดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 16 คาบเรียน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์ (Interview)
  2. แผนการจัดการเรียนการสอน รายวิชาศิลปะเพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนฐานปัญญา และกิจกรรมทำยอบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์
  3. แบบประเมินสุนทรียะ
  4. แบบวัดการประเมินค่า
  5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน
- การวิเคราะห์ข้อมูล
1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 โดย
  2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนเฉลี่ยร้อยละที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียน จากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า โดยนำไปคำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
  3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (E1/E2) คือ 82.03/84.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. ผลการเปรียบเทียบสุนทรียะและการประเมินค่า ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
  - 2.1 ผลระดับคะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน มีคะแนนระดับสุนทรียะก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 1.38 อยู่ในระดับพัฒนาการสุนทรียะระดับที่ 1 ความชื่นชอบ และคะแนนระดับสุนทรียะหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 3.14 อยู่ใน

ระดับพัฒนาการสุนทรียะระดับที่ 3 การแสดงออก และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 0.49 หลังเรียนเท่ากับ 0.57 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีระดับพัฒนาการสุนทรียะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลระดับคะแนนการประเมินค่า ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.67 และผลสัมฤทธิ์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ก่อนเรียนเท่ากับ 3.29 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) หลังเรียนเท่ากับ 2.13 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.48 และนักเรียนมีพฤติกรรมการสนใจต่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

ในการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” สามารถนำไปสู่ผลการอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กิจกรรมศิลปวิจารณ์ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า มีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียน (E1) เท่ากับร้อยละ 82.03 และผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (E2) เท่ากับร้อยละ 84.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 โดยนักเรียนได้ศึกษาและปฏิบัติตามจุดประสงค์ ข้อคำถาม และคำชี้แจง จากกิจกรรมศิลปวิจารณ์ตามขั้นตอนเป็นไปตามแบบแผน กระบวนการที่วางไว้ ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางทักษะ ความรู้ความเข้าใจ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของตนเอง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในวิชาศิลปะเพิ่มเติม สอดคล้องกับงานวิจัยของชนิดย์ เพ็ชรณิวงศ์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ ปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 ที่สร้างขึ้นมีผลการประเมินประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 94.22/97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ และสอดคล้อง

กับงานวิจัยของหทัยชนันท์ กานต์การ์ณกุล (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วยสมุดร่างภาพ ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ซิม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และผลการประเมินผลงานด้านการออกแบบงานศิลปะของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และ 2) ความคิดสร้างสรรค์จากผลงานศิลปะของนักเรียนแบ่งเป็นรายด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ผลรวมอยู่ในระดับดี นักเรียนสามารถคิดได้อย่างหลากหลาย ภายใต้กรอบของเวลาที่กำหนด สามารถคิดนอกกรอบ คิดวางแผนและแก้ปัญหาในการออกแบบได้ดี มีความคิดแปลกใหม่แตกต่างจากเดิม สามารถประยุกต์ ดัดแปลงและนำไปใช้ได้เป็นส่วนใหญ่ สามารถคิด ตกแต่งรายละเอียดเพื่อขยายแนวความคิด ได้ดี เช่นเดียวกับงานวิจัยของธนวัฒน์ กันภัย (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัย พบว่า 1) ด้านวัตถุประสงค์ควรกำหนดให้นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์ศิลปะ โดยบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้ 2) ด้านเนื้อหาสาระต้องบูรณาการความรู้ด้านศิลปะให้เชื่อมโยงกับศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรัชญาและหลักการทางศิลปะ 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เน้นให้เกิดสังคมการวิจารณ์ในชั้นเรียน 4) ด้านวิธีสอน ควรให้นักศึกษาเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา มีการใช้รูปแบบวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดของนักศึกษา เช่น การสอนมโนทัศน์ การสอนกระบวนการสืบสอบและหาความรู้เป็นกลุ่ม การสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ สื่อที่ใช้ประกอบการสอน ได้แก่ ผลงานจริง และบทวิจารณ์ศิลปะ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ควรประเมินความสามารถในการแสดงออกทางความคิด การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผ่านการพูดปากเปล่าและงานเขียนวิจารณ์ศิลปะ โดยผู้สอนสร้างเครื่องมือการประเมินการวิจารณ์โดยตั้งเกณฑ์ยึดตามกระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ ขั้นการประยุกต์ ขั้นการวิเคราะห์ ขั้นการประเมินผล จนถึงขั้นการสร้างความรู้ 6) ด้านผู้สอน ควรมีลักษณะของนักจัดอภิปราย เป็นผู้ฟังที่ดี และรู้จักจริงในเรื่องศิลปะวิจารณ์ 7) ด้านผู้เรียน ควรมีลักษณะของผู้แสดงความคิดเห็นและผู้ฟังที่ดี และ 8) บรรยากาศการเรียน การสอน ควรมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะการสัมมนาในบรรยากาศที่เป็นกันเอง นอกจากนี้ นักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษาต้องมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า หลังเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน มีคะแนนระดับสุนทรียะก่อนเรียน อยู่ในระดับพัฒนาการสุนทรียะระดับที่ 1 ความชื่นชอบ คะแนนระดับสุนทรียะหลังเรียน อยู่ในระดับพัฒนาการสุนทรียะระดับที่ 3 การแสดงออก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีระดับพัฒนาการสุนทรียะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลคะแนนการประเมินค่าจากแบบวัดการประเมินค่า นักเรียนมีผลคะแนนการประเมินค่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจสืบเนื่องมาจากเนื้อหาภายในกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าตรงกับความสนใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาทางด้านสุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ ผ่านกิจกรรมศิลปวิจารณ์ และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย มีประสิทธิภาพชัดเจนและเหมาะสม ช่วยส่งเสริมความเข้าใจของนักเรียนต่อการวิจารณ์ และสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ได้เป็นอย่างดี โดยคะแนนทดสอบหลังการใช้ศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าสูงกว่าก่อนก่อนการใช้ได้เห็น ได้ชัด ดังนั้น ศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าจึงมีความสำคัญต่อนักเรียน และมีประโยชน์ต่อวิชาศิลปะ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิตย์ เพ็ชรมณีวงศ์ (2556: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ ผลการวิจัย พบว่า ผลระดับคะแนนของผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน หลังการใช้แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุ และองค์ประกอบศิลป์นี้ตรงกับความสนใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้เนื้อหาทางด้านทัศนธาตุและองค์ประกอบศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์มีรายละเอียดที่เข้าใจง่ายสามารถฝึกฝนกับตนเองได้ และช่วยส่งเสริมความเข้าใจของนักเรียนต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการนำรูปแบบและแนวทางการสอนที่ดีมาใช้ ย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นตามไปด้วย

3. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ด้านเนื้อหาเรื่องการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ และนักเรียนได้ฝึกการวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน รองลงมาคือ ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ รองลงมา คือ การสร้างสรรค์และการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ด้าน

สื่อการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ ทั้งนี้เพราะได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบหลายขั้นตอนทั้งในส่วนของผู้เชี่ยวชาญ และตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างในการทดลอง การปรับปรุงแก้ไขจุดบกพร่อง จึงกระทำหลายขั้นตอน จนใกล้เคียงกับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง เพราะการพัฒนารูปแบบวิธีการสอน มีอิทธิพลและสามารถที่จะจูงใจให้นักเรียนสนใจต่อการเรียนรู้ ในกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า เมื่อนักเรียนได้ทำการศึกษาแล้ว จะเห็นได้ว่า เนื้อหากิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ เป็นเนื้อหาที่ทำความเข้าใจได้ง่าย มีคำชี้แจงตามขั้นตอนกระบวนการ และภาพประกอบตัวอย่างการปฏิบัติกิจกรรมท้ายบทเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของทุกกิจกรรมการเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะ และแสดงความคิดเห็น ซึ่งส่งผลให้ทราบต่อความคิดความรู้สึกลงในการสะท้อนต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธาริน กลิ่นเกษร (2554: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลของการส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะผ่านกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ ที่มีต่อสุนทรียภาพของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ศิลปะ อยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนชอบกิจกรรมที่จัดในพิพิธภัณฑ์ศิลปะอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่เสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัยครั้งนี้เป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนที่จะนำกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมศิลปวิจารณ์ ควรทำการศึกษาข้อมูล ทำความเข้าใจโดยละเอียดทั้งในเรื่องของแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอน การวิเคราะห์ผลงานศิลปะ และการใช้สื่อรูปภาพในการประกอบการสอน
2. ครูผู้สอนสามารถพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า โดยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน รวมถึงเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ด้วยเทคนิคใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองผู้เรียนได้ตามความเหมาะสม และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนสนใจในการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีระดับสุนทรียะ และการประเมินค่าในระดับดี
3. ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ หรือนอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาศิลปะจากผลงานจริง ซึ่งทำให้เกิดสุนทรียภาพ เกิดความซาบซึ้งในความงามของผลงานทัศนศิลป์

4. ควรมีการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนจัดกลุ่มและขอบข่ายผลงานศิลปะให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้

5. เวลาในการจัดการเรียนรู้ควรมีเวลามากพอ เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

6. ควรมีการเสริมแรง และสร้างทัศนคติที่ดีให้กับนักเรียน มีความเชื่อมั่นในการวิพากษ์วิจารณ์ ผลงานของตนเองและผู้อื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป สำหรับผู้ที่สนใจในการพัฒนา กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัย และพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ ด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาวิจัยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ในทฤษฎีของนักวิชาการท่านอื่น ๆ เช่น ทฤษฎีการตีความศิลปะด้วยอุปมาอุปไมย ของเฮอร์มัน โฟนส์ไตล์, 1982 เป็นต้น
3. ควรมีการศึกษาสื่อ ภาพผลงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อระดับสุนทรียะของนักเรียน

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณะกรรมการกฤษฎีกา. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- จรูญลักษณ์ รัตนมงคลศักดิ์. (2546). “การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ การประเมินค่า และการปฏิบัติ ตามข้อกำหนด มอก. 18001 ระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านซ่อมบำรุงรักษาของ โรงไฟฟ้า แม่เมาะและเหมืองแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.” วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เดือนรุ่งฟ้า เพ็ญไพสิฐ. (2553). “การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในผลงานจิตรกรรมของ ทวี นันทขว้าง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธาริน กลิ่นเกษร. (2554). “ผลของการส่งเสริมประสบการณ์ทางสุนทรียะผ่านกิจกรรมใน พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ที่มีต่อสุนทรียภาพของนักเรียนประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนวัฒน์ กัญภัย. (2554). “การนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริม การพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักศึกษาสาขาวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิดย์ เพ็ชรมณีวงศ์. (2556). “การพัฒนาแบบฝึกทักษะด้วยตนเองทางทัศนธาตุและองค์ประกอบ ศิลป์สู่การสร้างงานทัศนศิลป์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพฯ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลปศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุศรินทร์ คำหุ้ง. (2553). **ประวัติศาสตร์ศิลป์สากล Western Art History**. นครราชสีมา: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

พระมหารังสันต์ กิตติปัญญา. (2553). “การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในพุทธปรัชญาเถรวาท.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มะลิฉัตร เอื้ออนันท์. (2543). การเรียนการสอนและประสบการณ์ด้านสุนทรียศาสตร์และ
ศิลปวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มนชวิช จำปานิล. (2555). “แนวทางการสอนรายวิชาด้านสุนทรียศาสตร์ในบริบทของทัศนศิลป์
และดนตรีสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

โรงเรียนฐานปัญญา. (2556). **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนฐานปัญญา (ฉบับปรับปรุง
พุทธศักราช 2556)**. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนฐานปัญญา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน.

ละเอียด จุฑานันท์. **ระดับขั้นความสามารถของบลูม (Bloom' Taxonomy)**. เข้าถึงเมื่อ 22 กันยายน
2558. เข้าถึงได้จาก <http://www.stjohn.ac.th>

วิสูตร โภธิ์เงิน. (2556). **ศิลปะสำหรับเด็ก (Art for Children)**. นครปฐม: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

วิสูตร โภธิ์เงิน. (2547). “การพัฒนารูปแบบการสอนศิลปศึกษาโดยวิธีศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎี
ของฮิน เอ มิทเลอร์ ที่ส่งเสริมการรับรู้ทางศิลปะของนักเรียนประถมศึกษา ช่วงอายุ
7-9 ปี.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษ
ที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: openworlds.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). **เศรษฐกิจสร้างสรรค์
(The Creative Economy)**. กรุงเทพมหานคร: บี.ซี. เพรส (บุญชิน) จำกัด.

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2545). **ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตใน
ศตวรรษที่ 21**. เข้าถึงเมื่อ 2 ตุลาคม 2558. เข้าถึงได้จาก <http://www.qlf.or.th>

สุริน ชุมสาย ณ อยุธยา. (2552). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. เข้าถึงเมื่อ 1 ตุลาคม 2558. เข้าถึงได้จาก
<http://www.samroiwit.ac.th>

หทัยชนันท์ กานต์การันยกุล. (2556). “การพัฒนาชุดกิจกรรมการออกแบบทางศิลปะด้วย
 สมุดร่างภาพ ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิซึม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
 ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขา
 ทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Anderson, L. W., & Krathwohl, D. R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching and
 assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives.** New York:
 Addison Wesley Longman.

Devis, J. (1997). **Drawing's demise: U-shaped development in graphic symbolization.**
 Study in Art Education, 132-157.

Feldman, B.E. (1972). **Varieties of Visual Experience.** New Jersey: Prentice-Hall.

Geahigan, G. (1997). “Art Criticism: from theory to practice introduction.” in R.A. Smith (ed.),
Art Criticism and Education, 125-278. Urbana: University of Illinois Press.

Hetland, L. (2007). **Studio Thinking: The Real Benefits of Visual Art Education.** Teachers
 College, Columbia University.

McDonal, E.J. (1971). **“The Development and Evaluation of a Set of Multimedia Self
 Instructional Learning Package for Use in Remedial English at Urban
 Community College.” Dissertation Abstracts International.**

Michael J. Parson. (1987). **How We Understand Art: A Cognitive Development Account of
 Aesthetic Experience.** New York: Cambridge University.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

.....

รายนามผู้เชี่ยวชาญผู้ให้สัมภาษณ์ และอาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวิจารณ์ สุนทรียศาสตร์ และครุภัณฑ์ศิลประดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

1. ศาสตราจารย์พิษณุ สุภณีมิต
คณาจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวิจารณ์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สาธิต ทิมวัฒน์บรรเทิง
กรรมการประจำหลักสูตรคุุณศึกษาบัณฑิต วัฒนธรรมวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปวิจารณ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า
รองคณบดีฝ่ายวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผู้เชี่ยวชาญด้าน
สุนทรียศาสตร์
4. อาจารย์ ดร. เต๋นพงษ์ วงศาโรจน์
สาขาวิชาศิลปะจินตทัศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ผู้เชี่ยวชาญด้าน
สุนทรียศาสตร์
5. อาจารย์นำวิน กิตติเรืองนาม
ครูผู้สอนทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
6. อาจารย์มาโนช พรหมจรรย์
ครูผู้สอนทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอน โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง

รายนามอาจารย์/ผู้เชี่ยวชาญประเมินกิจกรรมศิลปวิจารณ์ แบบประเมินสุนทรียะ
แบบวัดการประเมินค่า และแบบสอบถามความพึงพอใจ

1. รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. อาจารย์ชูศักดิ์ ศรีขวัญ
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. อาจารย์นภดล วิรุฬห์ชาติพันธ์
คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์โชคก เก่งเขตรกิจ
ครูผู้สอนทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม
5. อาจารย์มานิช พรหมจรรย์
ครูผู้สอนทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง

รายนามอาจารย์/ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน

1. นางสาวสิทธิรัตน์ รุ่งทวีทรัพย์ ผู้วิจัย
2. นางสาวจิรัฐติกา โอบอ้อม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนฐานปัญญา
3. นพพล ฤทธิ์ธำภินันท์ ครูผู้สอนทัศนศิลป์ ระดับมัธยมศึกษาตอน ปลาย
โรงเรียนฐานปัญญา

ภาคผนวก ข

การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและครุภัณฑ์ศิลป์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (Interview)

สรุปประเด็นในการสัมภาษณ์ (Interview)

ที่	ประเด็น	สรุปจากการสัมภาษณ์	นำไปใช้	หมายเหตุ
1	ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของความงามด้านสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ได้อย่างไร	ครูผู้สอนต้องให้ความรู้พื้นฐาน หลักการทางทัศนศิลป์กับนักเรียน ควบคู่กับการปฏิบัติงาน และนำผู้เรียนไปชมผลงานจริง	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สุนทรียศาสตร์ 1.1 ประเภทของงานศิลปะ 1.2 เทคนิควิธีการสร้างงาน 1.3 หลักองค์ประกอบศิลป์	
2	เกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรมที่ถ่ายทอดสุนทรียภาพให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะ	คัดเลือกให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ ใช้หลักการเลือกภาพของ โบรดี คือ สื่อที่มีคุณสมบัติด้านส่วนประกอบการรับรู้ ด้านโครงสร้าง ด้านความรู้สึก และด้านเทคนิค	ทุกหน่วยการเรียนรู้ และทุกแผนการสอน	
3	การวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงความงามด้านสุนทรียะและการประเมินค่าควรเป็นอย่างไร	มีการเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ มีการตีความโดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ แล้วจึงประเมินค่าผลงาน	ทุกหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman	
4	กิจกรรมศิลปวิจารณ์มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านสุนทรียะและการประเมินค่าหรือไม่	เหมาะสม เพราะกิจกรรมศิลปวิจารณ์สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ การรับรู้ความงามด้านสุนทรียะ และสามารถตัดสินประเมินค่างานทัศนศิลป์ได้	การจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์	
5	กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่า ควรมีลักษณะใด	กิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ ควรมีการสำรวจ วิเคราะห์ เปรียบเทียบ มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และมีกิจกรรม	ทุกหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman	

ที่	ประเด็น	สรุปจากการสัมภาษณ์	นำไปใช้	หมายเหตุ
		ทางด้านปฏิบัติการ ส่วนกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการประเมินค่า ควรกำหนดแนวทางหรือเกณฑ์จากประสบการณ์ของผู้เรียนให้ชัดเจน		
6	ขอบเขตเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ ควรมีเนื้อหาอะไรบ้าง	หลักการเบื้องต้นทางทัศนศิลป์ เช่น ประเภทของงานศิลปะ หลักองค์ประกอบศิลป์ ทฤษฎีสี เทคนิควิธีการสร้างงานประวัติศาสตร์ศิลป์ และศึกษาผลงานศิลปะจริง	ทุกหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมศิลปวิจารณ์	
7	ผู้สอนควรนำกระบวนการทำงานศิลปะ (ศิลปะปฏิบัติ) มาประกอบการเรียนการสอนศิลปวิจารณ์หรือไม่	ควร เพราะการทดลองทำ จะทำให้ผู้เรียนเข้าถึงคุณค่าของ ความงาม	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ศิลปะปฏิบัติ	
8	รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ที่นำมาใช้ในการสอนเพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ควรมีรูปแบบอย่างไร	สอนพื้นฐานโดยทำให้ความรู้โดยรวม การสอนโดยแบ่งกลุ่ม เห็นตัวอย่างผลงานจริง และจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติศาสตร์ศิลป์	
9	เนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ควรเป็นอย่างไร	ศึกษาจากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน สื่อความหมาย-ความรู้ลึกจากรูปแบบเหมือนจริงไปจนถึงศิลปะแบบกึ่งนามธรรม	ทุกหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมศิลปวิจารณ์	

ที่	ประเด็น	สรุปจากการสัมภาษณ์	นำไปใช้	หมายเหตุ
10	ตัวอย่างผลงานศิลปะหรือสื่อการสอนในลักษณะใดที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า	จากผลงานของศิลปินที่อยู่ในยุคสมัยต่าง ๆ ทั้งของศิลปินไทยและศิลปินต่างชาติ โดยใช้หลักการเลือกภาพของโบรดี และมีการเจาะรายละเอียดให้ผู้เรียนเห็นเทคนิควิธีการของศิลปิน	ทุกหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	
11	ในการวัดและประเมินผลกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ควรเป็นอย่างไร	ผู้เรียนรู้จักแสดงความคิดเห็น เข้าใจความงามที่เกิดจากงานศิลปะ ประเมินผลเป็นรายบุคคล กำหนดเกณฑ์ (Rubric Score) ให้ชัดเจน	ทุกหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	
12	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เหมาะสมควรมีเวลาในการเรียนมากเท่าไร เพราะอะไร	2-3 คาบ/สัปดาห์ ต้องเป็นคาบที่ต่อเนื่องกัน เพราะจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้ตามจุดมุ่งหมาย	ทุกหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	
13	ผู้เรียนควรมีคุณสมบัติอย่างไรที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ผลงานศิลปะ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า	มีความรู้หลักการทางศิลปะ ชอบคิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบ รู้จักการเชื่อมโยงหรือนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	ทุกหน่วยการเรียนรู้ของกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	
14	การจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง	สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมของตนเอง ชุมชน และโรงเรียน จัดป้ายนิเทศ แต่งกายได้อย่างเหมาะสม มีรสนิยมในการเลือกตัดสินใจงาม รู้จักการคิดวิเคราะห์	ชีวิตประจำวันของผู้เรียน	

ภาคผนวก ค

แบบประเมินค่าความสอดคล้องกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ
และการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

แบบประเมินค่าความสอดคล้องกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัด การเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
1. หลัก องค์ ประกอบ ศิลป์	1. ด้านเนื้อหาสาระ ความครบถ้วนองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้							
	1.1 มาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 การวิจารณ์งานทัศนศิลป์ ตาม ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	0	+1	0.8	สอดคล้อง
	1.5 ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการสอนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 เนื้อหามีความเหมาะสมกับ ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 เนื้อหามีความเหมาะสมกับ เวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.8 เนื้อหาความสอดคล้องกับ กิจกรรมศิลปวิจารณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
2.1 ขั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
2.2 ขั้นกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
2.3 ขั้นสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	
2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับกิจกรรม ศิลปวิจารณ์โดยใช้ทฤษฎีศิลปะ วิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง	

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	3. ด้านสื่ออุปกรณ์							
	3.1 รูปภาพและกิจกรรมที่เรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ใบความรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	0	+1	+1	0	0.6	สอดคล้อง
	3.3 สื่อมีผลต่อการบรรลุตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 สื่อมีรูปแบบน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.5 สื่อมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ด้านการวัดและประเมินผล							
	4.1 แบบประเมินผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์	0	+1	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
2. การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์	1. ด้านเนื้อหาสาระ ความครบถ้วนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
	1.1 มาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 การวิจารณ์งานทัศนศิลป์ตามทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	0	0.8	สอดคล้อง
	1.5 ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ด้านการสอนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.8 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
	2.1 ขั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 ขั้นกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.3 ขั้นสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.4 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะวิจารณ์โดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3. ด้านสื่ออุปกรณ์							
	3.1 รูปภาพและกิจกรรมที่เรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ใบความรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 สื่อมีผลต่อการบรรลุตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 สื่อมีรูปแบบน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	0	0.8	สอดคล้อง
	3.5 สื่อมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ด้านการวัดและประเมินผล							
	4.1 แบบประเมินผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	0	+1	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
3. ศิลปะตะวันตกในยุค Renaissance	1. ด้านเนื้อหาสาระความครบถ้วนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
	1.1 มาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 การวิจารณ์งานทัศนศิลป์ ตามทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	1.5 ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ด้านการสอนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.8 เนื้อหามีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
	2.1 ขั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 ขั้นกิจกรรม	0	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.3 ขั้นสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.4 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์โดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3. ด้านสื่ออุปกรณ์							
	3.1 รูปภาพและกิจกรรมที่เรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ใบความรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 สื่อมีผลต่อการบรรลุตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 สื่อมีรูปแบบน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ด้านการวัดและประเมินผล							
	4.1 แบบประเมินผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์	0	+1	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
4. ศิลปะ ตะวันตก ในยุค Realism	1. ด้านเนื้อหาสาระ ความครบถ้วนองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้							
	1.1 มาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 การวิจารณ์งานทัศนศิลป์ ตาม ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.5 ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการสอนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 เนื้อหาเหมาะสมกับ ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 เนื้อหาเหมาะสมกับ เวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.8 เนื้อหาความสอดคล้องกับ กิจกรรมศิลปวิจารณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
	2.1 ชั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 ชั้นกิจกรรม	+1	0	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
	2.3 ชั้นสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.4 กิจกรรมการเรียนการสอน มีความสอดคล้องกับกิจกรรม ศิลปวิจารณ์โดยใช้ทฤษฎีศิลปะ วิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	3. ด้านสื่ออุปกรณ์							
	3.1 รูปภาพและกิจกรรมที่เรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ใบความรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 สื่อมีผลต่อการบรรลุตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 สื่อมีรูปแบบน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.5 สื่อมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ด้านการวัดและประเมินผล							
	4.1 แบบประเมินผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์	0	+1	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
5. ศิลปะตะวันตก ในยุค Modernism	1. ด้านเนื้อหาสาระ ความครบถ้วนองค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้							
	1.1 มาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 การวิจารณ์งานทัศนศิลป์ ตาม ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.5 ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ ด้านการสอนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับ ผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 เนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับ เวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.8 เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับ กิจกรรมศิลปวิจารณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
	2.1 ขั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 ขั้นกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.3 ขั้นสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.4 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะวิจารณ์โดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3. ด้านสื่ออุปกรณ์							
	3.1 รูปภาพและกิจกรรมที่เรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ใบความรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 สื่อมีผลต่อการบรรลุตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 สื่อมีรูปแบบน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.5 สื่อมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ด้านการวัดและประเมินผล							
	4.1 แบบประเมินผลงานมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปะวิจารณ์	0	+1	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
6. การสร้างสรรค์และการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์	1. ด้านเนื้อหาสาระความครบถ้วนองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้							
	1.1 มาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 ตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 สาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 การวิจารณ์งานทัศนศิลป์ ตามทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 8 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
	1.5 ทักษะกระบวนการจัดการความรู้ด้านการสอนศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 เนื้อหามีความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 เนื้อหามีความเหมาะสมกับเวลาเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.8 เนื้อหามีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้							
	2.1 ขั้นนำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 ขั้นกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.3 ขั้นสรุป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.4 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับกิจกรรมศิลปวิจารณ์โดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3. ด้านสื่ออุปกรณ์							
	3.1 รูปภาพและกิจกรรมที่เรียนมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 ใบความรู้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 สื่อมีผลต่อการบรรลุตัวชี้วัด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 สื่อมีรูปแบบน่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.5 สื่อมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4. ด้านการวัดและประเมินผล							
	4.1 แบบประเมินผลงานความสอดคล้องกับศิลปวิจารณ์	0	0	+1	+1	+1	0.6	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า

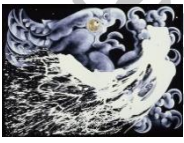

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
1	 <p>จากภาพ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ โดยใช้เทคนิควิธีการใด และให้ความรู้สึกอย่างไร (ภายในและภายนอก)</p> <p>ก. จุด ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย ร่มรื่น</p> <p>ข. สีน้ำ ให้ความรู้สึกร่าเริง แจ่มใส</p> <p>ค. สีน้ำมัน ให้ความรู้สึกโดดเด่น อ่างว้าง</p> <p>ง. ปาดเป็นทึบแปร่ง ให้ความรู้สึกรุนแรง</p>	+1	+1	0	+1	0	0.6	สอดคล้อง
2	<p>เส้นในภาพใด แสดงให้เห็นถึงความอ่อนช้อย</p> <p>อ่อนโยน (ภายใน)</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	+1	0	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
	<p>จงตอบคำถามข้อ 3-4</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>							
3	<p>ภาพเขียนในข้อใด สื่อถึงการใช้แสงเงาได้ดีที่สุด (ภายใน)</p>	+1	+1	0	+1	0	0.6	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

4	ข้อใดเน้นเรื่องการใช้สีคู่ตรงข้าม (ภายใน)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใดมีหลักองค์ประกอบศิลป์ที่ดีที่สุด (ภายใน) 	+1	+1	0	+1	0	0.6	สอดคล้อง
6	จงตอบคำถามข้อ 6-9 	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	คู่สีในข้อใด ใช้ในการเขียนภาพทะเล (ภายใน)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	คู่สีในข้อใด สื่อถึงความสนุกสนาน ร่าเริง (ภายนอก)	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	คู่สีในข้อใด สื่อถึงความเศร้าหมอง (ภายนอก)	+1	+1	+1	0	+1	0.8	สอดคล้อง
10	งานประติมากรรมในข้อใดที่มีส่วนประกอบที่ช่วยทำให้จุดเด่นมีความงดงามมากยิ่งขึ้น(ภายใน) 	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

14	จากข้อ 13 ศิลปินต้องการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในด้านใด (ภายนอก) ก. ความรักธรรมชาติ ข. ความร่าเริง สนุกสนาน ค. ความเกลียดชัง ง. ความสิ้นหวัง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	ข้อใดกล่าวผิด (ภายนอก) ก. ศิลปะไทยมักเขียนเกี่ยวกับพุทธศาสนาและวรรณคดี ข. ศิลปะยุค Post-Impressionist เน้นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ค. ศิลปะยุค Renaissance เน้นการถ่ายทอดภาพแบบเหมือนจริง ง. ศิลปะยุค Realism ถ่ายทอดสภาพความเลื่อมล้ำของสังคม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	จงตอบคำถามข้อ 16-17 ก. ข. ค. ง. 	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด นำเส้นโค้งมาใช้ในภาพ ทำให้รู้สึกถึงความประณีต ละเอียดอ่อนมากที่สุด (ภายใน)	+1	+1	+1	0	+1	0.8	สอดคล้อง ง

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

18	<p>ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด ให้ความรู้สึกมี ความสุข มีชีวิตชีวา (ภายนอก)</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	<p>จากข้อ 18 ศิลปินต้องการสะท้อนถึงสิ่งใด (ภายนอก)</p> <p>ก. พลังอำนาจ</p> <p>ข. วิถีชีวิต</p> <p>ค. ธรรมชาติ</p> <p>ง. ความวุ่นวาย</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	<p> พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก</p> <p>มีการจัดวางหลักองค์ประกอบศิลป์ที่คืออะไร (ภายใน)</p> <p>ก. สัดส่วน</p> <p>ข. ความสมดุล</p> <p>ค. จังหวะลีลา</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	<p>ให้นักเรียนเปรียบเทียบภาพทั้ง 2 ภาพนี้ แล้ว</p> <p>ตอบคำถามข้อ 21-24</p> <p> ภาพที่ 1 พุทธประวัติตอน “มารผจญ” รูปแบบจิตรกรรมไทย แบบประเพณี</p> <p> ภาพที่ 2 ภาพ “มารผจญ” รูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย</p>							

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

21	นักเรียนคิดว่าภาพ “มารผจญ” ทั้งสองภาพ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในด้านใด (ภายในและภายนอก) ก. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ข. การสื่อความหมาย ค. ความประณีต ละเอียดอ่อน ง. ถูกทุกข้อ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
22	ภาพ “มารผจญ” ศิลปินต้องการถ่ายทอดถึงสิ่งใด (ภายนอก) ก. ความงดงามของศิลปะไทย ข. ความรุนแรงของสังคมไทย ค. ความโหดเหี้ยมของเหล่าพญามาร ง. ธรรมะย่อมชนะอธรรม	+1	+1	0	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
23	จากภาพ “มารผจญ” ทั้งสองภาพ ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง (ภายในและภายนอก) ก. ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ใช้สีวรรณะเย็น ข. ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี สะท้อนแง่มุมทางสังคม ค. ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีการผสมผสานกันระหว่างศิลปะตะวันออกและตะวันตก ง. ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นไทย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
24	นักเรียนคิดว่าภาพใดมีความงามด้านสุนทรียะมากกว่ากัน เพราะเหตุใด (ภายนอก) ก. ภาพที่ 1 เพราะมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ผสมผสาน ทำให้เกิดความแปลกใหม่ ข. ภาพที่ 1 เพราะมีการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ค. ภาพที่ 2 เพราะมีรูปแบบการเขียนภาพสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต ง. ทั้ง 2 ภาพ มีความงามเท่าๆกัน เพราะมีการใช้ทัศนธาตุ หลักองค์ประกอบศิลป์ และการสื่อความหมายได้อย่างดีเยี่ยม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

25	 <p>ผลงานประติมากรรม “เสียงขลุ่ยทิพย์” อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งใด (ภายนอก)</p> <p>ก. การเมือง การปกครอง ข. ความเหมือนจริง ค. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย ง. สิ่งต่างๆรอบตัว</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
26	<p>หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ผลงานประติมากรรม “เสียงขลุ่ยทิพย์” ของอาจารย์เขียน ยิ้มศิริ มีความโดดเด่นในเรื่องใด (ภายใน)</p> <p>ก. จังหวะลีลา ข. ความสมดุล ค. สัดส่วน ง. ถูกทุกข้อ</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
27	<p>ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด ที่มีความน่าเกรงขาม แต่แอบแฝงไปด้วยคติธรรมทางพุทธศาสนา (ภายนอก)</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
28	 <p>ภาพ “ภิกษุสันดานกา” อาจารย์อนุพงษ์ จันทร สีอะคริลิกบนจิวร มีการถ่ายทอดเรื่องราวในแง่มุมใด (ภายนอก)</p> <p>ก. สะท้อนการเมืองไทย ข. สะท้อนระบบการศึกษา</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 9 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

	<p>ค. สะท้อนสังคมในแง่มุมทางพุทธศาสนา</p> <p>ง. สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่</p>							
29	<p>ภาพ “ภิกษุสันดานกา” มีความเหมาะสมในการนำไปประดับไว้ที่วัดหรือไม่ เพราะเหตุใด (ภายนอก)</p> <p>ก. เหมาะสม เพื่อย้ำเตือนพระสงฆ์มิให้กระทำ ความชั่ว</p> <p>ข. เหมาะสม เพราะมีหลักการจัดวาง องค์ประกอบศิลป์ที่ดี</p> <p>ค. ไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้พระสงฆ์แตก ความสามัคคี</p> <p>ง. ไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้คนขาดศรัทธา ในพระพุทธศาสนา</p>	+1	0	+1	+1	+1	0.8	สอดคล้อง
30	<p>เพราะเหตุใด เราจึงนำเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะของศิลปินมาสร้างสรรค์ในผลงานของตนเอง (ภายในและภายนอก)</p> <p>ก. เพื่อพัฒนารสนิยมให้เป็นที่ยอมรับของสังคม</p> <p>ข. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ</p> <p>ค. เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ของตนเอง</p> <p>ง. เพื่อให้เข้าใจศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม</p>	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 10 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความพึงพอใจ

ข้อ	รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	ความหมาย
		1	2	3	4	5		
1	ความครบถ้วนด้านเนื้อหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.1 หลักองค์ประกอบศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์	+1	+1	0	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 ศิลปะตะวันตกในยุค Renaissance	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 ศิลปะตะวันตกในยุค Realism	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.5 ศิลปะตะวันตกในยุค Modernism	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 การสร้างสรรค์และการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	นักเรียนได้รับรู้หลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	นักเรียนได้ฝึกการวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ผลงานศิลปะมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชื่อมโยงความรู้นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ภาพผลงานทัศนศิลป์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในห้องเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในการมองผลงานศิลปะได้ดียิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลป์วิจารณ์ทำให้นักเรียนอยากเรียนศิลปะมากยิ่งขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	ระยะเวลามีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมศิลป์วิจารณ์ ^๑	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 11 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาจิตรกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

หัวข้อ	ผล การเรียนรู้	เนื้อหา	วัตถุประสงค์		
			K	P	A
แผนการเรียนรู้ ที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 สุนทรียศาสตร์ เรื่องหลัก องค์ประกอบ ศิลป์	อธิบายความ แตกต่างของ ศิลปะ ประเภท ต่างๆ วิเคราะห์ ทัศนธาตุ เชื่อมโยงสู่ หลัก องค์ประกอบ ศิลป์ และ สร้างสรรค์ ผลงาน ทัศนศิลป์ 2 มิติ โดยใช้ หลักทฤษฎีสี	หลักองค์ประกอบทาง ศิลป์ เกิดจากการนำเอา ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา และพื้นผิว มาจัดวาง เข้า ด้วยกันโดยคำนึงถึง หลักองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งได้แก่ จุดเด่นของ ภาพความสมดุล เอกภาพ จังหวะ-ลีลา ความกลมกลืน- ความขัดแย้งและ สัดส่วนของภาพ เพื่อให้เกิดคุณค่าทาง ความงามของศิลปะ 1. ประเภทของศิลปะ 2. ทฤษฎีสี 3. เทคนิควิธีการ สร้างงาน 4. หลักองค์ประกอบ ศิลป์	นักเรียน สามารถ อธิบายความ แตกต่างของ ผลงานศิลปะ ในแต่ละ ประเภทได้	นักเรียน สามารถ สร้างสรรค์ ผลงาน ทัศนศิลป์ 2 มิติ โดยใช้ หลัก องค์ประกอบ ศิลป์ได้	นักเรียน สามารถบอก ถึงคุณค่า ความงาม ของ ผลงานศิลปะ ที่ตนเอง สร้างสรรค์ ขึ้นได้
			เครื่องมือประเมิน: ข้อคำถาม/แบบทดสอบ		

ตารางที่ 12 เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 1

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ อย่างดีเยี่ยม ถูกต้องตาม หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ดี พอใช้ตามหลักการจัด องค์ประกอบศิลป์	ผลงานขาดหลักการ จัดองค์ประกอบศิลป์ ที่ดี
ความคิดสร้างสรรค์	ใช้เทคนิควิธีการสร้าง ผลงานที่มีความ แปลกใหม่ น่าสนใจ	ใช้เทคนิควิธีการตาม ตัวอย่างที่ครูนำมาแสดง แต่มีการผสมผสานกับ ความคิดสร้างสรรค์ของ ตนเองด้วย	คัดลอกผลงานตาม ตัวอย่างที่ครูนำมา แสดงทั้งหมด
ความสมบูรณ์ของ ผลงาน	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ และ ส่งงานตรงตามเวลา ที่กำหนดให้	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ แต่ส่งงานช้ากว่าเวลา ที่กำหนดให้	ผลงานไม่เสร็จ และ ส่งงานช้ากว่าเวลา ที่กำหนดให้

ตารางที่ 13 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาจิตรกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

หัวข้อ	ผล การเรียนรู้	เนื้อหา	วัตถุประสงค์		
			K	P	A
แผนการเรียนรู้ที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1 สุนทรียศาสตร์ เรื่องหลักการ วิจารณ์ผลงาน ทัศนศิลป์ตาม แนวทางของ Feldman	วิเคราะห์	การวิจารณ์ผลงาน	นักเรียน	นักเรียน	นักเรียน
	วิพากษ์ วิจารณ์การ เลือกใช้ วัสดุ อุปกรณ์ การใช้ ทัศนธาตุ เชื่อมโยงสู่ หลักองค์ ประกอบ ศิลป์ และ เทคนิคของ ศิลปินใน การแสดง ออกทาง ทัศนศิลป์ โดยใช้ ทฤษฎีการ วิจารณ์ ศิลปะ	ทัศนศิลป์ คือการศึกษา คุณค่าความงามของ ผลงานทัศนศิลป์ โดย แยกองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ทัศนธาตุ หลัก องค์ประกอบศิลป์ เทคนิควิธีการ เนื้อหา แนวคิด รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกรวมถึงศิลปิน โดยใช้ทฤษฎีศิลปะ วิเคราะห์ของ Feldman ซึ่งได้แก่ การบรรยาย การวิเคราะห์โครงสร้าง การตีความ และการ ประเมินหรือตัดสิน 1. เทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงาน จิตรกรรม 2. ประวัติและผลงาน ของ Leonardo Da Vinci 3. หลักการวิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ตาม แนวทางของ Feldman	สามารถบอก ส่วน ประกอบของ ทัศนธาตุ และหลัก องค์ ประกอบศิลป์ ได้	สามารถ วิเคราะห์ วิจารณ์ และ ตัดสินความ งามผลงาน ทัศนศิลป์ของ ภาพ โมนาลิซ่าได้	สามารถบอก ถึงคุณค่า ความงามของ ภาพ โมนาลิซ่าได้
			เครื่องมือประเมิน: ข้อคำถาม/แบบทดสอบ		

ตารางที่ 14 เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 2

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การคิดวิเคราะห์	สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงทัศนธาตุคู่หลักองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงทัศนธาตุคู่หลักองค์ประกอบศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงทัศนธาตุคู่หลักองค์ประกอบศิลป์ได้
การตีความ สื่อความ	สามารถตีความสื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถตีความสื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถตีความสื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้
การประเมินค่า	สามารถประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์ได้

ตารางที่ 15 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

หัวข้อ	ผล การเรียนรู้	เนื้อหา	วัตถุประสงค์		
			K	P	A
แผนการเรียนรู้ ที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2 ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก เรื่อง Renaissance (Michelangelo Buonarroti)	สืบค้น ข้อมูล สำรวจ ระบุงาน ทัศนศิลป์ ของศิลปิน ที่มีชื่อเสียง อภิปราย เกี่ยวกับ ศิลปะ ตะวันตก ประวัติและ ผลงานของ ศิลปิน วิเคราะห์ วิจารณ์ และตัดสิน ความงาม ผลงาน ทัศนศิลป์ ตามหลัก ทฤษฎี ศิลปะ วิเคราะห์ ของ Feldman	ศิลปะในยุค Renaissance มีต้น กำเนิดในเมืองฟลอเรนซ์ ของอิตาลี ซึ่งเป็นผลมา จากการนำหลักการ ปรัชญาความรู้ใน สุนทรียภาพดั้งเดิมจาก ศิลปะคลาสสิกของกรีก และโรมันกลับมาใช้ อีกครั้ง โดยคำนึงถึง หลักเหตุผลความ เป็นจริงในธรรมชาติ ศิลปินที่สำคัญในยุคนี้ คือ Michelangelo Buonarroti 1. ความเป็นมาและ ลักษณะของศิลปะในยุค Renaissance 2. ความแตกต่างของ งานจิตรกรรมและ ประติมากรรม 3. ประวัติและผลงาน ของ Michelangelo Buonarroti 4. หลักการวิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ตาม แนวทางของ Feldman	นักเรียน สามารถบอก ลักษณะของ ศิลปะในยุค Renaissance และบอก ประวัติ รวมถึง ลักษณะ ผลงานที่ สำคัญของ Michelangelo Buonarroti ได้	นักเรียน สามารถ วิเคราะห์ วิจารณ์ และ ตัดสินความ งามผลงาน ทัศนศิลป์ของ Michelangelo Buonarroti ตามหลักการ ของ Feldman ได้	นักเรียน สามารถบอก ถึงคุณค่า ความงามของ ผลงานศิลปะ ในยุค Renaissance และบอกถึง ประโยชน์ ของการ วิจารณ์ได้
			เครื่องมือประเมิน: ข้อคำถาม/แบบทดสอบ		

ตารางที่ 16 เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 3

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การคิดวิเคราะห์	สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงทัศนธาตุผู้หลัก องค์ประกอบศิลป์ได้ อย่างดีเยี่ยม	สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงทัศนธาตุผู้หลัก องค์ประกอบศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงทัศนธาตุผู้ หลักองค์ประกอบ ศิลป์ได้
การตีความ สื่อความ	สามารถตีความ สื่อความหมายผลงาน ทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถตีความ สื่อความหมายผลงาน ทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถตีความ สื่อความหมาย ผลงานทัศนศิลป์ได้
การประเมินค่า	สามารถประเมินค่าผลงาน ทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถประเมินค่าผลงาน ทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถประเมิน ค่าผลงานทัศนศิลป์ ได้

ตารางที่ 17 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนาจิตรกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

หัวข้อ	ผล การเรียนรู้	เนื้อหา	วัตถุประสงค์		
			K	P	A
แผนการเรียนรู้ ที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2 ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก เรื่อง Realism (Edouard Manet)	อภิปราย เกี่ยวกับ ศิลปะ ตะวันตก ประวัติและ ผลงานของ ศิลปิน วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ ตัดสิน ความงาม ผลงาน ทัศนศิลป์ ตามหลัก ทฤษฎี ศิลปะ วิเคราะห์ ของ Feldman และเห็น คุณค่างาน ทัศนศิลป์ที่ เป็นมรดก ทาง วัฒนธรรม	ศิลปะแบบเหมือนจริง (Realistic) อันเป็นการ ลอกเลียนความเหมือน จริงในธรรมชาติ ที่มุ่ง ถ่ายทอดลักษณะ ที่ทัศนธรรมชาติ ซึ่ง ลัทธิเรียลลิสม์ เป็นกลุ่ม ที่ยึดหลักความเป็นจริง ที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นเรื่อง ความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนชน ชั้นล่าง 1. ลักษณะของศิลปะ ในยุค Realism 2. ประวัติและผลงาน ของ Edouard Manet 3. หลักการวิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ตาม แนวทางของ Feldman	นักเรียน สามารถบอก ความแตกต่าง ของศิลปะใน รูปแบบ ต่าง ๆ ได้	นักเรียน สามารถ ค้นคว้าหา ความรู้ เรื่อง ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก ในยุคสมัย ที่สำคัญได้	นักเรียน สามารถ ปฏิบัติงาน ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมี ความสุข
	เครื่องมือประเมิน: ข้อคำถาม/แบบสังเกต				

ตารางที่ 18 เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 4

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การคิดวิเคราะห์	สามารถวิเคราะห์แยกแยะศิลปะประเภทต่าง ๆ ได้ทั้ง 4 ประเภท	สามารถวิเคราะห์ แยกแยะศิลปะประเภทต่าง ๆ ได้ 2-3 ประเภท	ไม่สามารถวิเคราะห์แยกแยะศิลปะประเภทต่าง ๆ ได้
การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น	มีความเป็นผู้นำ สามารถแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้	ไม่มีความเป็นผู้นำ ไม่แสดงความคิดเห็น แต่มีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้	ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น และไม่มีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้

ตารางที่ 19 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

หัวข้อ	ผล การเรียนรู้	เนื้อหา	วัตถุประสงค์		
			K	P	A
แผนการเรียนรู้ ที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2 ประวัติศาสตร์ ศิลปะตะวันตก เรื่อง Modernism	วิเคราะห์ อภิปราย เปรียบเทียบ งาน ทัศนศิลป์ ในรูปแบบ ตะวันออก และรูปแบบ ตะวันตก แสดงความ คิดเห็นให้ ผู้อื่นได้รับรู้ ถึงคุณค่า ความงาม ทาง ทัศนศิลป์ที่ เป็นมรดก ทาง วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภูมิ ปัญญาไทย และสากล	ศิลปะสมัยใหม่ (Modernism) จิตรกรรมแนวใหม่ สามารถแสดงออกถึง ความเป็นปัจเจกของ ศิลปินได้มากกว่าศิลปะ ที่เน้นแต่ความ เหมือนจริง เป็น จิตรกรรมที่มีการเขียน ภาพแบบก้าวหน้า ซึ่งเน้นอิสระ ความลึบไวในการเขียน มีการใช้สีเส้นที่สดใส ผสมผสานหลากหลาย เทคนิค 1. ที่มาและแนวคิดของ ศิลปะยุค Modernism 2. ลักษณะของศิลปะ ยุค Post-Impressionist 3. ประวัติและผลงาน ของVincent Van Gogh 4. ความเป็นมาของ ศิลปะไทยร่วมสมัย 5. ประวัติและผลงาน ของ จักรพันธ์ุ โปษยกฤต 6. การวิจารณ์ผลงาน ทัศนศิลป์ตามแนวทาง ของ Feldman	นักเรียน สามารถบอก ลักษณะของ ศิลปะ ตะวันตกใน ยุคสมัยที่ สำคัญ รวมถึงบอก ประวัติศิลปิน ที่สำคัญของ ยุคสมัยนั้น ๆ ได้	นักเรียน สามารถ วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานศิลปะ ตะวันตกได้	นักเรียนเกิด ความซาบซึ้ง ในคุณค่า ความงามของ ศิลปะ ตะวันตก
			เครื่องมือประเมิน: ข้อคำถาม/แบบทดสอบ		

ตารางที่ 20 เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 5

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การนำเสนอ หน้าชั้นเรียน	บุคลิกภาพดี มีความ เชื่อมั่นในตนเองสูง พูดจาฉะฉาน เตรียมสื่อ ในการนำเสนอผลงาน	บุคลิกภาพดี มีความ เชื่อมั่นในตนเอง พูดจา ติดขัดเล็กน้อย เตรียมสื่อ ในการนำเสนอผลงาน	บุคลิกภาพไม่ดี ขาดความเชื่อมั่นใน ตนเอง พูดจาติดขัด ไม่เตรียมสื่อในการ นำเสนอผลงาน
รูปเล่มรายงาน	รูปแบบถูกต้องตามที่ กำหนดให้ มีความสะอาด เรียบร้อย เนื้อหาสมบูรณ์ และถูกต้อง	รูปแบบถูกต้องตามที่ กำหนดให้ งานค่อนข้าง สะอาด เรียบร้อย เนื้อหา ไม่สมบูรณ์	รูปแบบไม่ถูกต้อง ตามที่กำหนดให้ งานไม่เรียบร้อย เนื้อหาไม่สมบูรณ์
ความตรงต่อเวลาในการ การส่งรายงาน	ส่งรายงานตรงตามเวลา ที่กำหนดให้	ส่งรายงานช้ากว่าเวลา ที่กำหนดให้เล็กน้อย	ส่งรายงานช้ามาก

ตารางที่ 21 โครงสร้างการจัดการเรียนรู้เรื่อง การพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริม
สุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ต่อ)

หัวข้อ	ผล การเรียนรู้	เนื้อหา	วัตถุประสงค์		
			K	P	A
แผนการเรียนรู้ ที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ ที่ 3 ศิลปะ ปฏิบัติ เรื่อง การ สร้างสรรค์และ การวิจารณ์ ผลงาน ทัศนศิลป์	ทดลอง สร้างสรรค์ ผลงาน ทัศนศิลป์ ตาม จินตนาการ ถ่ายทอด ความรู้สึก แนวความ คิดต่องาน ศิลปะอย่าง อิสระ โดย ศึกษา แนวคิดและ วิธีการสร้าง งานของ ศิลปินที่ตน ชื่นชอบ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์ คุณค่างาน ทัศนศิลป์ ของตนเอง ให้ผู้อื่น ได้รับรู้	การสร้างสรรค์ผลงาน ทัศนศิลป์อย่างมีคุณค่า จะต้องคำนึงถึงความ งามทางด้านสุนทรียภาพ เช่น ทัศนธาตุเชื่อมโยง ถึงหลักองค์ประกอบ ศิลป์ อารมณ์ความรู้สึก เนื้อหาเรื่องราว รวมถึงเทคนิควิธีการ การนำเทคนิควิธีการ ของศิลปินมาสอดคล้อง ในผลงานของตนเอง จะทำให้ได้รู้จักเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ เพื่อ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับ ความงามให้มีเนื้อหา สาระมากยิ่งขึ้น 1. เทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงานของ ศิลปิน 2. หลักองค์ประกอบ ศิลป์ 3. กระบวนการ สร้างสรรค์ผลงาน ทัศนศิลป์ 4. หลักการวิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ตาม แนวทางของ Feldman	นักเรียน สามารถบอก กระบวนการ สร้างสรรค์ ผลงานศิลปะ ของตนเองได้	นักเรียน สามารถ สร้างสรรค์ ผลงาน ทัศนศิลป์โดย ใช้เทคนิค วิธีการของ ศิลปินที่ ตนเองสนใจ และ วิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงาน ทัศนศิลป์ของ ตนเองตาม หลักการของ Feldman ได้	นักเรียน สามารถบอก ถึงคุณค่า ความงามของ ผลงาน ทัศนศิลป์ของ ตนเองได้
			เครื่องมือประเมิน: ข้อคำถาม/แบบทดสอบ		

ตารางที่ 22 เกณฑ์การประเมินแผนการเรียนรู้ที่ 6

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ อย่างดีเชื่อมถูกต้องตาม หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ดี พอใช้ตามหลัก องค์ประกอบศิลป์	ผลงานขาดหลักการ องค์ประกอบศิลป์ที่ดี
ความคิดสร้างสรรค์	สามารถนำเทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงานของ ศิลปินมาใช้ในผลงานของ ตนเองได้ งานมีความ แปลกใหม่ น่าสนใจ	สามารถนำเทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงานของ ศิลปินมาใช้ในผลงานของ ตนเองได้	คัดลอกผลงานตาม ตัวอย่างผลงานของ ศิลปิน
ความสมบูรณ์ของ ผลงาน	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ และ ส่งงานตรงตามเวลา ที่กำหนดให้	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ แต่ส่งงานช้ากว่าเวลา ที่กำหนดให้	ผลงานไม่เสร็จ และ ส่งงานช้ากว่าเวลา ที่กำหนดให้

ตารางที่ 23 เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

ตารางที่ 24 บันทึกข้อมูลตารางคะแนนกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและ
การประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 21 คน

เลขที่ คะแนน เต็ม	Pre-test การประเมินค่า	Post-test การประเมินค่า	Pre-test สุนทรียะ	Post-test สุนทรียะ	สีคู่ตรงข้าม	วิจารณ์ภาพ โมนาลิซ่า	Western Art	Mixed Media
	30	30	4	4	10	10	10	10
1	17	27	1	3	10	10	10	10
2	16	25	1	3	9	10	9	8
3	15	24	1	2	10	8	9	10
4	15	27	2	4	8	10	9	8
5	12	28	1	3	10	8	9	9
6	15	24	2	3	8	10	9	8
7	18	27	1	2	8	10	10	9
8	12	24	1	3	10	8	9	10
9	18	25	2	4	9	10	10	10
10	17	27	1	3	9	8	10	10
11	21	24	1	3	9	9	9	9
12	14	26	1	3	9	9	10	10
13	18	24	2	3	8	9	10	9
14	18	27	2	4	10	10	10	10
15	13	27	2	3	9	8	9	10
16	18	30	1	3	9	10	9	8
17	12	24	1	3	8	8	10	9
18	21	30	1	3	10	9	10	10
19	15	25	1	3	10	10	9	9
20	24	30	2	4	10	9	10	10
21	21	29	2	4	10	9	10	10

ตารางที่ 25 แสดงผลการทดลองหาประสิทธิภาพของกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ
และการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

จำนวน นักเรียน	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E1 /E2
	ครั้งที่ 1 สี่คู่ ตรงข้าม	ครั้งที่ 2 การ วิจารณ์ ภาพ โมนาลิซ่า	ครั้งที่ 3 รายงาน เรื่อง ศิลปะ ตะวันตก	ครั้งที่ 4 การ นำเสนอ ศิลปะ ตะวันตก	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้	
	10 คะแนน	10 คะแนน	10 คะแนน	10 คะแนน			
21	7.81	8.24	8.76	8	10	8.46	82.03/84.60
	คิดเป็นร้อยละ 82.03				ร้อยละ 84.60		

ภาคผนวก ง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 26 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ด้านความรู้ คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบประเมินสุนทรียะ โดยใช้กิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน

คนที่ คะแนนเต็ม	Pre-สุนทรียะ	Post-สุนทรียะ
	คะแนนเต็ม	4
1	1	3
2	1	3
3	1	2
4	2	4
5	1	3
6	2	3
7	1	2
8	1	3
9	2	4
10	1	3
11	1	3
12	1	3
13	2	3
14	2	4
15	2	3
16	1	3
17	1	3
18	1	3
19	1	3
20	2	4
21	2	4

ตารางที่ 27 แสดงผลเปรียบเทียบผลคะแนนสุนทรียะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t-test	sig
ก่อนเรียน	21	1.38	0.49	18.50	.000*
หลังเรียน	21	3.14	0.57		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 28 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ด้านความรู้ คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน และคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบวัดการประเมินค่า โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน

คนที่ คะแนนเต็ม	Pre-test การประเมินค่า	Post-test การประเมินค่า
		30
1	17	27
2	16	25
3	15	24
4	15	27
5	12	28
6	15	24
7	18	27
8	12	24
9	18	25
10	17	27
11	21	24
12	14	26
13	18	24
14	18	27
15	13	27
16	18	30
17	12	24
18	21	30
19	15	25
20	24	30
21	21	29

ตารางที่ 29 แสดงผลเปรียบเทียบผลคะแนนการประเมินค่าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	N	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t-test	sig
ก่อนเรียน	21	16.67	3.29	15.25	.000*
หลังเรียน	21	26.38	2.13		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โครงสร้างแบบประเมินสุนทรียะ ประกอบด้วย

1. ภาพผลงานศิลปะ ประเภทจิตรกรรม จำนวน 2 ภาพ แบ่งเป็นภาพผลงานจิตรกรรมของศิลปินไทย จำนวน 1 ภาพ และศิลปินต่างประเทศ จำนวน 1 ภาพ และภาพผลงานศิลปะประเภทประติมากรรม จำนวน 1 ภาพ ใช้สำหรับเป็นตัวแทนภาพผลงานศิลปะในการตอบคำถามจากชุดคำถาม

2. ชุดคำถาม ซึ่งมีคำถามปลายเปิด 8 คำถาม ตามแนวทางการใช้คำถามทางทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของ Michael J. Parson, 1987 ใช้สำหรับตอบคำถามร่วมกับภาพผลงานศิลปะ จำนวน 3 ภาพ เพื่อวัดระดับประสบการณ์ทางสุนทรียะของนักเรียน จำนวน 2 ครั้ง คือ ก่อนเรียน (Pre-test) 1 ครั้ง และหลังเรียน (Post-test) 1 ครั้ง โดยชุดคำถาม 8 คำถาม ประกอบด้วย

2.1 ข้อมูลผลงานศิลปะ

2.1.1 ชื่อศิลปิน

2.1.2 ชื่อผลงาน

2.1.3 เทคนิค

2.1.4 ขนาดผลงาน

2.1.5 ปี ค.ศ. ที่สร้าง

2.2 นักเรียนเห็นอะไรในภาพนี้

2.3 นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นภาพนี้

2.4 ภาพนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวอะไร

2.5 นักเรียนคิดว่าสีในภาพนี้เป็นอย่างไร เป็นสีที่ดีหรือไม่

2.6 นักเรียนคิดว่ารูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ ในภาพนี้เป็นอย่างไร และพื้นผิวเป็น

อย่างไร

2.7 นักเรียนคิดว่าภาพนี้วาดยากหรือไม่ อะไรวาดยากที่สุด

2.8 นักเรียนอยากเปลี่ยนแปลงภาพนี้เป็นอย่างไรบ้าง

ตารางที่ 30 ภาพผลงานศิลปะสำหรับประเมินสุนทรียะผู้เรียน ตามทฤษฎีของ Michael J. Parsons

วิจารณ์ก่อน	วิจารณ์หลัง
 <p>Artist Michelangelo Buonarroti</p> <p>Title The Last Judgement</p> <p>Type Fresco</p> <p>Dimensions 1370 cm × 1200 cm</p> <p>Year 1536-1541</p>	 <p>Artist Leonardo Da Vinci</p> <p>Title The last supper</p> <p>Type Tempera and oil on plaster</p> <p>Dimensions 460 x 880 cm.</p> <p>Year 1495-1498</p>
 <p>Artist Michelangelo Buonarroti</p> <p>Title David</p> <p>Type Marble</p> <p>Dimensions 17 ft.</p> <p>Year 1501-1504</p>	 <p>Artist Michelangelo Buonarroti</p> <p>Title Pieta</p> <p>Type Marble</p> <p>Dimensions 174 x 195 cm.</p> <p>Year 1498-1499</p>

ตารางที่ 30 ภาพผลงานศิลปะสำหรับประเมินสุนทรียะผู้เรียน ตามทฤษฎีของ Michael J. Parsons
(ต่อ)

วิจารณ์ก่อน		วิจารณ์หลัง	
			
ชื่อศิลปิน	จกัรพันธุ์ โปษยกุลฤด	ชื่อศิลปิน	จกัรพันธุ์ โปษยกุลฤด
ชื่อผลงาน	สววมงกุฎ	ชื่อผลงาน	พระสร้สวดี
เทคนิค	สีน้ำมัน	เทคนิค	สีน้ำมัน
ขนาดผลงาน	50.8x 63.5 ซม.	ขนาดผลงาน	37.5 x 55 ซม.
ปี พ.ศ. ที่สร้าง	2534	ปี พ.ศ. ที่สร้าง	2543

เกณฑ์การวิเคราะห์ระดับการแสดงออกทางสุนทรียภาพ

เกณฑ์การให้คะแนนระดับการแสดงออกทางสุนทรียภาพนี้ เป็นแบบวิเคราะห์การ แสดง ออกทางสุนทรียภาพ ตามทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของพาร์สัน (Michael J. Parson, 1987) ซึ่งมีระดับขั้นพัฒนาสุนทรียภาพ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับสุนทรียะ	ตัวบ่งชี้	ลักษณะที่ปรากฏ
ระดับที่ 1 ความ ชื่นชอบ (Favoritism)	สามารถบอกถึงความพึงพอใจส่วนตัว ที่มีต่อรูปภาพ เช่น ความสนใจต่อสี มีการเชื่อมโยงตอบสนองของตนเอง ไปสู่เรื่องราว เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง หรือ มีการแสดงความคิดที่เชื่อมโยงถึง ความทรงจำของตนเองอย่างอิสระ เกิดความพึงพอใจในรูปแบบ หรือ เนื้อหาของผลงานศิลปะที่เห็น	แสดงความพึงพอใจส่วนตัวที่มีต่อรูปภาพ เช่น ความสนใจที่มีต่อสี และเชื่อมโยง การตอบสนองของตนไปเรื่อย ๆ โดยไม่มี จุดหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวเนื้อหา หรือรูปแบบของภาพวาด สิ่งที่นักเรียน ตระหนักถึงเป็นสิ่งที่แสดงออกมาและ เชื่อมโยง ไปยังความทรงจำส่วนตัว มีความเป็นอิสระในการตอบสนองที่ เรียกว่าการรับรู้แบบใช้ความพึงพอใจ โดยไม่แบ่งแยกว่าจะ เป็น สิ่ง ที่ มี ความสัมพันธ์หรือไม่มีความสัมพันธ์กัน กับภาพวาด
ระดับที่ 2 ความงาม และเหมือนจริง (Beauty and Realism)	สามารถพูดถึงเรื่องราวความงามที่ ปรากฏในผลงานศิลปะ ซึ่งเป็นความ งามจริงที่ปรากฏขึ้น ในภาพผลงาน ศิลปะ เช่น การแสดงถึงอารมณ์ ความรู้สึกที่แสดงออกมา มีการชื่นชม ในความงาม หรือทักษะความชำนาญ ที่ปรากฏในผลงานศิลปะที่ ถ่ายทอดโดยศิลปิน	แสดงการจัดระบบความคิดที่แสดงออก โดยพูดถึงเรื่องราวพื้นฐาน (ความสวยงาม และความเป็นจริงที่ปรากฏ และความ ชำนาญ) ของภาพที่ตนเองสนใจ และ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในภาพวาด เช่น อารมณ์ที่ถูกแสดงออกมาในรอยยิ้ม หรือ กิริยา และรูปแบบที่เข้าใจได้ในความเป็น จริงที่เห็น มีการชื่นชมในทักษะความ ชำนาญ เช่น ความละเอียดลออของผู้วาด เหล่านี้เป็นประเด็นพื้นฐานสำหรับการ ตัดสินใจที่แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สามารถ รับรู้ได้ และแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่อยู่ในใจ ตนเอง สามารถวิเคราะห์ประสบการณ์ ของตนเอง

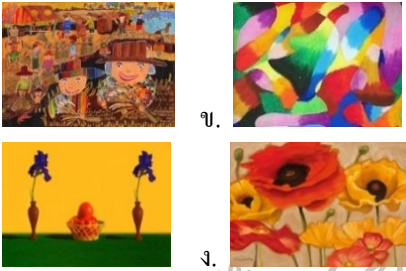
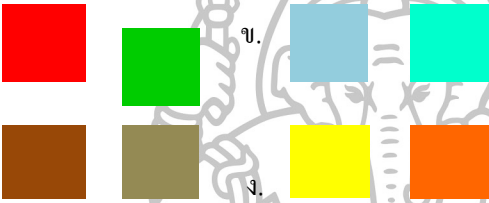

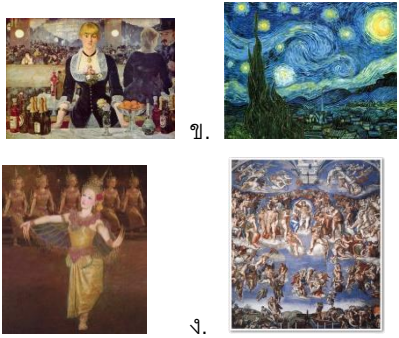
ระดับสุนทรียะ	ตัวบ่งชี้	ลักษณะที่ปรากฏ
ระดับที่ 2 ความงาม และเหมือนจริง (ต่อ) (Beauty and Realism)		<p>ที่มีต่อศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพ เช่น สามารถบอกได้ว่าสีที่มีลักษณะสว่างให้ความรู้สึกถึงความสุข สีที่มีลักษณะมืดให้ความรู้สึกของความทุกข์ ให้ความสำคัญส่วนใหญ่ในประเด็นเนื้อหา และพยายามมองผ่านสื่อคิดว่าภาพวาดเกิดจากเนื้อหา และมีเรื่องราวของมัน</p>
ระดับที่ 3 การ แสดงออก (Expressiveness)	<p>สามารถแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อผลงานศิลปะ พิจารณาถึงเนื้อหา เรื่องราวในผลงาน ซึ่งอาจเป็นการแสดงความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากตนเอง หรือของศิลปิน และมีความคิดเห็นในลักษณะการสร้างสรรค์ แปลกใหม่ อาจมีความรู้สึกที่ลึกซึ้งซึ่งเกิดข้อสงสัย และสามารถตัดสินใจ ความคิด ความรู้สึกได้ด้วยตนเอง</p>	<p>แสดงความรู้สึกนึกคิดของตนมากขึ้นได้ โดยพิจารณาจากเรื่องราวเนื้อหาของภาพวาด และจากประสบการณ์เดิมของตน แต่ยังคงมีความสนใจต่อประสบการณ์ของตนเองมากกว่าภาพวาดที่เห็น ความรู้สึกและความคิดที่เกิดขึ้น และแสดงออกมาอาจจะเป็นของตนเอง หรือของผู้วาด หรือทั้ง 2 อย่าง ซึ่งเป็นสิ่งที่ตนเองเข้าใจ ความงามเป็นรองอารมณ์ความรู้สึก มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความคิดแหวกแนว และมีความรู้สึกที่ลึกซึ้งต่อข้อสงสัย และใช้เกณฑ์การตัดสินใจที่เป็นไปได้ แต่ยังคงความรู้สึกส่วนตัวอยู่แต่ก็ตระหนักถึงประสบการณ์ของผู้วาดด้วย หรือสามารถเปรียบเทียบเชื่อมโยงประเด็นในภาพวาดสู่ความเข้าใจของตนเองได้ ในขั้นนี้เราจะพิจารณาที่สื่อมากเช่นเดียวกับพยายามพิจารณาที่ความหมายของการแสดงความรู้สึก และคิดว่าภาพวาดประกอบด้วยอารมณ์ และความคิด</p>
ระดับที่ 4 แบบอย่าง และรูปแบบ (Style and Form)	<p>สามารถแสดงความคิดของการรับรู้ที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ และเชื่อมโยงกันระหว่างส่วนต่างๆ ของผลงานศิลปะ เช่น เครื่องมือ สื่อวัสดุ เทคนิค สามารถแสดงออกถึงรูปแบบ</p>	<p>แสดงความสามารถในการใช้ทัศนคติเกี่ยวกับหลักการทางการรับรู้ ที่ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่ซับซ้อนกว่าความเข้าใจส่วนตัว ให้ความสำคัญต่อสื่อ</p>

ระดับสุนทรียะ	ตัวบ่งชี้	ลักษณะที่ปรากฏ
ระดับที่ 4 แบบอย่าง และรูปแบบ (Style and Form) (ต่อ)	<p>ลักษณะ และการเชื่อมโยงถึง ประวัติศาสตร์ในตัวผลงานอย่างมีเหตุผล สามารถขยายความสำคัญของเนื้อหา เรื่องราวในผลงาน และเกิดการตีความหมายที่สอดคล้องกับผลงาน หรือเจตนาของศิลปินได้</p>	<p>วิศุ รูปปร่าง ลักษณะ แยกแยะอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ประสบอยู่ในงานได้ ค้นพบถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับรูปแบบของงานศิลปะและประวัติศาสตร์ สามารถขยายความสำคัญในภาพวาดได้ เกิดการวิจารณ์งานศิลปะมีเหตุผลและเข้าใจเรื่องราวเนื้อหาของภาพ การวินิจฉัย จากนี้ไป คือ ความสำคัญ (Significant) รูปแบบ และสื่อที่มีความสำคัญ พิจารณาสื่อ และคุณสมบัติของสื่อความเข้าใจภาพนั้นเกิดจากคุณสมบัติที่สมเหตุสมผล</p>
ระดับที่ 5 ความเป็นตัวของตนเอง (Autonomy)	<p>สามารถแสดงความคิด ความเข้าใจ ต่อผลงานศิลปะทั้งในแง่ของการสร้างสรรค์ ชื่นชม ตีความเพื่อประเมินคุณค่า ซึ่งอาศัยพื้นฐานความคิดเดิมของตนเอง โดยสามารถแสดงความคิดถึงการตัดสินใจ ในความหมายของผลงานศิลปะ ตีความถึงเรื่องราว เนื้อหา ซึ่งความคิดที่แสดงออกมาจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย หรือสภาพปัจจุบัน โดยการแสดงออกความคิดอาจมีการให้เหตุผลโต้แย้ง ซึ่งยังคงเชื่อมโยงกับความคิดของตนเองอยู่ด้วย อาจมีข้อสงสัยที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนความคิด การตัดสินใจจากการสร้างสรรค์ การประเมินคุณค่าจากการตีความของความหมายในผลงานที่อยู่ นอกเหนือจากเกณฑ์ของวัฒนธรรม สังคม และความเป็นอยู่</p>	<p>แสดงการตัดสินใจ โดยอาศัยโครงสร้าง ความหมายของเรื่องราวเนื้อหาในรูปภาพ ซึ่งความรู้สึกละเอียดเปลี่ยนแปลงไปตามประวัติศาสตร์ และมีการปรับเปลี่ยนเรื่อย ๆ ให้เข้ากับสภาพปัจจุบัน มีความเข้าใจ และมีความรับผิดชอบ การเข้าใจศิลปะอย่างลึกซึ้ง มีผลต่อสุนทรียภาพ สามารถทำให้เห็นว่าคนแต่ละคนต้องการมีความคิดเห็นที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ของวัฒนธรรม สังคม และความเป็นอยู่ ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ โดยพื้นฐานคือแบ่งเป็นลำดับขั้น ขั้นในที่นี้คือกลุ่มของแนวความคิด ไม่ใช่คุณสมบัติของตัวบุคคล กลุ่มนี้เป็นแบบแผน (Pattern) หรือ โครงสร้าง (Structure) ของภายใน สมมติฐานที่เกี่ยวมีแนวโน้มเป็นไปตามความคิดของบุคคลเพราะเป็นสิ่งที่อยู่ภายใน หรือ มีเหตุผล การอธิบายขั้นไม่ได้ แปลว่าอธิบายบุคคลแต่เป็น ชุดของแนวความคิดที่ถูกตีความออกมา</p>

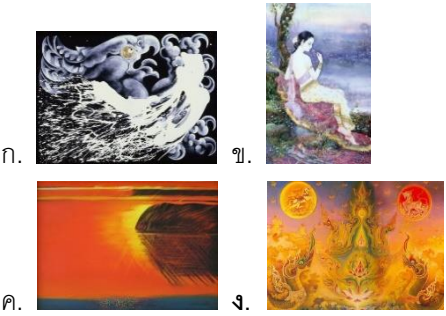
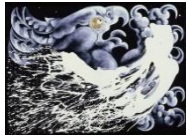

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
1	 <p>จากภาพ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ โดยใช้เทคนิค วิธีการใด และให้ความรู้สึกอย่างไร</p> <p>ก. จุด ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย ร่มรื่น ข. สีน้ำ ให้ความรู้สึกร่าเริง แจ่มใส ค. สีน้ำมัน ให้ความรู้สึกโดดเด่น อ่างว้าง ง. ปาดเป็นทีแปร่ง ให้ความรู้สึกรุนแรง</p>	✓	✓
2	<p>เส้นในภาพใด แสดงให้เห็นถึงความอ่อนช้อย อ่อนโยน</p> <p>ก. ข. </p> <p>ค. ง. </p>	✓	
3	<p>จงตอบคำถามข้อ 3-4</p> <p>ก. ข. </p> <p>ค. ง. </p> <p>ภาพเขียนในข้อใด สื่อถึงการใช้จ่ายเงินได้ดีที่สุด</p>	✓	
4	ข้อใดเน้นเรื่องการใช้สีคู่ตรงข้าม	✓	

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
5	ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใดมีหลักองค์ประกอบศิลป์ที่ดีที่สุด 	✓	
6	จงตอบคำถามข้อ 6-9 คู่สีในข้อใด ที่ให้ความรู้สึกขัดแย้งกันอย่างรุนแรง		✓
7	คู่สีในข้อใด ใช้ในการเขียนภาพทะเล	✓	
8	คู่สีในข้อใด สื่อถึงความสนุกสนาน ร่าเริง		✓
9	คู่สีในข้อใด สื่อถึงความเศร้าหมอง		✓
10	งานประติมากรรมในข้อใดที่มีส่วนประกอบที่ช่วยทำให้จุดเด่นมีความงดงามมากยิ่งขึ้น 	✓	
11	ผลงานศิลปะในข้อใดที่เป็นสื่อสะท้อนความเป็นจริงในสังคม 		✓

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
12	จากข้อ 11 มีหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่ดีหรือไม่ อย่างไร ก. ดี ภาพมีจุดสนใจ จุดรอง และฉากหลัง ซึ่งเป็นเรื่องราวเดียวกัน ข. ดี ภาพมีจังหวะลีลาที่อ่อนช้อย งดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ค. ไม่ดี ภาพขาดความสมดุล ขาดความน่าสนใจ ง. ไม่ดี ภาพสื่อถึงสิ่งเสียดสีให้โทษแก่ร่างกาย	✓	
13	 ภาพเขียนสีน้ำมัน “Wheat Field with Crows” Vincent Van Gogh แสดงถึงความงามด้านสุนทรียะในด้านใดมากที่สุด ก. เส้น ข. สี ค. รูปร่าง-รูปทรง ง. พื้นผิว	✓	
14	จากข้อ 13 ศิลปินต้องการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกในด้านใด ก. ความรักธรรมชาติ ข. ความร่าเริง สดใส ค. ความเกลียดชัง ง. ความสิ้นหวัง		✓
15	ข้อใดกล่าวผิด ก. ศิลปะไทยมักเขียนเกี่ยวกับพุทธศาสนาและวรรณคดี ข. ศิลปะยุค Post-Impressionist เน้นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก ค. ศิลปะยุค Renaissance เน้นการถ่ายทอดภาพแบบเหมือนจริง ง. ศิลปะยุค Realism ถ่ายทอดสภาพความเลื่อมล้ำของสังคม		✓
16	จงตอบคำถามข้อ 16-17 ก. ข. ค. ง. 	✓	
17	ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด นำเส้นโค้งมาใช้ในภาพ ทำให้รู้สึกถึงความประณีต ละเอียดอ่อน มากที่สุด	✓	

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
18	ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด ให้ความรู้สึกมีความสุข มีชีวิตชีวา ก. ข. ก. ง. 		✓
19	จากข้อ 18 ศิลปินต้องการสะท้อนถึงสิ่งใด ก. พลังอำนาจ ข. วิถีชีวิต ค. ธรรมชาติ ง. ความวุ่นวาย		✓
20	พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก มีการจัดวางหลักองค์ประกอบศิลป์ที่ได้อย่างไร ก. สัดส่วน ข. ความสมดุล ค. จังหวะลีลา ง. ถูกทุกข้อ	✓	
21	ให้นักเรียนเปรียบเทียบภาพทั้ง 2 ภาพนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 21-24 ภาพที่ 1 พุทธประวัติตอน “มารผจญ” รูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ภาพที่ 2 ภาพ “มารผจญ” รูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย	✓	✓
	นักเรียนคิดว่าภาพ “มารผจญ” ทั้งสองภาพ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในด้านใด (ภายในและภายนอก) ก. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ ข. การสื่อความหมาย ค. ความประณีต สะอาดอ่อน ง. ถูกทุกข้อ		

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
22	ภาพ “มารผจญ” ศิลปินต้องการถ่ายทอดถึงสิ่งใด ก. ความงดงามของศิลปะไทย ข. ความรุนแรงของสังคมไทย ค. ความโหดเหี้ยมของเหล่าพญามาร ง. ธรรมะย่อมชนะอธรรม		✓
23	จากภาพ “มารผจญ” ทั้งสองภาพ ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง ก. ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ใช้สีวรรณะเย็น ข. ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี สะท้อนแง่มุมทางสังคม ค. ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีการผสมผสานกันระหว่าง ศิลปะตะวันออกและตะวันตก ง. ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งบ่งบอกถึง ความเป็นไทย	✓	✓
24	นักเรียนคิดว่าภาพใดมีความงามด้านสุนทรียะมากกว่ากัน เพราะเหตุใด ก. ภาพที่ 1 เพราะมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ผสมผสาน ทำให้เกิดความแปลกใหม่ ข. ภาพที่ 1 เพราะมีการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน ค. ภาพที่ 2 เพราะมีรูปแบบการเขียนภาพสืบทอดกันมา ตั้งแต่อดีต ง. ทั้ง 2 ภาพ มีความงามเท่าๆกัน เพราะมีการใช้ทัศนธาตุ หลักองค์ประกอบศิลป์ และการสื่อความหมายได้อย่างดีเยี่ยม		✓
25	 ผลงานประติมากรรม “เสียงขลุ่ยทิพย์” อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งใด ก. การเมือง การปกครอง ข. ความเหมือนจริง ค. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย ง. สิ่งต่างๆรอบตัว		✓

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
26	<p>หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ผลงานประติมากรรม “เสียงขลุ่ยทิพย์” ของอาจารย์เขียน ยิ้มศิริ มีความโดดเด่นในเรื่องใด</p> <p>ก. จังหวะลีลา ข. ความสมดุล</p> <p>ค. สัดส่วน ง. ถูกทุกข้อ</p>	√	
27	<p>ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด ที่มีความน่าทึ่งงามแต่แอบแฝงไปด้วยคติธรรมทางพุทธศาสนา</p> <p>ก. </p> <p>ข. </p> <p>ค. </p> <p>ง. </p>		√
28	<p> ภาพ “ภิกษุสันดานกา”</p> <p>อาจารย์อนุพงษ์ จันทร สีอะคริลิกบนฉิวร มีการถ่ายทอดเรื่องราวในแง่มุมใด</p> <p>ก. สะท้อนการเมืองไทย</p> <p>ข. สะท้อนระบบการศึกษา</p> <p>ค. สะท้อนสังคมในแง่มุมทางพุทธศาสนา</p> <p>ง. สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่</p>		√
29	<p>ภาพ “ภิกษุสันดานกา” มีความเหมาะสมในการนำไปประดับไว้ที่วัดหรือไม่ เพราะเหตุใด</p> <p>ก. เหมาะสม เพื่อข้าย่าเตือนพระสงฆ์มิให้กระทำความชั่ว</p> <p>ข. เหมาะสม เพราะมีหลักการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ที่ดี</p> <p>ค. ไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้พระสงฆ์แตกความสามัคคี</p> <p>ง. ไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้คนขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา</p>		√

ตารางที่ 31 โครงสร้างแบบวัดการประเมินค่า (ต่อ)

ข้อ	ข้อคำถาม	ภายใน	ภายนอก
30	<p>เพราะเหตุใด เราจึงนำเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินมาสร้างสรรค์ในผลงานของตนเอง</p> <p>ก. เพื่อพัฒนารสนิยมให้เป็นที่ยอมรับของสังคม</p> <p>ข. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ</p> <p>ค. เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของตนเอง</p> <p>ง. เพื่อให้เข้าใจศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม</p>	✓	✓

ตารางที่ 32 เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลงานชิ้นสรุป (การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์)

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี)	2 (พอใช้)	1 (ควรปรับปรุง)
หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้อย่างดีเยี่ยมถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ดีพอใช้ตามหลักองค์ประกอบศิลป์	ผลงานขาดหลักการองค์ประกอบศิลป์ที่ดี
ความคิดสร้างสรรค์	สามารถนำเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินมาใช้ในผลงานของตนเองได้ งานมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ	สามารถนำเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินมาใช้ในผลงานของตนเองได้	คัดลอกผลงานตามตัวอย่างผลงานของศิลปิน
ความสมบูรณ์ของผลงาน	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ และส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดให้	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ แต่ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดให้	ผลงานไม่เสร็จ และส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดให้

ตารางที่ 33 บันทึกสรุปข้อมูลตารางคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ สำหรับนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 21 คน

นักเรียน ลำดับที่	คะแนนเต็ม (10 คะแนน)
1	10
2	8
3	10
4	8
5	9
6	8
7	9
8	10
9	10
10	10
11	9
12	10
13	9
14	10
15	10
16	8
17	9
18	10
19	9
20	10
21	10

ตารางที่ 34 แสดงผลการประเมินผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน หลังการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คนที่	ผู้ให้คะแนนผลงานทัศนศิลป์			$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
	1	2	3			
1	10	10	9	9.67	0.58	ดีมาก
2	8	10	10	9.33	1.15	ดีมาก
3	10	10	10	10.00	0.00	ดีมาก
4	8	10	9	9.00	1.00	ดีมาก
5	9	8	9	8.67	0.58	ดีมาก
6	8	8	8	8.00	0.00	ดีมาก
7	9	8	8	8.33	0.58	ดีมาก
8	10	10	10	10.00	0.00	ดีมาก
9	10	10	9	9.67	0.58	ดีมาก
10	10	10	9	9.67	0.58	ดีมาก
11	9	9	9	9.00	0.00	ดีมาก
12	10	10	10	10.00	0.00	ดีมาก
13	9	9	9	9.00	0.00	ดีมาก
14	10	10	9	9.67	0.58	ดีมาก
15	10	10	10	10.00	0.00	ดีมาก
16	8	8	8	8.00	0.58	ดีมาก
17	9	8	8	8.33	0.58	ดีมาก
18	10	9	10	9.67	0.58	ดีมาก
19	9	8	9	8.67	0.58	ดีมาก
20	10	9	10	9.67	0.58	ดีมาก
21	10	10	10	10	0.00	ดีมาก
รวม						ดีมาก

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ

คำชี้แจง แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการคิดประเมินค่า เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ระดับความคิดเห็น ดังนี้

5 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ซึ่งไม่กระทบกระเทือนนักเรียนแต่อย่างใด ขอความกรุณาพิจารณาข้อความแต่ละข้อโดยละเอียด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงเพียงช่องเดียว

ข้อที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ด้านเนื้อหา					
	1.1 หลักองค์ประกอบศิลป์					
	1.2 การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์					
	1.3 ศิลปะตะวันตกในยุค Renaissance					
	1.4 ศิลปะตะวันตกในยุค Realism					
	1.5 ศิลปะตะวันตกในยุค Modernism					
	1.6 การสร้างสรรค์และการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์					
2	นักเรียนได้รับรู้หลักการวิจารณ์ผลงานศิลปะ					
3	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
4	นักเรียนได้ฝึกการวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน					
5	นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในการวิจารณ์ผลงานศิลปะมากขึ้น					

ข้อที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชื่อมโยงความรู้ นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ					
7	ภาพผลงานทัศนศิลป์มีความสอดคล้องกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้					
8	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในห้องเรียนส่งเสริมให้นักเรียน เกิดความเข้าใจในการมองผลงานศิลปะได้ดียิ่งขึ้น					
9	การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ทำให้ นักเรียนอยากเรียนศิลปะมากยิ่งขึ้น					
10	ระยะเวลามีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้					
11	ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการคิดประเมินค่า					

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

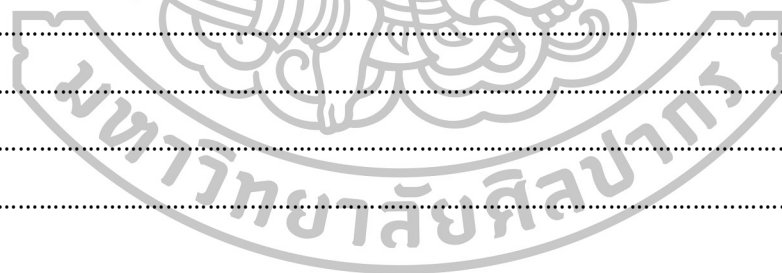
.....

.....

.....

.....

.....

คำนำ

กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพื่อศึกษา เรียนรู้ และเกิดทักษะในการในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปิน มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง ผ่านกระบวนการคิดประเมินค่าและการคิดสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพ มีความซาบซึ้ง เห็นคุณค่าของความงามทางทัศนศิลป์ โดยเน้นผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางในการจัดการเรียนรู้

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ นักเรียน และผู้ที่สนใจในกิจกรรมศิลปวิจารณ์ อันจะมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ทางด้านทัศนศิลป์ ให้บรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์ ให้คำแนะนำกิจกรรมศิลปวิจารณ์นี้ จนสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดีและเสร็จสมบูรณ์เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องกิจกรรมศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าได้เป็นอย่างดี

คำชี้แจง

กิจกรรมศิลปวิจารณ์ เรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นี้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับให้ครูผู้สอนทัศนศิลป์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของนักเรียน ด้านสุนทรียะและการประเมินค่า และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย สาขาที่มีเกี่ยวข้องกับศิลปะทางด้านทัศนศิลป์ โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้อย่างครบถ้วน รวมทั้งภาพประกอบการสอนที่ชัดเจน มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับเนื้อหา

ลักษณะโดยทั่วไปของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่านี้ ประกอบด้วย แบบทดสอบก่อนเรียน คือ แบบประเมินสุนทรียะและแบบวัดการประเมินค่า แบบทดสอบระหว่างเรียนด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ และแบบทดสอบหลังเรียน ส่วนเนื้อหาได้แบ่งออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ สุนทรียศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ และศิลปะปฏิบัติ ซึ่งมีรายละเอียดภาคทฤษฎี และปฏิบัติ

คำแนะนำการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ (สำหรับครู)

เรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ศึกษากิจกรรมศิลปวิจารณ์ฯ โดยละเอียดก่อนนำความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนสู่ผู้เรียน
2. แนะนำบทเรียนเบื้องต้น และประโยชน์ในการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อน
3. สร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควบคุมชั้นเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น
4. สังเกตพฤติกรรม และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างใกล้ชิดเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจในบทเรียน
5. ตรวจสอบฝึกหัด และแจ้งผลให้นักเรียนทราบ พร้อมชี้แจงเหตุผลเพื่อให้นักเรียนเข้าใจ
6. กำกับดูแลให้นักเรียนปฏิบัติตามข้อแนะนำในบทเรียน การทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ ทำสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ และส่งงานตามที่กำหนดให้

คำแนะนำการใช้กิจกรรมศิลปวิจารณ์ (สำหรับนักเรียน)

เรื่องการพัฒนากิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

1. ปฏิบัติตามคำชี้แจงของกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าอย่างเคร่งครัด
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ด้วยแบบประเมินสุนทรียะและแบบวัดการประเมินค่า
3. ตั้งใจศึกษาหาความรู้ ปฏิบัติงานตามขั้นตอน และส่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย
4. ซักถามครูผู้สอนเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน
5. นักเรียนควรศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้อื่น ๆ เช่น ห้องสมุด สื่อทางเทคโนโลยีจะทำให้ได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น
6. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อเป็นการวัดและประเมินผลตนเองอย่างตั้งใจ

นางสาวสิทธิรัตน์ รุ่งทวีทรัพย์

รายวิชา ศิลปวิจารณ์ 1
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

รหัสวิชา ศ32221
ภาคเรียนที่ 1

วิเคราะห์และอธิบายจุดมุ่งหมายของศิลปินในการใช้ทัศนธาตุ วัสดุอุปกรณ์ และเทคนิคในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ และสื่อความหมายในรูปแบบต่าง ๆ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยใช้กระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ ประเมินและวิจารณ์งานทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ รวมถึงการสร้างสรรคงานทัศนศิลป์ โดยศึกษาจากแนวคิดและวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม กฎมณียญาไทย และสากล

ผลการเรียนรู้

นักเรียนสามารถอธิบายความแตกต่างของศิลปะประเภทต่างๆ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้ทัศนธาตุเชื่อมโยงสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ เทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ตามหลักทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman สืบค้นข้อมูล สํารวจ ระบุงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง อภิปรายเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออก และรูปแบบตะวันตก ประวัติและผลงานของศิลปิน เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม กฎมณียญาท้องถิ่น กฎมณียญาไทย และสากล

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ที่	สาระการเรียนรู้	จำนวนคาบ
1	Pre-test	1
	สุนทรียศาสตร์	4
	1.1 ประเภทของงานศิลปะ	2
	1.2 เทคนิควิธีการสร้างงาน	
	1.3 หลักองค์ประกอบศิลป์ (ชิ้นงาน: ทัศนศิลป์ 2 มิติ)	
	1.4 หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (ใบงาน: วิจารณ์ภาพโมนาลิซ่า ของ Leonardo Da Vinci)	2

2	<p>ประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ</p> <p>2.1 Renaissance (Michelangelo Buonarroti)</p> <p>2.1.1 ความเป็นมาและลักษณะของศิลปะใน ยุคเรอเนซซอง (Renaissance)</p> <p>2.1.2 ความแตกต่างของงานจิตรกรรมและประติมากรรม</p> <p>2.1.3 ประวัติและผลงานของ Michelangelo Buonarroti</p> <p>2.1.4 วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (ใบงาน: วิจารณ์ผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมของ Michelangelo Buonarroti)</p> <p>2.2 Realism (Edouard Manet)</p> <p>2.2.1 ลักษณะของศิลปะในยุคเรียลลิสม์ (Realism)</p> <p>2.2.2 ประวัติและผลงานของ Edouard Manet</p> <p>2.2.3 วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (รายงาน: ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ)</p> <p>2.3 Modernism</p> <p>2.3.1 ที่มาและแนวคิดของศิลปะยุคสมัยใหม่ (Modernism)</p> <p>2.3.2 ลักษณะของศิลปะในยุคโพสต์อิมเพรสชันนิสม์ (Post- Impressionist)</p> <p>2.3.3 ประวัติและผลงานของ Vincent Van Gogh</p> <p>2.3.4 ความเป็นมาของศิลปะไทยร่วมสมัย</p> <p>2.3.5 ประวัติและผลงานของ จักรพันธ์ โปษยกฤต</p> <p>2.3.6 วิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (นำเสนอ: ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ และออกแบบงาน ศิลปะโดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปินที่ตนชื่นชอบ)</p>	6 2 2 2
3	<p>ศิลปะปฏิบัติ</p> <p>3.1 สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์</p> <p>3.2 วิเคราะห์และวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman (ชิ้นงาน: สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์โดยใช้เทคนิค วิธีการของศิลปิน และวิจารณ์ผลงานของตนเองตามแนวทาง ของ Feldman)</p>	4
	Post-test	1
รวม		16

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	สาระ ทักษะศิลป์	ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง สุนทรียศาสตร์	เวลาเรียน	2 คาบ
แผนการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง หลักองค์ประกอบศิลป์		
วันที่	เดือน	พ.ศ.	ผู้สอน นางสาวสิทธิรัตน์ รุ่งทวีทรัพย์

1. ผลการเรียนรู้

อธิบายความแตกต่างของศิลปะประเภทต่างๆ วิเคราะห์ทัศนธาตุเชื่อมโยงสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ และสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ 2 มิติ โดยใช้หลักทฤษฎีสี่

2. ความคิดรวบยอดหลัก/แนวคิดสำคัญ

หลักองค์ประกอบทางศิลป์ เกิดจากการนำเอาทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา และพื้นผิว มาจัดวางเข้าด้วยกันโดยคำนึงถึงหลักองค์ประกอบศิลป์ ซึ่งได้แก่ จุดเด่นของภาพ ความสมดุล เอกภาพ จังหวะ-ลีลา ความกลมกลืน-ความขัดแย้ง และสัดส่วนของภาพ เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงามของศิลปะ

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)

นักเรียนสามารถอธิบายความแตกต่างของผลงานศิลปะในแต่ละประเภทได้

2. ด้านกระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ 2 มิติโดยใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ได้

3. ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของผลงานศิลปะที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้นได้

4. สาระการเรียนรู้

1. ประเภทของศิลปะ
2. ทฤษฎีสี่
3. เทคนิควิธีการสร้างงาน
4. หลักองค์ประกอบศิลป์

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ 2 มิติ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูซักถามนักเรียนถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 1.1 นักเรียนเรียนรู้เรื่องอะไรไปแล้วบ้าง
  - 1.2 นักเรียนได้รับความรู้อะไรบ้างจากการเรียนวิชาศิลปะ
  - 1.3 นักเรียนรู้หรือไม่ว่า ศิลปวิจารณ์คืออะไร และมีประโยชน์อย่างไร
2. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม

ขั้นกิจกรรม

1. ครูอธิบายความหมายของศิลปวิจารณ์ แล้วโยงเข้าสู่ลักษณะและเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประเภทต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม
2. ครูทดสอบความเข้าใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนดูรูปภาพศิลปะประเภทต่าง ๆ แล้วช่วยกันบอกว่า เป็นศิลปะประเภทใด
3. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ลักษณะของศิลปะประเภทต่าง ๆ แล้วตอบคำถาม
4. ครูอธิบายเพิ่มเติม เรื่องทฤษฎีสี และหลักองค์ประกอบศิลป์ ดังนี้
  - 4.1 จุดเด่นของภาพ
  - 4.2 ความสมดุล
  - 4.3 เอกภาพ
  - 4.4 จังหวะ-ลีลา
  - 4.5 ความกลมกลืน-ความขัดแย้ง
  - 4.6 สัดส่วนของภาพ
5. นักเรียนซักถามข้อสงสัย
6. นักเรียนปฏิบัติงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะคนละ 1 ชิ้น โดยใช้ทฤษฎีสีคู่ตรงข้าม

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความรู้เรื่องศิลปะประเภทต่าง ๆ และหลักองค์ประกอบศิลป์

7. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์
2. เครื่องฉาย
3. สื่อเทคโนโลยี ตัวอย่างผลงานจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และสื่อผสม

จากโปรแกรม Microsoft PowerPoint

4. ใบความรู้เรื่องประเภทของศิลปะ ทฤษฎีสี เทคนิควิธีการสร้างงาน และหลักองค์ประกอบศิลป์

5. ใบงานเรื่องทัศนศิลป์ 2 มิติ

8. การวัดและประเมินผล

1. การวัดและการประเมินผล

ประเด็น	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
นักเรียนสามารถอธิบายความแตกต่างของผลงานศิลปะในแต่ละประเภทได้	ถามตอบ	ข้อคำถาม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ 2 มิติโดยใช้หลักองค์ประกอบศิลป์ได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของผลงานศิลปะที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้นได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

2. เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้อย่างดีเยี่ยม ถูกต้องตามหลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ดีพอใช้ตามหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์	ผลงานขาดหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่ดี
ความคิดสร้างสรรค์	ใช้เทคนิควิธีการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ	ใช้เทคนิควิธีการตามตัวอย่างที่ครูนำมาแสดง แต่มีการผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ของตนเองด้วย	คัดลอกผลงานตามตัวอย่างที่ครูนำมาแสดงทั้งหมด

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
ความสมบูรณ์ของผลงาน	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ และส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนดให้	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ แต่ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดให้	ผลงานไม่เสร็จ และส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดให้

เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	สาระ ทักษะศิลป์	ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง สุนทรียศาสตร์	เวลาเรียน 2 คาบ
แผนการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman		
วันที่	เดือน	พ.ศ.
ผู้สอน นางสาวสิทธิพันธ์ รุ่งทวีทรัพย์		

1. ผลการเรียนรู้

วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ การใช้ทัศนธาตุเชื่อมโยงสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ และเทคนิคของศิลปินในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ โดยใช้ทฤษฎีการวิจารณ์ศิลปะ

2. ความคิดรวบยอดหลัก/แนวคิดสำคัญ

การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ คือ การศึกษาคุณค่าความงามของผลงานทัศนศิลป์ โดยแยกองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ทัศนธาตุ หลักองค์ประกอบศิลป์ เทคนิควิธีการ เนื้อหาแนวคิด รวมถึงอารมณ์ความรู้สึกของศิลปิน โดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman ซึ่งได้แก่ การบรรยาย การวิเคราะห์โครงสร้าง การตีความ และการประเมินหรือตัดสิน

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)

นักเรียนสามารถบอกส่วนประกอบของทัศนธาตุ และหลักองค์ประกอบศิลป์ได้

2. ด้านกระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ของภาพโมนาลิซ่าได้

3. ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของภาพโมนาลิซ่าได้

4. สาระการเรียนรู้

1. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม
2. ประวัติและผลงานของ Leonardo Da Vinci
3. หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

วิจารณ์ภาพโมนาลิซ่า ของ Leonardo Da Vinci

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูถามนักเรียนว่า รู้จักภาพเขียนหรือผลงานจิตรกรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลกบ้างหรือไม่

2. นักเรียนตอบคำถามตามความรู้ของตนเอง

ขั้นกิจกรรม

ครูอธิบายหลักการวิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานศิลปะ โดยใช้ทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman ดังนี้

ขั้นที่ 1 การบรรยาย

1. นักเรียนสำรวจทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา และพื้นผิว รวมถึงเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน ครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนสังเกต ดังนี้

1.1 นักเรียนเห็นอะไรในภาพโมนาลิซ่าบ้าง

1.2 นักเรียนคิดว่าเส้นในภาพนี้เป็นอย่างไร

1.3 การใช้สีมีความกลมกลืน หรือขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร

1.4 รูปร่าง รูปทรง ในภาพนี้เป็นอย่างไร

1.5 การใช้แสงเงาในภาพนี้ดีหรือไม่

1.6 พื้นผิวของภาพมีลักษณะอย่างไร

1.7 นักเรียนคิดว่า Leonardo Da Vinci ใช้เทคนิควิธีการอย่างไรในการสร้างสรรค์ภาพโมนาลิซ่า

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง

2. นักเรียนนำทัศนธาตุมาวิเคราะห์ เชื่อมโยงกับหลักองค์ประกอบศิลป์ เช่น จุดเด่นของภาพ ความสมดุล เอกภาพ จังหวะ-ลีลา ความกลมกลืน ความขัดแย้ง และสัดส่วนของภาพ แล้วตอบคำถาม ดังนี้

2.1 จุดเด่นของภาพนี้คืออะไร

2.2 ภาพนี้มีความสมดุลกันหรือไม่

2.3 จุดเด่นกับฉากหลังของภาพโมนาลิซ่า มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือไม่อย่างไร

2.4 ภาพที่นักเรียนเห็นมีจังหวะ ลีลา สัดส่วนเป็นอย่างไร

2.5 ภาพนี้มีความขัดแย้งหรือกลมกลืนกัน อย่างไร

ขั้นที่ 3 การตีความ

3. นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ แนวคิด รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกที่ศิลปินได้ถ่ายทอดลงในผลงาน จากการตอบคำถามดังนี้

3.1 ภาพโมนาลิซ่าให้ความรู้สึกอย่างไร

3.2 ศิลปินต้องการสื่อถึงสิ่งใด

ขั้นที่ 4 การประเมินค่า

4. นักเรียนวิเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ แล้วประเมินค่าว่าดีหรือไม่ดี อย่างไร

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุป วิจัยณ์ คุณค่าความงามของภาพโมนาลิซ่า

7. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์
2. เครื่องฉาย
3. สื่อเทคโนโลยี ตัวอย่างภาพโมนาลิซ่า ของ Leonardo Da Vinci จากโปรแกรม Microsoft PowerPoint
4. ใบความรู้ เรื่องประวัติและผลงานของ Leonardo Da Vinci

8. การวัดและประเมินผล

1. การวัดและการประเมินผล

ประเด็น	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
นักเรียนสามารถบอกส่วนประกอบของทัศนธาตุ และหลักองค์ประกอบศิลป์ได้	ถามตอบ	ข้อคำถาม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ของภาพโมนาลิซ่าได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของภาพโมนาลิซ่าได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

2. เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การคิดวิเคราะห์	สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยง ที่ ส น ธ า ตู ตู ห ลั ก องค์ประกอบศิลป์ได้อย่างดี เยี่ยม	สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงที่ ส น ธ า ตู ตู ห ลั ก องค์ประกอบศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยงที่ ส น ธ า ตู ตู ห ลั ก องค์ประกอบ ศิลป์ได้
การตีความ สื่อความ	สามารถตีความ สื่อ ความหมายผลงาน ทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถตีความ สื่อ ความหมายผลงาน ทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถตีความ สื่อความหมายผลงาน ทัศนศิลป์ได้
การประเมินค่า	สามารถประเมินค่าผลงาน ทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถประเมินค่า ผลงานทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถประเมิน ค่าผลงานทัศนศิลป์ ได้

เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

การเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปิน

ย่อหน้าที่ 1 ขั้นนำ บรรยายความรู้เกี่ยวกับภาพ เช่น

1. ชื่อภาพ
2. ชื่อศิลปินผู้วาด ชาวอะไร
3. รูปแบบงาน เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ฯลฯ
4. เทคนิควิธีการ เช่น สีน้ำมันบนผ้าใบ สีน้ำ สีฝุ่น ฯลฯ
5. สถานที่ตั้งงาน

ย่อหน้าที่ 2 ขั้นวิจารณ์ แสดงความคิดเห็นของตนเอง

1. ทศนธาตุ
  - 1.1 นักเรียนเห็นอะไรในภาพโมนาลิซ่าบ้าง
  - 1.2 นักเรียนคิดว่าเส้นในภาพนี้เป็นอย่างไร
  - 1.3 การใช้สีมีความกลมกลืน หรือขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร
  - 1.4 รูปร่าง รูปทรง ในภาพนี้เป็นอย่างไร
  - 1.5 การใช้แสงเงาในภาพนี้ดีหรือไม่
  - 1.6 พื้นผิวของภาพมีลักษณะอย่างไร
2. หลักองค์ประกอบศิลป์
  - 2.1 จุดเด่นของภาพนี้คืออะไร
  - 2.2 ภาพนี้มีความสมดุลกันหรือไม่
  - 2.3 จุดเด่นกับฉากหลังของภาพโมนาลิซ่า มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือไม่
อย่างไร
  - 2.4 ภาพที่นักเรียนเห็นมีจังหวะ ลีลา สัดส่วนเป็นอย่างไร
  - 2.5 ภาพนี้มีความขัดแย้งหรือกลมกลืนกัน อย่างไร
3. อารมณ์ความรู้สึก
  - 3.1 ภาพโมนาลิซ่าให้ความรู้สึกอย่างไร
  - 3.2 ศิลปินต้องการสื่อถึงสิ่งใด
4. ประเมินค่า
  - 4.1 นักเรียนคิดว่าภาพโมนาลิซ่าดีหรือไม่ดี อย่างไร

ย่อหน้าที่ 3 ขั้นสรุป เขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์

หลักเกณฑ์ในการเลือกภาพผลงานที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดแฮรี โบรดี

Artist Leonardo Da Vinci

Title Mona Lisa

Type Oil on Canvas

Dimensions 77 x 53 cm.

Year 1503-1507

คุณสมบัติของสื่อการสอน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
1. ด้านส่วนประกอบการเรียนรู้	✓		มีการใช้เส้นโค้งและเส้นลักษณะอื่น ๆ ได้ สัมพันธ์กลมกลืนกัน รูปร่างรูปทรง การใช้สี แสงเงา มีความเหมือนจริงตาม ธรรมชาติ
2. ด้านโครงสร้าง	✓		การจัดภาพมีใบหน้าของผู้หญิงเป็นจุดเด่น ของภาพ มีความเป็นเอกภาพ สัมพันธ์ กลมกลืนกันทั้งภาพผู้หญิงและธรรมชาติ ที่ฉากหลัง
3. ด้านความรู้สึก	✓		ศิลปินต้องการถ่ายทอดความงามของผู้หญิง ผ่านใบหน้าที่งดงาม ที่แอบแฝง ด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่แสดงออกจากแววตาและรอยยิ้ม
4. ด้านเทคนิค	✓		สีน้ำมันบนผ้าใบ รูปแบบเหมือนจริง

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	สาระ ทักษะศิลป์	ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลาเรียน	2 คาบ
แผนการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง ศิลปะตะวันตกในยุค Renaissance		
วันที่	เดือน	พ.ศ.	ผู้สอน นางสาวสิทธิพันธ์ รุ่งทวีทรัพย์

1. ผลการเรียนรู้

สืบค้นข้อมูล ตำราจ ะบุงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่มีชื่อเสียง อภิปรายเกี่ยวกับศิลปะตะวันตก ประวัติและผลงานของศิลปิน วิเคราะห์ วิจาร์ณั และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ตามหลักทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman

2. ความคิดรวบยอดหลัก/แนวคิดสำคัญ

ศิลปะในยุค Renaissance มีต้นกำเนิดในเมืองฟลอเรนซ์ของอิตาลี ซึ่งเป็นผลมาจากการนำหลักการ ปรัชญาความรู้ในสุนทรียภาพดั้งเดิมจากศิลปะคลาสสิกของกรีก และโรมันกลับมาใช้อีกครั้ง โดยคำนึงถึงหลักเหตุผลความเป็นจริงในธรรมชาติ ศิลปินที่สำคัญในยุคนี้คือ Michelangelo Buonarroti

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)

นักเรียนสามารถบอกลักษณะของศิลปะในยุค Renaissance และบอกประวัติ รวมถึงลักษณะผลงานที่สำคัญของ Michelangelo Buonarroti ได้

2. ด้านกระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิจาร์ณั และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ของ Michelangelo Buonarroti ตามหลักการของ Feldman ได้

3. ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของผลงานศิลปะในยุค Renaissance และบอกถึงประโยชน์ของการวิจาร์ณัได้

4. สาระการเรียนรู้

1. ความเป็นมาและลักษณะของศิลปะในยุค Renaissance
2. ความแตกต่างของงานจิตรกรรมและประติมากรรม

3. ประวัติและผลงานของ Michelangelo Buonarroti
4. หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

วิจารณ์ผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมของ Michelangelo Buonarroti ตามหลักการของ Feldman

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียนดูภาพผลงานทัศนศิลป์ของ Michelangelo Buonarroti
2. ครูบรรยายศิลปะในยุค Renaissance พร้อมกับเล่าประวัติ และผลงานศิลปะประเภทจิตรกรรมและประติมากรรมของ Michelangelo Buonarroti
3. นักเรียนจับกลุ่ม ๆ ละ 4 คน

ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 การบรรยาย

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันสำรวจทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา พื้นผิว รวมถึงเทคนิควิธีการในการสร้างงานทัศนศิลป์ โดยครูใช้เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนสังเกต ดังนี้

- 1.1 นักเรียนเห็นอะไรในภาพทั้ง 2 ภาพนี้บ้าง
- 1.2 นักเรียนคิดว่าเส้นในภาพทั้ง 2 ภาพนี้เป็นอย่างไร
- 1.3 การใช้สีมีความกลมกลืน หรือขัดแย้งกันหรือไม่ อย่างไร
- 1.4 รูปร่าง รูปทรง ในภาพนี้เป็นอย่างไร
- 1.5 การใช้แสงเงาในภาพทั้ง 2 ภาพนี้ดีหรือไม่
- 1.6 พื้นผิวของภาพมีลักษณะอย่างไร
- 1.7 Michelangelo Buonarroti ใช้เทคนิควิธีการอย่างไรในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ศิลปะ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง

2. ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ เชื่อมโยงทัศนธาตุสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ และให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม ดังนี้

- 2.1 จุดเด่นของภาพทั้ง 2 ภาพนี้ คืออะไร
- 2.2 ภาพทั้ง 2 ภาพนี้ มีความสมดุลกันหรือไม่

2.3 ภาพโมนาลิซ่า ระหว่างจุดเด่นกับฉากหลัง มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือไม่ อย่างไร

2.4 ภาพที่นักเรียนเห็นมีจังหวะ ลีลา สัดส่วนเป็นอย่างไร

2.5 ภาพนี้มีความขัดแย้งหรือกลมกลืนกัน อย่างไร

ขั้นที่ 3 การตีความ

3. นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็น ตีความ สื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ของศิลปินทั้ง 2 ชั้นนี้ ดังนี้

3.1 ผลงานทั้ง 2 ชั้นนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร

3.2 ศิลปินต้องการสื่อถึงสิ่งใด

ขั้นที่ 4 การประเมินค่า

4. นักเรียนประเมินค่างานทัศนศิลป์ของ Michelangelo Buonarroti โดยการเขียนวิพากษ์วิจารณ์ผลงานว่าดีหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณค่าความงามด้านสุนทรียศาสตร์ ในงานศิลปะยุค Renaissance ทั้งด้านจิตรกรรมและประติมากรรมของ Michelangelo Buonarroti

7. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์
2. เครื่องฉาย
3. สื่อเทคโนโลยี ตัวอย่างผลงานจิตรกรรมและประติมากรรมในยุค Renaissance ของ Michelangelo Buonarroti จากโปรแกรม Microsoft PowerPoint
4. ใบความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะยุค Renaissance ประวัติและผลงานของ Michelangelo Buonarroti

8. การวัดและประเมินผล

1. การวัดและการประเมินผล

ประเด็น	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
นักเรียนสามารถบอกลักษณะของศิลปะในยุครenaissance และบอกประวัติ รวมถึงลักษณะผลงานที่สำคัญของ Michelangelo Buonarroti ได้	ถามตอบ	ข้อคำถาม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ และตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ของ Michelangelo Buonarroti ตามหลักการของ Feldman ได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของผลงานศิลปะในยุครenaissance และบอกถึงประโยชน์ของการวิจารณ์ได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

2. เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การคิดวิเคราะห์	สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงทัศนธาตุสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงทัศนธาตุสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงทัศนธาตุสู่หลักองค์ประกอบศิลป์ได้
การตีความ สื่อความ	สามารถตีความสื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถตีความสื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถตีความสื่อความหมายผลงานทัศนศิลป์ได้
การประเมินค่า	สามารถประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์ได้อย่างดีเยี่ยม	สามารถประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์ได้ดี	ไม่สามารถประเมินค่าผลงานทัศนศิลป์ได้

เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

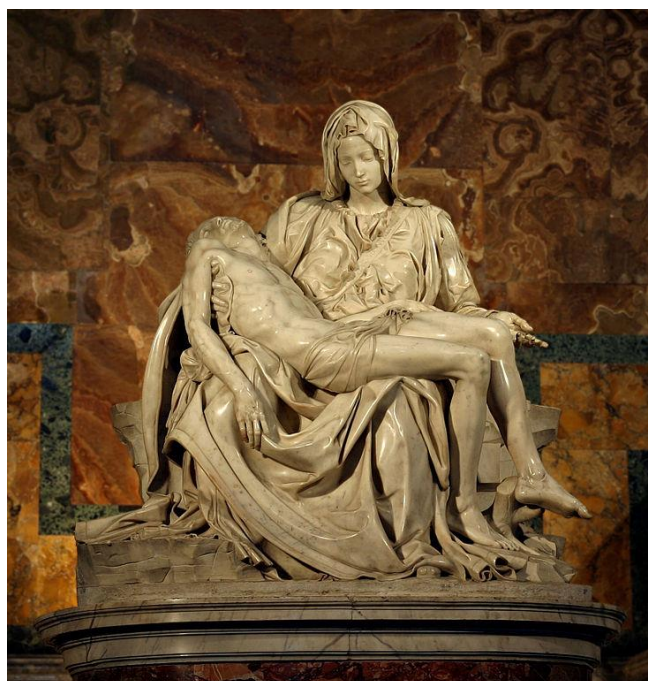
หลักเกณฑ์ในการเลือกภาพผลงานที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเฮรี โบรดี

Artist Michelangelo Buonarroti
Title The Last Judgement
Type Fresco
Dimensions 1370 cm × 1200 cm
Year 1536–1541

คุณสมบัติของสื่อการสอน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
1. ด้านส่วนประกอบการรับรู้	✓		เขียนภาพคน-เทพ แสดงให้เห็นถึงกล้ามเนื้อ โดยมีการใช้เส้น รูปร่าง-รูปทรง และแสงเงาแบบเหมือนจริง มีมิติ ใช้สีสดใส พื้นผิวเคลือบเรียบ
2. ด้าน โครงสร้าง	✓		มีการจัดวางภาพอย่างสมดุล มีจุดเด่นคือพระเยซูคริสต์ซึ่งอยู่กึ่งกลางภาพ รายล้อมด้วยผู้ที่รับการพิพากษา มีเอกภาพคือมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. ด้านความรู้ลึก	✓		ศิลปินถ่ายทอดในเรื่องศาสนา ความเชื่อ ให้ความรู้ลึกหุดูจากความทุกข์ทรมานของผู้คน
4. ด้านเทคนิค	✓		ภาพเขียนสีปูนเปียก (Fresco) บนผนังในวิหารซิสติน

หลักเกณฑ์ในการเลือกภาพผลงานที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดแฮร์ โบริดี

Artist Michelangelo Buonarroti

Title Pieta

Type Marble

Dimensions 174 x 195 cm.

Year 1498-1499

คุณสมบัติของสื่อการสอน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
1. ด้านส่วนประกอบารรับรู้	✓		ใช้รูปทรงสามเหลี่ยม มีการใช้เส้นโดยการแสดงรอยยับของเสื้อผ้าได้อย่างเหมือนจริง พื้นผิวเรียบ มัน
2. ด้าน โครงสร้าง	✓		ผลงานมีความสมดุล มีความเป็นเอกภาพ สัดส่วนของบุคคลทั้งสองมีความสัมพันธ์กลมกลืนกันตามธรรมชาติ
3. ด้านความรู้สึก	✓		แสดงถึงความหวังไข ความรักและผูกพันที่มารดามีต่อบุตร
4. ด้านเทคนิค	✓		งานแกะสลักหินอ่อน รูปแบบเหมือนจริง

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	สาระ ทักษะศิลป์	ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลาเรียน	2 คาบ
แผนการเรียนรู้ที่ 2	เรื่อง ศิลปะตะวันตกในยุค Realism		
วันที่	เดือน	พ.ศ.	ผู้สอน นางสาวสิทธิพันธ์ รุ่งทวีทรัพย์

1. ผลการเรียนรู้

อภิปรายเกี่ยวกับศิลปะตะวันตก ประวัติและผลงานของศิลปิน วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ตัดสินความงามผลงานทัศนศิลป์ตามหลักทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของ Feldman และเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

2. ความคิดรวบยอดหลัก/แนวคิดสำคัญ

ศิลปะแบบเหมือนจริง” (Realistic) อันเป็นการลอกเลียนความเหมือนจริงในธรรมชาติ ที่มุ่งถ่ายทอดลักษณะที่แท้จริงของธรรมชาติ ซึ่งลัทธิเรียลลิสม์ เป็นกลุ่มที่ยึดหลักความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มุ่งเน้นเรื่องความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนชนชั้นล่าง

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)

นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ ได้

2. ด้านกระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญได้

3. ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

4. สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะของศิลปะในยุค Realism
2. ประวัติและผลงานของ Edouard Manet
3. หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

ค้นคว้า ทำรายงานกลุ่ม เรื่องศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูเกริ่นนำลักษณะของศิลปะแบบเหมือนจริง
2. ครูทดสอบความเข้าใจโดยให้นักเรียนดูภาพตัวอย่างศิลปะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ศิลปะแบบนามธรรม ศิลปะแบบกึ่งนามธรรม และศิลปะแบบเหมือนจริง แล้วบอกว่า ภาพใดคือศิลปะแบบเหมือนจริง

3. นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม

ขั้นกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทำรายงานกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ๆ 4-5 คน
2. ครูให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เรื่องต่าง ๆ ดังนี้
  - 2.1 ศิลปะในยุค Renaissance
  - 2.2 ศิลปะในยุค Realism
  - 2.3 ศิลปะในยุค Post-Impressionism
  - 2.4 Contemporary Art
3. ครูอธิบายรูปแบบการเขียนรายงาน ดังนี้
  - 3.1 ปกหน้า
  - 3.2 คำนำ
  - 3.3 สารบัญ
  - 3.4 เนื้อหา
  - 3.5 ภาคผนวก เช่น ตัวอย่างภาพผลงานศิลปะในยุคสมัยต่าง ๆ
4. ครูนำนักเรียนไปห้องสมุด เพื่อค้นคว้าหาความรู้

ขั้นสรุป

นักเรียนร่วมกันสรุปภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และให้นักเรียนเตรียมตัวนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนในสัปดาห์หน้า

7. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์

1. ห้องสมุด
2. เครื่องฉาย
3. สื่อเทคโนโลยี เรื่องส่วนประกอบต่าง ๆ ในการทำรายงาน จากโปรแกรม

Microsoft PowerPoint

8. การวัดและประเมินผล

1. การวัดและการประเมินผล

ประเด็น	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
นักเรียนสามารถบอกความแตกต่างของศิลปะในรูปแบบต่างๆ ได้	ถามตอบ	ข้อคำถาม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญได้	สังเกต	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	สังเกต	แบบสังเกต	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

2. เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การคิดวิเคราะห์	สามารถวิเคราะห์แยกแยะศิลปะประเภทต่างๆ ได้ทั้ง 4 ประเภท	สามารถวิเคราะห์แยกแยะศิลปะประเภทต่างๆ ได้ 2-3 ประเภท	ไม่สามารถวิเคราะห์แยกแยะศิลปะประเภทต่างๆ ได้
การปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น	มีความเป็นผู้นำ สามารถแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้	ไม่มีความเป็นผู้นำ ไม่แสดงความคิดเห็น แต่มีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้	ไม่สามารถแสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้

เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

หลักเกณฑ์ในการเลือกภาพผลงานที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเฮรี โบรดี

Artist Edouard Manet
Title The Luncheon on the Grass
Type Oil on Canvas
Dimensions 265.5 x 208 cm.
Year 1862-1863

คุณสมบัติของสื่อการสอน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
1. ด้านส่วนประกอบารับรู้	✓		มีการใช้เส้น สี รูปทรง แสงเงาเหมือนจริงตามแบบธรรมชาติ โทนสีเป็นแบบโมนิโทน พื้นผิวเคลือบเรียบ และเก็บรายละเอียดตามแบบธรรมชาติ
2. ด้านโครงสร้าง	✓		มีจุดนำสายตาคือผู้หญิงเปลือย โดยมีมือของผู้ชายที่ชี้ไปทางผู้หญิงเปลือยและผู้หญิงที่อยู่ด้านหลังก้อแอบมองอยู่ งานมีความเป็นเอกภาพ แต่มีความขัดแย้งกันในเรื่องของการแต่งกายระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งต้องการสื่อถึงเรื่องเพศ
3. ด้านความรู้สึกรัก	✓		สื่อในเรื่องเพศ ความรัก
4. ด้านเทคนิค	✓		สีน้ำมันบนผ้าใบ รูปแบบเหมือนจริง (Realistic)

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	สาระ ทักษะศิลป์	ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลป์	เวลาเรียน	2 คาบ
แผนการเรียนรู้ที่ 3	เรื่อง ศิลปะตะวันตกในยุค Modernism		
วันที่	เดือน	พ.ศ.	ผู้สอน นางสาวสิทธิพันธ์ รุ่งทวีทรัพย์

1. ผลการเรียนรู้

วิเคราะห์ อภิปราย เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออก และรูปแบบตะวันตก แสดงความคิดเห็นให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงคุณค่าความงามทางทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

2. ความคิดรวบยอดหลัก/แนวคิดสำคัญ

ศิลปะสมัยใหม่ (Modernism) ศิลปินเริ่มที่จะให้การยอมรับการเขียนภาพเหตุการณ์ปัจจุบันร่วมสมัยว่า มีคุณค่าทางศิลปะได้เท่าเทียมกับภาพเขียนเรื่องราวในอดีต จิตรกรรมแนวใหม่นี้สามารถแสดงออกถึงความเป็นปัจเจกของศิลปินได้มากกว่าศิลปะที่เน้นแต่ความเหมือนจริง เป็นจิตรกรรมที่มีการเขียนภาพแบบก้าวหน้า ซึ่งเน้นอิสระ ความฉับไวในการเขียน มีการใช้สีเส้นที่สดใสมผสมผสานหลากหลายเจดสี

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)

นักเรียนสามารถบอกลักษณะของศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ รวมถึงบอกประวัติศิลปินที่สำคัญของยุคสมัยนั้น ๆ ได้

2. ด้านกระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิจาร์ณ ผลงานศิลปะตะวันตกได้

3. ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าความงามของศิลปะตะวันตก

4. สาระการเรียนรู้

- ที่มาและแนวคิดของศิลปะยุค Modernism
- ลักษณะของศิลปะในยุค Post - Impressionist
- ประวัติและผลงานของ Vincent Van Gogh

4. ความเป็นมาของศิลปะไทยร่วมสมัย
5. ประวัติและผลงานของ จักรพันธ์ โปษยกฤต
6. การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

นำเสนอ: ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ และออกแบบงานศิลปะโดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปินที่ตนชื่นชอบ

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

ครูถามถึงรายงานกลุ่มที่มอบหมายให้นักเรียนไปช่วยกันค้นคว้า

ขั้นกิจกรรม

1. นักเรียนออกมานำเสนอ เรื่องศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญหน้าชั้นเรียนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
  - 1.1 ลักษณะของศิลปะตะวันตกในยุคสมัยต่าง ๆ
  - 1.2 ศิลปินที่สำคัญในยุคสมัยนั้น ๆ
  - 1.3 ประวัติศิลปิน
  - 1.4 วิจารณ์ผลงานของศิลปิน
2. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาที่นักเรียนในแต่ละกลุ่มได้นำเสนอไปแล้ว

ขั้นสรุป

  1. ครูสรุปความรู้เกี่ยวกับศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญทั้ง 4 ยุคให้นักเรียนฟังอีกครั้ง เพื่อทบทวนความเข้าใจ
  2. นักเรียนส่งรายงานกลุ่ม เรื่องศิลปะตะวันตก
  3. นักเรียนเตรียมออกแบบงานทัศนศิลป์โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปิน

7. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์
2. เครื่องฉาย
3. สื่อเทคโนโลยี ตัวอย่างผลงานจิตรกรรมในยุค Post- Impressionist ของ Vincent Van Gogh และจักรพันธ์ โปษยกฤต จากโปรแกรม Microsoft PowerPoint
4. รายงานกลุ่ม เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ

8. การวัดและประเมินผล

1. การวัดและการประเมินผล

ประเด็น	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
นักเรียนสามารถบอกลักษณะของศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ รวมถึงบอกประวัติศิลปินที่สำคัญของยุคสมัยนั้น ๆ ได้	ถามตอบ	ข้อคำถาม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถวิเคราะห์ วิวิจารณ์ ผลงานศิลปะตะวันตกได้	นำเสนอหน้าชั้นเรียน	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าความงามของศิลปะตะวันตก	นำเสนอหน้าชั้นเรียน	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

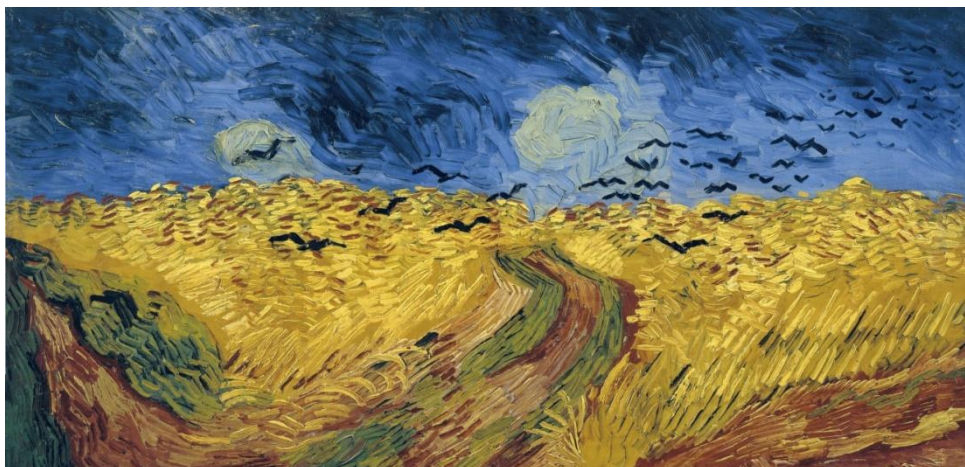
2. เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
การนำเสนอหน้าชั้นเรียน	บุคลิกภาพดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง พุดจาพุดจาฉะฉาน เตรียมสื่อในการนำเสนอผลงาน	บุคลิกภาพดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง พุดจาติดขัดเล็กน้อย เตรียมสื่อในการนำเสนอผลงาน	บุคลิกภาพไม่ดี ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง พุดจาติดขัด ไม่เตรียมสื่อในการนำเสนอผลงาน
รูปเล่มรายงาน	รูปแบบถูกต้องตามที่กำหนดให้ มีความสะอาด เรียบร้อย เนื้อหาสมบูรณ์และถูกต้อง	รูปแบบถูกต้องตามที่กำหนดให้ งานค่อนข้างสะอาด เรียบร้อย เนื้อหาไม่สมบูรณ์	รูปแบบไม่ถูกต้องตามที่กำหนดให้ งานไม่เรียบร้อย เนื้อหาไม่สมบูรณ์
ความตรงต่อเวลาในการส่งรายงาน	ส่งรายงานตรงตามเวลาที่กำหนดให้	ส่งรายงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดให้เล็กน้อย	ส่งรายงานช้ามาก

เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

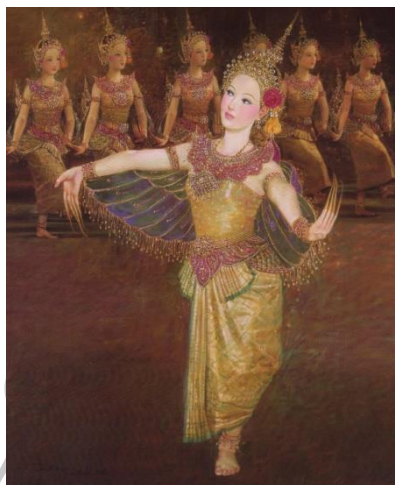
หลักเกณฑ์ในการเลือกภาพผลงานที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเฮรี โบรดี

Artist Vincent Van gogh
Title Wheat Field with Crows
Type Oil on Canvas
Dimensions 50.5 x 103.0 cm.
Year 1890

คุณสมบัติของสื่อการสอน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
1. ด้านส่วนประกอบการเรียนรู้	✓		มีการใช้เส้นของทางเดินนำสายตาจากระยะใกล้ไปสู่ระยะไกล การใช้สีให้ความรู้สึกขัดแย้งกันในส่วนของท้องฟ้ากับทุ่งข้าวสาลี
2. ด้านโครงสร้าง	✓		ภาพมีความสมดุลกัน การเขียนภาพอีกาในจังหวะลีลาแบบซ้ำๆ และเท่า ๆ กัน เป็นการนำสายตาไปสู่ท้องฟ้าอันมืดครึ้ม มีการสื่อสัญลักษณ์ในภาพ คือ อีกา ซึ่งแสดงถึงความตาย
3. ด้านความรู้สึก	✓		ศิลปินได้ถ่ายทอดถึงความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว โศกเศร้า สิ้นหวัง ให้ความรู้สึกสะเทือนใจยิ่งนัก
4. ด้านเทคนิค	✓		สีน้ำมันบนผ้าใบ เขียนเป็นรอยที่แปร่งอย่างหยาบ รุนแรง

หลักเกณฑ์ในการเลือกภาพผลงานที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดเฮรี โบรดี

ชื่อศิลปิน จักรพันธุ์ โปษยกฤต
ชื่อผลงาน กินรีรำ
เทคนิค สีน้ำมัน
ขนาดผลงาน 37.5 x 55 ซม.
ปี พ.ศ. ที่สร้าง 2553

คุณสมบัติของสื่อการสอน	มี	ไม่มี	รายละเอียด
1. ด้านส่วนประกอบการเรียนรู้	✓		มีการนำเส้นโค้งมาใช้ในรูปภาพเพื่อให้ดูอ่อนช้อยยิ่งขึ้น ใช้สีแบบกลมกลืนแต่มีการเน้นสีสว่างเพื่อให้งานเกิดจุดสนใจ และมีการใช้แสงเงาเพื่อให้ภาพดูมีมิติ
2. ด้านโครงสร้าง	✓		การจัดภาพเป็นไปตามหลักของงานจิตรกรรมไทยคือ มีจุดเด่น จุดรอง ซ้าย-ขวาเท่ากันหรือสมดุลกัน งานมีระยะใกล้-ไกล
3. ด้านความรู้สึกรู้สึก	✓		ศิลปินต้องการถ่ายทอดความงามของศิลปวัฒนธรรมไทย โดยเน้นความงามของท่วงท่าที่อ่อนช้อย และเครื่องประดับที่ละเอียด ประณีต งดงามยิ่งนัก
4. ด้านเทคนิค	✓		สีน้ำมันบนผ้าใบ มีการเขียนเก็บรายละเอียดได้อย่างประณีต งดงาม

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ	สาระ ทักษะศิลป์	ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	เรื่อง ศิลปะปฏิบัติ	เวลาเรียน	2 คาบ
แผนการเรียนรู้ที่ 1	เรื่อง การสร้างสรรค์และการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์		
วันที่	เดือน	พ.ศ.	ผู้สอน นางสาวสิทธิรัตน์ รุ่งทวีทรัพย์

1. ผลการเรียนรู้

ทดลอง สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ถ่ายทอดความรู้สึก แนวความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ โดยศึกษาแนวคิดและวิธีการสร้างงานของศิลปินที่ตนชื่นชอบ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้

2. ความคิดรวบยอดหลัก/แนวคิดสำคัญ

การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์อย่างมีคุณค่า จะต้องคำนึงถึงความงามทางด้านสุนทรียภาพ เช่น ทัศนธาตุเชื่อมโยงถึงหลักองค์ประกอบศิลป์ อารมณ์ความรู้สึก เนื้อหาเรื่องราว รวมถึงเทคนิควิธีการ การนำเทคนิควิธีการของศิลปินมาสอดแทรกในผลงานของตนเอง จะทำให้ได้รู้จักเทคนิควิธีการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับความงามให้มีเนื้อหาสาระมากยิ่งขึ้น

3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้ (K)

นักเรียนสามารถบอกกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองได้

2. ด้านกระบวนการ (P)

นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปินที่ตนเองสนใจ และวิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของตนเองตามหลักการของ Feldman ได้

3. ด้านเจตคติ (A)

นักเรียนสามารถบอกถึงคุณค่าความงามของผลงานทัศนศิลป์ของตนเองได้

4. สาระการเรียนรู้

1. เทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน
2. หลักองค์ประกอบศิลป์
3. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์
4. หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman

5. ชิ้นงาน/ภาระงาน

สร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปิน และวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ตามแนวทางของ Feldman

6. กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูซักถามนักเรียนถึงรูปแบบงานทัศนศิลป์ รวมถึงเทคนิควิธีการของศิลปินที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่นักเรียนสนใจว่า มีเทคนิควิธีการใดบ้าง

2. นักเรียนตอบคำถาม

ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 1 การบรรยาย

1. ครูอธิบายวิธีการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ด้วยเทคนิควิธีการของศิลปิน ดังนี้

1.1 นักเรียนศึกษาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่นักเรียนสนใจ

1.2 ออกแบบ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเอง โดยถ่ายทอดจากประสบการณ์ที่ตนเองประทับใจ โดยนำเอาทัศนธาตุ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา และพื้นผิว มาใช้ในงานทัศนศิลป์

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง

2. นำเอาเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปินที่ตนเองสนใจ มาใช้ในผลงานของตนเอง โดยคำนึงถึงหลักองค์ประกอบศิลป์ ดังนี้

2.1 จุดเด่นของภาพ

2.2 ความสมดุล

2.3 เอกภาพ

2.4 จังหวะ-ลีลา

2.5 ความกลมกลืน-ความขัดแย้ง

2.6 สัดส่วนของภาพ

ขั้นที่ 3 การตีความ

3. นักเรียนอธิบายเนื้อหา เรื่องราว รวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกของผลงานที่ตนเองสร้างสรรค์ขึ้นให้ผู้อื่นได้รับรู้

ขั้นที่ 4 การประเมินค่า

4. นักเรียนเขียนวิจารณ์ผลงานศิลปะของตนเองว่า ดีหรือไม่ดี เพราะเหตุใด โดยวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 4.1 ทักษะ เช่น เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา และพื้นผิว
- 4.2 หลักองค์ประกอบศิลป์
- 4.3 การสื่อความ อารมณ์ความรู้สึกของภาพ
- 4.4 ตัดสินคุณค่างานศิลปะของตนเอง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปคุณค่าความงามด้านสุนทรียศาสตร์ในงานทัศนศิลป์ 2 มิติ

7. สื่อการเรียนรู้และอุปกรณ์

1. คอมพิวเตอร์
2. เครื่องฉาย
3. สื่อเทคโนโลยี ตัวอย่างผลงานทัศนศิลป์ 2 มิติ จากโปรแกรม Microsoft PowerPoint
4. ใบความรู้เรื่องเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน

8. การวัดและประเมินผล

1. การวัดและการประเมินผล

ประเด็น	วิธีวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์
นักเรียนสามารถบอกกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของตนเองได้	ถามตอบ	ข้อคำถาม	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปินที่ตนเองสนใจ และวิเคราะห์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของตนเองตามหลักการของ Feldman ได้	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80
นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าความงามของศิลปะตะวันตก	ทำแบบทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

2. เกณฑ์การประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3 (ดี) (8-10 คะแนน)	2 (พอใช้) (5-7 คะแนน)	1 (ควรปรับปรุง) (ต่ำกว่า 5 คะแนน)
หลักองค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้อย่างดี เชื่อมโยงถูกต้องตามหลัก องค์ประกอบศิลป์	สามารถจัดวางภาพได้ดี พอใช้ตามหลัก องค์ประกอบศิลป์	ผลงานขาดหลักการ องค์ประกอบศิลป์ที่ดี
ความคิดสร้างสรรค์	สามารถนำเทคนิควิธีการ สร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน มาใช้ในผลงานของตนเองได้ งานมีความแปลกใหม่ น่าสนใจ	สามารถนำเทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ ผลงานของศิลปินมาใช้ ในผลงานของตนเองได้	คัดลอกผลงานตาม ตัวอย่างผลงานของ ศิลปิน
ความสมบูรณ์ของ ผลงาน	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ และส่ง งานตรงตามเวลาที่กำหนดให้	ผลงานเสร็จสมบูรณ์ แต่ส่งงานช้ากว่าเวลาที่ กำหนดให้	ผลงานไม่เสร็จ และ ส่งงานช้ากว่าเวลาที่ กำหนดให้

เกณฑ์ระดับคะแนนและคุณภาพ

ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-10 คะแนน	ดี
5-7 คะแนน	พอใช้
ต่ำกว่า 5 คะแนน	ควรปรับปรุง

กิจกรรมศิลปวิจารณ์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

สิทธิพันธ์ รุ่งทวิทรัพย์

จิตรกรรม

Leonardo Da Vinci, Mona Lisa, c. 1503-1507

เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการขีดเขียน การวาดและระบายสี เพื่อให้เกิดภาพเป็นงานศิลปะที่มี 2 มิติเป็นรูปแบน ไม่มีความลึกหรืออนุหนา แต่สามารถเขียนลงตาให้เห็นว่ามีความลึกหรืออนุได้ความงามของจิตรกรรมเกิดจากการใช้สีในลักษณะต่าง ๆ กัน

องค์ประกอบสำคัญของงานจิตรกรรมคือ

1. ผู้สร้างงานหรือ ผู้วาด เรียกว่า จิตรกร
2. วัสดุที่ใช้รองรับการวาด เช่น กระดาษ ผ้า ผนัง ฯลฯ

3. สี เป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับผลงานงานจิตรกรรมเป็นงานศิลปะที่เก่าแก่ดั้งเดิมของมนุษย์ เริ่มตั้งแต่การขีดเขียนบนผนังถ้ำบนร่างกายบนภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ จนพัฒนามาเป็นภาพวาดที่ใช้ประดับตกแต่งในปัจจุบัน การวาดภาพเป็นพื้นฐานของงานศิลปะทุกชนิดผู้สร้างสรรค์งานจิตรกรรม เรียกว่าจิตรกร (Painter)

งานจิตรกรรมแบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ

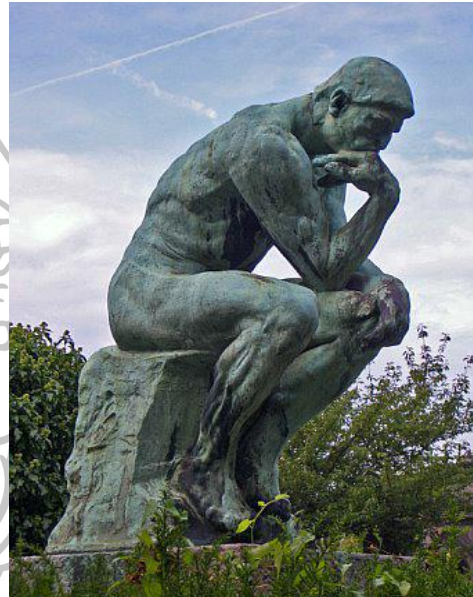
1. การวาดเส้น (Drawing) เป็นการวาดภาพโดยใช้ปากกาหรือดินสอ ขีดเขียนลงไปบนพื้นผิววัสดุรองรับเพื่อให้เกิดภาพ การวาดเส้น คือ การขีดเขียนให้เป็นเส้นไม่ว่าจะเป็นเส้นเล็กหรือเส้นใหญ่ ๆ มักมีสีเดียวแต่ การวาดเส้นไม่ได้จำกัดที่จะต้องมีสีเดียว อาจมีสีหลาย ๆ สีก็ได้ การวาดเส้นจัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะแทบทุกชนิด อย่างน้อยผู้ฝึกฝนงานศิลปะควรได้มีการฝึกงานวาดเส้นให้เชี่ยวชาญเสียก่อนก่อนที่จะไปทำงานด้านอื่น ๆ ต่อไป

2. การระบายสี (Painting) เป็นการวาดภาพโดยใช้พู่กันหรือแปรง หรือวัสดุอย่างอื่นมาระบายให้เกิดเป็นภาพ การระบายสี ต้องใช้ทักษะการควบคุมสีและเครื่องมือมากกว่าการวาดเส้นผลงานการระบายสีจะสวยงามเหมือนจริงและสมบูรณ์แบบมากกว่าการวาดเส้น

ประติมากรรม

Michelangelo Buonarroti, Pietà, c. 1498-1499

Auguste Rodin, The Thinker, c. 1902

เป็นผลงานศิลปะที่แสดงออกด้วยการสร้างรูปทรง 3 มิติ มีปริมาตรมีน้ำหนักและกินเนื้อที่ในอากาศโดยการใช้วัสดุชนิดต่าง ๆ วัสดุที่ใช้สร้างสรรคงานประติมากรรม จะเป็นตัวกำหนด วิธีการสร้างผลงานความงามของงานประติมากรรม เกิดจากการแสงและเงา ที่เกิดขึ้นในผลงานการสร้าง

งานประติมากรรมทำได้ 3วิธี คือ

1. การปั้น (Casting) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ จากวัสดุที่เหนียวอ่อนตัวและยึดจับตัวกันได้ดี วัสดุที่นิยมนำมาใช้ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน ปูน แป้ง ขี้ผึ้ง กระดาษ หรือขี้เลื่อยผสมกาว เป็นต้น

2. การแกะสลัก (Carving) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ จากวัสดุที่ แข็ง เปราะ โดยอาศัยเครื่องมือ วัสดุที่นิยมนำมาแกะ ได้แก่ ไม้ หิน กระจก แก้ว ปูนปลาสเตอร์ เป็นต้น

3. การหล่อ (Molding) เป็นการสร้างรูปทรง 3 มิติ จากวัสดุที่หลอมตัวได้ และกลับแข็งตัวได้ โดยอาศัยแม่พิมพ์ ซึ่งสามารถทำให้เกิดผลงานที่เหมือนกันทุกประการตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไป วัสดุที่นิยมนำมาใช้หล่อ ได้แก่ โลหะ ปูน แป้ง แก้ว ขี้ผึ้ง ดิน เรซิน และพลาสติก ฯลฯ

ประเภทของงานประติมากรรม

1. ประติมากรรมแบบนูนต่ำ (Bas Relief)

งานประติมากรรมนูนต่ำ (ภาพแกะสลัก) ที่ปราสาทนครวัด

เป็นรูปที่เป็นนูนขึ้นมาจากพื้นหรือมีพื้นหลังรองรับ มองเห็นได้ชัดเจนเพียงด้านเดียว คือด้านหน้า มีความสูงจากพื้นไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรูปจริง ได้แก่รูปนูนแบบเหรียญ รูปนูนที่ใช้ประดับตกแต่งภาชนะ หรือประดับตกแต่งอาคารทางสถาปัตยกรรม โบสถ์ วิหารต่าง ๆ พระเครื่องบางชนิด

2. ประติมากรรมแบบนูนสูง (High Relief)

Auguste Rodin, The Gates of Hell, c. 1880-1885

เป็นรูปต่าง ๆ ในลักษณะเช่นเดียวกับแบบนูนต่ำ แต่มีความสูงจากพื้นตั้งแต่ครึ่งหนึ่งของรูปจริงขึ้นไป ทำให้เห็นลวดลายที่ลึก ชัดเจน และละเอียดเหมือนจริงมากกว่าแบบนูนต่ำและใช้งานแบบเดียวกับแบบนูนต่ำ

3. ประติมากรรมแบบลอยตัว (Round Relief)

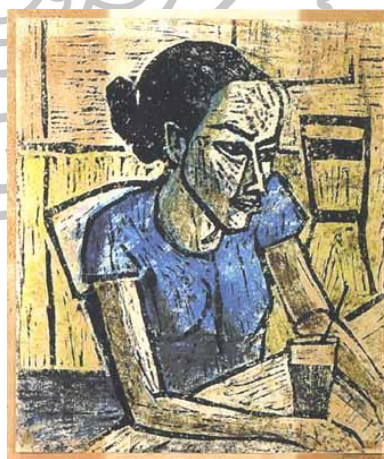
Michelangelo Buonarroti, David, c. 1501-1504

เป็นรูปต่าง ๆ ที่มองเห็นได้รอบด้านหรือตั้งแต่ 4 ด้านขึ้นไป ได้แก่ ภาชนะต่าง ๆ รูปเคารพต่าง ๆ พระพุทธรูป เทวรูป รูปตามคตินิยมรูปบุคคลสำคัญ และรูปสัตว์ ฯลฯ

การพิมพ์ภาพ

ประหยัด พงษ์ดำ, ความรักของแม่, พ.ศ. 2525

ชอุต นิ่มเสมอ, สุวรรณิ, พ.ศ. 2502

การพิมพ์ภาพ หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจากแม่พิมพ์ออกมาเป็นผลงานที่มีลักษณะเหมือนกันกับแม่พิมพ์ทุกประการ และได้ภาพที่เหมือนกันมีจำนวนตั้งแต่ 2 ชิ้นขึ้นไป การพิมพ์ภาพเป็นงานที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการวาดภาพ ซึ่งการวาดภาพไม่สามารถสร้างผลงาน 2 ชิ้น ที่มีลักษณะเหมือนกันทุกประการได้ จึงมีการพัฒนาการพิมพ์ขึ้นมาชาติจีนถือว่าเป็นชาติแรก ที่นำเอาวิธีการพิมพ์มาใช้อย่างแพร่หลายมานานนับพันปี จากนั้นจึงได้แพร่หลายออกไปในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ชาติทางตะวันตกได้พัฒนาการพิมพ์ภาพขึ้นมาอย่างมากมาย มีการนำเอาเครื่องจักรกลต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการพิมพ์ ทำให้การพิมพ์มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

การพิมพ์ภาพมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. แม่พิมพ์ เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการพิมพ์
2. วัสดุที่ใช้พิมพ์ลงไป
3. สีที่ใช้ในการพิมพ์
4. ผู้พิมพ์

ประเภทของการพิมพ์ การพิมพ์แบ่งออกได้หลายประเภทตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการพิมพ์ ได้ 2 ประเภท คือ

1.1 ศิลปะภาพพิมพ์ (GRAPHIC ART) เป็นงานพิมพ์ภาพเพื่อให้เกิดความสวยงาม เป็นงานวิจิตรศิลป์

1.2 ออกแบบภาพพิมพ์ (GRAPHIC DESIGN) เป็นงานพิมพ์ภาพประโยชน์ใช้สอย นอกเหนือไปจากความสวยงาม ได้แก่ หนังสือต่าง ๆ บัตรต่าง ๆ ภาพโฆษณา ปฏิทิน ฯลฯ จัดเป็นงานประยุกต์ศิลป์

2. แบ่งตามประเภทของแม่พิมพ์ ได้ 4 ประเภท คือ

2.1 แม่พิมพ์นูน (RELIEF PROCESS) คือ กระบวนการพิมพ์ที่พิมพ์จากผิวส่วนที่อยู่สูงบนแม่พิมพ์ ดังนั้นส่วนที่ถูกแกะเซาะออกไปหรือส่วนที่เป็นร่องลึกลงไปจะไม่ถูกพิมพ์ ซึ่งแม่พิมพ์ในลักษณะนี้ เช่น แม่พิมพ์แกะไม้ แม่พิมพ์แกะยาง แม่พิมพ์กระดาษแข็ง แม่พิมพ์วัสดุ เมื่อเวลาพิมพ์แม่พิมพ์เหล่านี้จะใช้เครื่องมือประเภทลูกกลิ้ง ลูกประคบหนัง ทาหมึกลงบนส่วนนูนของแม่พิมพ์ แล้วนำไปพิมพ์ลงบนกระดาษอาจจะพิมพ์ ด้วยมือหรือแทนพิมพ์ หมึกก็ติดกระดาษ เกิดเป็นรูปขึ้นมา

2.2 แม่พิมพ์ร่องลึก (INTAGLIO PROCESS) เป็นการพิมพ์โดยให้สีอยู่ในร่องที่ทำให้ลึกลงไปของแม่พิมพ์โดยใช้แผ่นโลหะทำเป็นแม่พิมพ์ (แผ่นโลหะที่นิยมใช้คือแผ่นทองแดง) และทำให้ลึกลงไปโดยใช้น้ำกรดกัดซึ่งเรียกว่า ETCHING แม่พิมพ์ร่องลึกนี้พัฒนาขึ้นโดยชาวตะวันตก สามารถพิมพ์งานที่มีความละเอียด คมชัดสูง สมัยก่อนใช้ในการพิมพ์หนังสือพระ

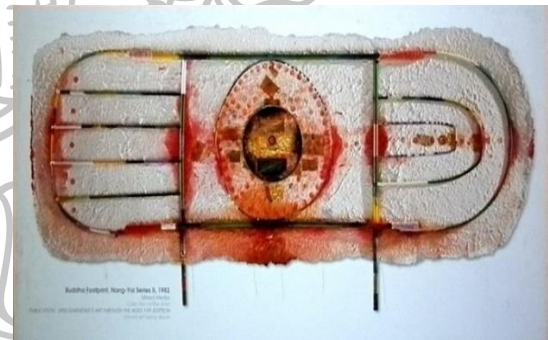

คัมภีร์ แผนที่ เอกสารต่าง ๆ แสตมป์ ธนบัตร ปัจจุบันใช้ในการพิมพ์งานที่เป็นศิลปะและธนบัตร

2.3 แม่พิมพ์พื้นราบ (PLAER PROCESS) เป็นการพิมพ์โดยให้สีติดอยู่บนผิวหน้าที่ยาบเรียบของแม่พิมพ์ โดยไม่ต้องขูดหรือแกะพื้นผิวลงไปแต่ใช้สารเคมีเข้าช่วย ภาพพิมพ์ชนิดนี้ได้แก่ ภาพพิมพ์หิน (LITHOGRAPH) การพิมพ์ออฟเซต (OFFSET) ภาพพิมพ์กระดาษ (PAPER-CUT) ภาพพิมพ์ครั้งเดียว (MONOPRINT)

2.4 แม่พิมพ์ฉลุ (STENCIL PROCESS) เป็นการพิมพ์โดยให้สีผ่านทะลุช่องของแม่พิมพ์ลงไปสู่ผลงานที่อยู่ด้านหลัง เป็นการพิมพ์ชนิดเดียวที่ได้รูปที่มีด้านเดียวกันกับแม่พิมพ์ไม่กลับซ้าย เป็นขวา ภาพพิมพ์ชนิดนี้ได้แก่ภาพพิมพ์ฉลุ (STENCIL) ภาพพิมพ์ตะแกรงไหม (SILK SCREEN) การพิมพ์อัดสำเนา (RONEO) เป็นต้น

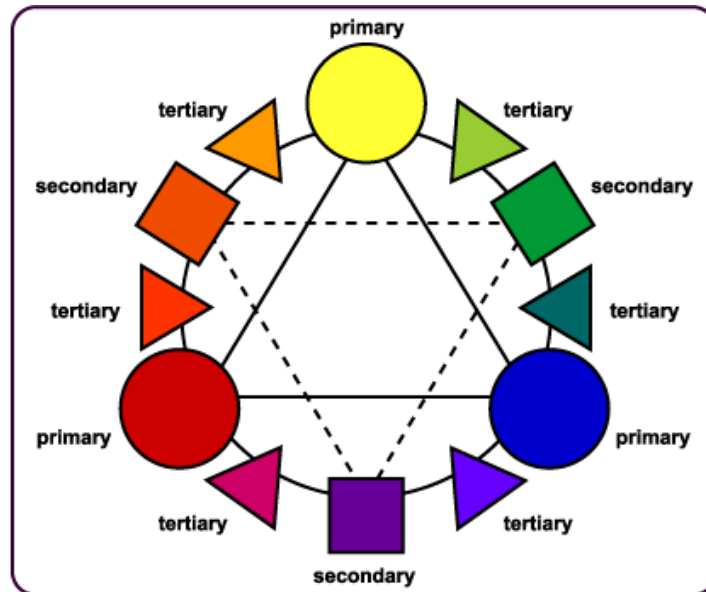
ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art)

นายพุทธิ หมั่นพันธ์, บันทึกพระเจ้าแผ่นดิน 2, พ.ศ. 2550, กมล ทัศนัญชดี, Buddha Footprint, พ.ศ. 2525

คำว่า ศิลปะสื่อประสม หรือศิลปะสื่อผสม หมายถึง ผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น โดยใช้เทคนิคและวิธีการของศิลปะทางด้านทัศนศิลป์หลาย ๆ แขนงมาผสมผสานทำให้เกิดผลงานที่อยู่ในชั้นเดียวกัน เน้นหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงออกถึงอารมณ์สะท้อนใจของผู้สร้าง ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานสื่อผสมสามารถหาได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น วัสดุจากพืช สัตว์ และแร่ วัสดุสังเคราะห์ เช่น กระดาษ โลหะ เป็นต้นศิลปะสื่อผสม ซึ่ง สื่อผสม เป็นผลงานศิลปะในด้านจิตรศิลป์ ในการนำสื่อมากกว่าสองสื่อ หรือศิลปะมากกว่าสองแขนงมารวมกันขึ้นไปมาสร้างเป็นงานชิ้นเดียวกัน โดยนิยมใช้สื่อที่แตกต่างกัน มานำจุดเด่นของแต่ละสื่อมาใช้ร่วมกัน

วงจรรสี (Colour Circle)

สีขั้นที่ 1 คือ แม่สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง และสีน้ำเงิน

สีขั้นที่ 2 คือ สีที่เกิดจากสีขั้นที่ 1 หรือแม่สีผสมกันในอัตราส่วนที่เท่ากันจะทำให้เกิดสีใหม่ 3 สี ได้แก่

สีแดง ผสมกับสีเหลือง ได้สีส้ม

สีแดงผสมกับสีน้ำเงิน ได้สีม่วง

สีเหลืองผสมกับสีน้ำเงิน ได้สีเขียว

สีขั้นที่ 3 คือ สีที่เกิดจากสีขั้นที่ 1 ผสมกับสีขั้นที่ 2 ในอัตราส่วนที่เท่ากัน จะได้สีอื่น ๆ

อีก 6 สี คือ

สีแดง ผสมกับสีส้ม ได้สีส้มแดง

สีแดงผสมกับสีม่วง ได้สีม่วงแดง

สีเหลืองผสมกับสีเขียว ได้สีเขียวเหลือง

สีน้ำเงิน ผสมกับสีเขียว ได้สีเขียวน้ำเงิน

สีน้ำเงินผสมกับสีม่วง ได้สีม่วงน้ำเงิน

สีเหลืองผสมกับสีส้ม ได้สีส้มเหลือง

สีตรงข้าม หรือสีตัดกัน หรือสีคู่ปฏิกิริยา เป็นสีที่มีค่าความเข้มของสีตัดกันอย่างรุนแรง ในทางปฏิบัติไม่นิยมนำมาใช้ร่วมกัน เพราะจะทำให้แต่ละสีไม่สดใส เท่าที่ควร การนำสีตรงข้ามกันมาใช้ร่วมกัน อาจกระทำไดดังนี้

1. ปริมาณของสีที่เกิดจากการตัดกันจะต้องไม่เกิน 10% ของพื้นที่ทั้งหมดในภาพ
2. การใช้สีตัดกันต้องมีสีใดสีหนึ่ง 80% และอีกสีหนึ่ง 20% โดยประมาณ
3. ถ้าหากต้องใช้สีคู่ตัดกัน โดยมีเนื้อที่เท่า ๆ กัน จะต้องลดความเข้มของสี (Intensity) ของสีใดสีหนึ่ง หรือทั้งสองสีลง

หลักการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์

จักรพันธ์ โปษยกฤต, กิณรีรา, พ.ศ.2553

ถวัลย์ ดัชนี, อนาคต, พ.ศ. 2535

หลักการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ (Composition) คือ การนำเอาทัศนธาตุ ได้แก่ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนักอ่อนแก่ บริเวณว่าง สี และพื้นผิว มาจัดประกอบเข้าด้วยกัน จนเกิดความพอดี เหมาะสม ทำให้งานศิลปะชิ้นนั้นมีคุณค่าอย่างสูงสุด ประกอบด้วยหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

1. เอกภาพ (Unity)

การรวมกลุ่มก้อนไม่แตกแยกกระจายไปคนละทิศทางจนทำให้ขาดความสัมพันธ์กัน ในทางทัศนศิลป์เอกภาพยังเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาเรื่องราวที่ต้องการแสดงอย่างชัดเจนด้วย

2. ความสมดุล (Balance)

คือ เป็นการนำเอาส่วนประกอบที่มีรูปลักษณะเหมือนกัน มาจัดองค์ประกอบรวมเข้าด้วยกันให้ประสานกลมกลืนเกิดการถ่วงน้ำหนักขององค์ประกอบส่วนต่าง ๆ ในลักษณะที่พอเหมาะพอดีจนรู้สึกว่ามี ความสมดุลอาจด้วยการจัดวางตำแหน่งที่ตั้ง ช่องไฟ ระยะห่าง อัตรา

จำนวน ขนาดรูปร่าง และน้ำหนักอ่อนแก่ ฯลฯ ที่เหมือนกันหรือเท่า ๆ กันจนเกิดเป็นเอกภาพเดียวกัน

3. จุดสนใจหรือการเน้น (Emphasis)

ส่วนที่สำคัญที่สุดของภาพที่ต้องการแสดง ซึ่งนำไปสู่การบอกเล่าเนื้อหาของภาพทั้งหมดหรือเป็นจุดที่ดึงดูดความสนใจให้มอง ในทางทัศนศิลป์จุดสนใจควรมีเพียงจุดเดียว ซึ่งอาจเป็นส่วนที่แสดงความสำคัญหรือมีสีสันสดใสที่สุด นอกจากนั้นยังเน้นให้เกิดจุดสนใจด้วยการสร้างความแตกต่างขึ้นในภาพ จุดสนใจไม่จำเป็นจะต้องอยู่จุดกึ่งกลางเสมอไป อาจอยู่ส่วนใดส่วนหนึ่งของภาพก็ได้

4. ความกลมกลืน (Harmony)

เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของการจัดองค์ประกอบทางทัศนศิลป์ เพราะความกลมกลืนจะทำให้ภาพงดงาม และนำไปสู่เนื้อหาเรื่องราวที่น่าเสนอ

5. จังหวะลีลา

หมายถึง การเคลื่อนไหวที่เกิดจากการซ้ำกันขององค์ประกอบ เป็นการซ้ำที่เป็นระเบียบ จากระเบียบธรรมดาที่มีช่วงห่างเท่าๆ กัน มาเป็นระเบียบที่สูงขึ้น ซ้ำซ้อนขึ้นจนถึงขั้นเกิดเป็นรูปลักษณะของศิลปะ โดยเกิดจากการซ้ำของหน่วย หรือการสลับกันของหน่วยกับช่องไฟ หรือเกิดจากการเคลื่อนไหวต่อเนื่องกันของเส้น สี รูปทรง หรือน้ำหนัก

หลักการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์

ขั้นที่ 1 การบรรยาย ผู้วิเคราะห์งานศิลปะจะสำรวจดูสิ่งต่างๆ ที่ปรากฏแก่สายตาผู้ดูในทันทีทันใด ได้แก่ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว แสงเงา และวิเคราะห์ถึงเทคนิควิธีการที่ผู้ดูคิดว่า เป็นวิธีการหรือเทคนิคที่ใช้ในการสร้างงานศิลปะชิ้นนั้น

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์โครงสร้าง ผู้วิเคราะห์จะเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งๆ ที่ผู้วิเคราะห์ได้สำรวจไว้ในขั้นแรกคุณภาพของเส้นสีรูปร่างรูปทรง เพื่อให้เกิดการรับรู้ถึงองค์ประกอบทางศิลปะของผลงานนั้นซึ่งจะเป็น “ข้อมูล” ให้กับการตีความและตัดสินผลงานต่อไป

ขั้นที่ 3 การตีความ ผู้วิเคราะห์จะกล่าวหรือแถลงถึงความหมายของผลงานศิลปะที่มีต่อตนความหมายของศิลปะในที่นี่ หมายถึง ความหมายของศิลปะที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยทั่ว ๆ ไปในขั้นตอนนี้ผู้วิเคราะห์อาจหาข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับความคิดหรือหลักการที่สามารถช่วยยืนยันว่าทำไมผลงานศิลปะนั้นมีผลต่อความคิดเห็นของตนเช่นนั้น

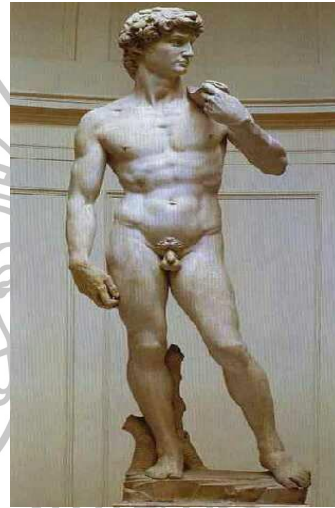
ขั้นที่ 4 การประเมินหรือตัดสินงานศิลปะ เป็นขั้นตอนที่จำเป็นจะต้องมีการสืบสวนตรวจสอบถึงเจตนา และผลที่เกิดของงานศิลปะชิ้นนั้น โดยการเปรียบเทียบกับงานศิลปะชิ้นอื่นที่

คล้ายคลึงกันพิจารณาว่ามันเหมือนหรือต่างกับงานศิลปะชิ้นอื่นในยุคสมัยเดียวกันเช่นไร เฟลด์แมน
 เห็นว่าการตัดสินใจผลงานศิลปะอย่างมีสุนทรียภาพนั้นจะต้องมีเหตุผล และใช้หลักเกณฑ์อย่างมี
 คุณธรรม เพราะการตัดสินใจนั้นเป็นปฏิบัติการที่สูงส่ง

ศิลปะเรอเนสซอง

Michelangelo Buonarroti, Pieta, c. 1498-1499

Michelangelo Buonarroti, David, c. 1501-1504

Michelangelo Buonarroti, The Last Judgement, c. 1536-1541

ศิลปะเรอเนสซอง มีต้นกำเนิดขึ้นในเมืองฟลอเรนซ์ของอิตาลีอยู่ในช่วง “ยุคฟื้นฟู
 ศิลปะวิทยาการ” ศิลปะเรอเนสซองเป็นผลมาจากการนำหลักการปรัชญาความรู้ในสุนทรียภาพ
 ดั้งเดิม จากศิลปะคลาสสิกของกรีก และโรมันกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นสมัยแห่งการใช้
 พุทธิปัญญาในการสร้างสรรค์ผลงาน คำนี้ถึงหลักเหตุผลความเป็นจริงในธรรมชาติ แต่เน้น
 ความสำคัญของลักษณะเฉพาะบุคคล ศิลปะเรอเนสซองภายใต้การอุปถัมภ์ของกลุ่มบุคคลผู้มีอำนาจ

ในสังคมทำให้ศิลปกรรมพัฒนาเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างสูง และได้แพร่สะพัดไปสู่ประเทศต่าง ๆ ทั่วยุโรป ศิลปะเรอเนสซองแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาได้แก่

เรอเนสซอง สมัยเริ่มต้นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 14 เป็นช่วงที่ศิลปินพยายามสลัดอิทธิพลศิลปกรรมแบบกอทิกและไบแซนไทน์ออกไปและสร้างรูปแบบทางศิลปกรรมโดยหันกลับมายึดหลักทฤษฎีแนวมนุษยนิยมในสมัยกรีกและโรมัน ศิลปินได้สร้างพัฒนาการทางศิลปะในสาขาต่างๆอย่างชัดเจนสถาปัตยกรรมนารูปแบบของโรมันมาต่อเสริมโดยมุ่งเน้นโครงสร้างที่ใหญ่โตโอ้อ่างงามด้านประติมากรรมเน้นความเหมือนจริงตามสัดส่วนและใส่ความนุ่มนวลมีชีวิตชีวามากขึ้นส่วนด้านจิตรกรรมมีพัฒนาการในเรื่องการใช้สีแสงเงาและหลักทัศนียภาพอย่างถูกต้องสวยงาม

เรอเนสซอง สมัยรุ่งเรืองหรือยุคทองตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 เป็นช่วงที่กรุงโรมกลายเป็นศูนย์กลางศิลปกรรมและศิลปินต่างๆได้ผ่านการบ่มเพาะฝีมือและสติปัญญาจากสมัยเริ่มต้นได้พัฒนาถึงจุดสุดยอดสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมที่ก้าวหน้ามากที่สุดในยุคนี้สถาปัตยกรรมยังคงเน้นความใหญ่โตหรูหราโดยยึดรูปแบบคลาสสิกของกรีกและโรมันอย่างเคร่งครัดและประยุกต์ให้เข้ากับจุดมุ่งหมายการใช้งานอย่างลงตัวประติมากรรมให้ความสำคัญกับความงดงามเหมือนจริงอันสมบูรณ์แบบทุกรายละเอียดและด้านจิตรกรรมก็ถึงพร้อมด้วยเทคนิควิธีการในแบบเฉพาะตัวของศิลปินที่เน้นความนุ่มนวลพลิ้วไหวสร้างมิติบรรยากาศด้วยสีแสงเงาอย่างประณีตศิลปินสำคัญในยุคนี้ ได้แก่ คาวิซิมิเคลันเจโล และราฟาเอล

ประวัติของมิเคลันเจโล

มิเคลันเจโล ประติมากรผู้ยิ่งใหญ่ชาวฟลอเรนซ์ได้รับการยกย่องว่ามีความโดดเด่นมากที่สุด จากผลงานแกะสลักหินอ่อนรูปเปลือยขนาดเท่าคนจริงของเทพแบคคัส (Bacchus)

เทพเจ้าแห่งสุราเมรัย สูง 2.3 เมตรได้อย่างงดงามนอกจากนี้ยังมีผลงานแกะสลักหินอ่อนรูป “ปิเอตา” (Pieta) และเดวิด เป็นต้น มิเกลันเจโล ยังสามารถสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมได้อย่างยอดเยี่ยมไม่แพ้กัน เช่น การวาดภาพลงบนเพดานโบสถ์ ซึ่งมีลักษณะโค้งภาพมีเรื่องราวเกี่ยวกับตำนานของบุคคลที่เชื่อมโยงกับพระผู้เป็นเจ้าในพระคัมภีร์คริสต์ศาสนา ผลงานจิตรกรรมของ มิเกลันเจโล เต็มเปี่ยมไปด้วยพลังแห่งจินตนาการอันตระการตาถึงพร้อมด้วยฝีมือและความสร้างสรรค์อันบรรเจิดจนได้รับการยกย่องให้เป็นผลงานจิตรกรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดภาพหนึ่งของโลก

เรอเนซองส์ สมัยปลายเริ่มตั้งแต่เข้าสู่ช่วงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 16 วงการศิลปะในช่วงเวลานี้มีความขัดแย้งกันด้านอุดมคติการสร้างสรรค์ศิลปะจึงแยกออกเป็นหลายแนวทางเรียกศิลปกรรมในช่วงนี้ว่า “ศิลปะแมนเนอริสม์” ซึ่งมีลักษณะผิดแผกไปจากเดิมในด้านสถาปัตยกรรมไม่ปรากฏชัดเจนนักยังคงยึดแบบอย่างมาจากเรอเนซองส์สมัยรุ่งเรืองแต่เพิ่มเติมความหรูหรามากขึ้น ส่วนประติมากรรมมีการขยายสัดส่วนให้ผิวด้านไปจากธรรมชาติให้อ่อนช้อยมากขึ้นด้านจิตรกรรมเน้นสร้างลีลาและบรรยากาศให้ดูอ่อนไหวระจัดกระจายสัดส่วนเบี่ยงเบนพร้อมจะคลี่คลายไปสู่ศิลปะรูปแบบใหม่

ศิลปะลัทธิเรียลลิสม์ (Realism)

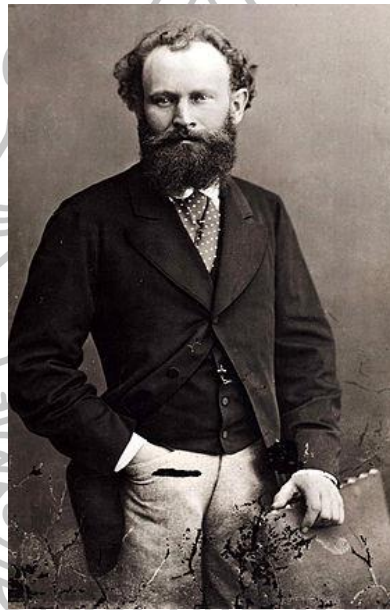

Edouard Manet, A Bar at the Folies-Bergère, C. 1882 Edouard Manet, The Luncheon on the Grass, C.1862-1863

ศิลปะเรียลลิสม์ เกิดขึ้นในฝรั่งเศสโดยเป็นการเคลื่อนไหวทางศิลปะที่ชัดเจนของกลุ่มจิตรกรและประติมากรในราวปี ค.ศ. 1830-1880 มีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงปารีสก่อนจะแพร่ความนิยมออกไปในระดับสากลในทางประวัติศาสตร์ศิลป์นั้น “เรียลลิสม์” ใช้เรียกการสร้างสรรคผลงานศิลปะของศิลปินกลุ่มหนึ่งที่นำเสนอให้เห็นสภาพ “ความเป็นจริง” ในสังคมปัจจุบันขณะนั้นศิลปะและผู้สร้างงานในแนวนี้เรียกว่า “เรียลลิสม์” (Realist) ซึ่งมีนัยแตกต่างจาก “ศิลปะแบบเหมือนจริง” (Realistic) อันเป็นการลอกเลียนความเหมือนจริงในธรรมชาติหรือเรียกว่า “ธรรมชาตินิยม” (Naturalism) ที่มุ่งถ่ายทอดลักษณะที่วิเศษณ์ธรรมชาติมากเป็นพิเศษ

ลัทธิเรียลลิสม์เป็นกลุ่มที่ยึดหลักความเป็นจริงที่เกิดขึ้นมุ่งเน้นเรื่องความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนชนชั้นล่างสถาปัตยกรรมไม่มีรูปแบบเฉพาะตัวเป็นการผสมผสานสถาปัตยกรรมจากที่ต่าง ๆ มาประยุกต์และใช้วิทยาการใหม่ๆเข้ามาใช้เป็นโครงสร้างเช่นเหล็กหล่อและกระจกเป็นต้นด้านประติมากรรมยังคงมีอิทธิพลของประติมากรรมคลาสสิกและ โรแมนติกผสมอยู่แต่เนื้อหาเริ่มแสดงออกเกี่ยวกับชีวิตของสามัญชนมากขึ้น

ประวัติของเอ็ดวัวร์ มาน่

เอ็ดวัวร์ มาน่ เป็นจิตรกรสมัยอิมเพรสชันนิสม์คนสำคัญของประเทศฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีความสำคัญในการเขียนภาพสีน้ำมัน ผู้เป็นจิตรกรคนแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่เขียนภาพเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของคนทั่วไป มาน่เป็นจิตรกรคนสำคัญที่มีบทบาทในการเปลี่ยนจากการเขียนภาพแบบเหมือนจริง (Realism) ไปเป็นแบบอิมเพรสชันนิสม์ ภาพ “อาหารกลางวันบนลานหญ้า” (Le déjeuner sur l'herbe) และ “โอลิมเปีย” (Olympia) งานชิ้นเอกสองชิ้นของมาน่เป็นงานที่ทำให้เกิดความเห็นขัดแย้งกันมากและเป็นจุดที่ทำให้จิตรกรหนุ่ม ๆ รุ่นนั้นเริ่มหันมาวาดภาพอิมเพรสชันนิสม์ซึ่งในปัจจุบันถือกันว่าเป็นจุดสำคัญของศิลปะที่แยกมาเป็นศิลปะสมัยใหม่

ศิลปะลัทธิโพสต์อิมเพรสชันนิสม์ (Post-Impressionism)

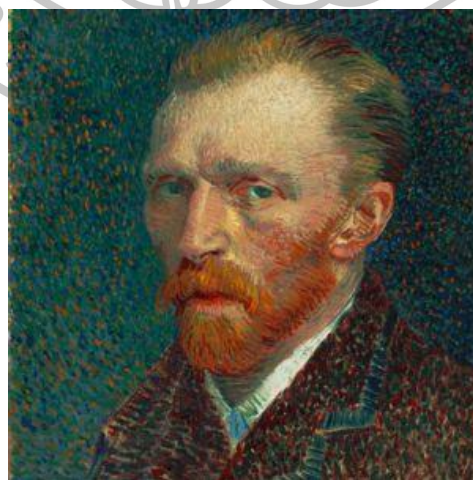
Vincent Van Gogh, Starry Night, c. 1889

Vincent Van Gogh, Wheat Field with Crows, c. 1890

จิตรกรรมลัทธิโพสต์อิมเพรสชันนิสม์ หรืออิมเพรสชันนิสม์ในยุคหลังพัฒนาการใช้สีที่ร้อนแรงสดใสเส้นชัดเจน และเปลี่ยนแปลงรูปทรงจากเดิมหรือตัดทอนให้ง่ายขึ้นเน้นการแสดงอารมณ์ของจิตรกรมากขึ้นจิตรกรสำคัญ ได้แก่ ตูลูส โลเตรกเซซาน, โกแกง และวินเซนต์ ฟานโกอก (Vincent Van Gogh) จิตรกรชาวดัตช์ ถนัดในการใช้เส้นที่มีพลังใช้สีสดเข้ม และตัดกันเพื่อแสดงความรู้สึกอย่างมีความหมายผลงานส่วนใหญ่เป็นภาพธรรมชาติ และภาพหุ่นนิ่งมีการวัดสีแปร่งเป็นเส้นหนาเห็นรอยอย่างชัดเจนฟานโกอกหมกหมุ่นกับการวาดภาพจนประสบปัญหาทางภาวะทางอารมณ์ เขาจึงมักแสดงความรู้สึกของตนลงไปในภาพด้วยสีอันจัดจ้าน และรื้อรอยสีแปร่งบนพื้นผิวที่นูนเด่น

ประวัติของวินเซนต์ แวน โก๊ะ

วินเซนต์ แวน โก๊ะ เกิดเมื่อวันที่ 30 มีนาคม ปี ค.ศ. 1853 ที่ซันเดิร์ท ย่านบราแบรนท์ ในประเทศเนเธอร์แลนด์ วินเซนต์เป็นบุตรชายคนโต บิดาเป็นนักบวชนิกายโปรเตสแตนต์

เมื่อแวนโก๊ะอายุได้ 16 ปี เขาได้ไปฝึกงานขายภาพศิลปะที่สุเก้นท์ เขาทำงานขายภาพทั้งในลอนดอน และปารีสไปจนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1876 วินเซนต์ แวน โก๊ะ ใช้ชีวิตในตัวเมืองปารีส ได้สักพักก็เริ่มเบื่อ เขาจึงออกจากปารีสไป ในปี ค.ศ. 1888 เพื่อไปยังเมืองอาเรสทางตอนใต้ของฝรั่งเศส ที่เมืองอาเรสนั้น แวน โก๊ะ ได้เช่าบ้านหลังหนึ่ง แล้วตกแต่งบ้านด้วยสีเหลืองทั้งหมด เขาหวังที่จะตั้งกลุ่มศิลปินอิมเพรสชันนิสต์ขึ้น ในเดือนตุลาคม จอร์จින්ส์ ได้มาอยู่ร่วมกับเขา แต่ความสัมพันธ์ของคนทั้งสองก็ต้องขาดสะบั้นลงในคืนวันคริสต์มาส อีฟจอร์จින්ส์ ได้โต้เถียงอย่างรุนแรงกับ แวน โก๊ะ ทำให้แวน โก๊ะ เกิดบ้าเลือดขึ้นมาแล้วตัดใบหูของตัวเอง ทำให้จอร์จින්ส์จากไป และตัวของเขาเองต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล การแสดงอาการต่าง ๆ ของ แวน โก๊ะ นั้นทำให้เห็นถึงสภาพจิตใจและประสาทที่ผิดปกติ ในที่สุดเขาก็ต้องเข้าไปอยู่ในโรงพยาบาลบ้าเป็นเวลา 1 ปีเต็ม เมื่อ แวน โก๊ะ ออกจากโรงพยาบาล เขาได้ไปอาศัยอยู่กับศิลปิน นักฟิสิกส์ ได้ประมาณ 2 เดือน และในวันที่ 27 กรกฎาคมของปี ค.ศ. 1890 เขาได้ยิงตัวเอง และเสียชีวิตในอีก 2 วันต่อมา

ศิลปะไทยร่วมสมัย

จักรพันธุ์ โปษยกฤต, กนิริจา, พ.ศ. 2553

จักรพันธุ์ โปษยกฤต, สุวรรณหงส์ชมถ้ำเพชรพลอย, พ.ศ. 2540

จากประวัติศาสตร์ชาติไทย นับตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงต้นกรุงรัตนโกสินทร์ งานศิลปกรรมไทยถูกสร้างสรรค์อยู่บนพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและเรื่องราวจากวรรณคดีการคลี่คลายของศิลปกรรมไทยผู้ศิลปะสมัยใหม่นั้น มิได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งได้รับอิทธิพลจากศิลปะตะวันตกเข้าสู่ประเทศไทยมาตั้งแต่สมัยอยุธยา ในสมัยนั้นได้มีการติดต่อกับชาวตะวันตกหลายชาติ เช่น ฝรั่งเศส ฮอลันดา ซึ่งความ

เจริญก้าวหน้าในศิลปะสมัยใหม่ได้พัฒนาปรับตัวเองอย่างรวดเร็ว จากรูปแบบศิลปะไทยโบราณ ไปสู่ทัศนคติ ก้าวสู่รูปแบบแนวผสมผสานตะวันตกอันหลากหลายตามแนวคิด และทัศนะของศิลปินไทย การสร้างสรรค์งานศิลปะได้รับกระแสอิทธิพลของศิลปะตะวันตก ซึ่งมีผลต่อแนวคิดและการพัฒนารูปแบบของศิลปินไทยนำไปสู่การค้นหาแนวทางการสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนมากกว่าการลอกเลียนแบบ

ประวัติของอาจารย์จักรพันธุ์ โปษยกฤต

อาจารย์จักรพันธุ์ โปษยกฤต เกิดเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2486 ที่กรุงเทพมหานคร บุตรนายชุบและนางสว่างจันทร์ โปษยกฤต ระยะเวลาแรกเข้าศึกษาต่อที่ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย จากนั้นจึงเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) ประจำปีพุทธศักราช 2543 ได้รับการยกย่องเป็น 1 ใน 52 นายช่างเอก ในรอบ 200 ปี แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อาจารย์เป็นศิลปินอิสระที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตรกรรมทั้งแบบไทย ประเพณีและศิลปะร่วมสมัย มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง อีกทั้งผลงานอื่น ๆ ได้แก่ งานพุทธศิลป์ ประเภทจิตรกรรมฝาผนังโบสถ์ เช่น โบสถ์วัดตรีทศเทพวรวิหารวัดเขาสุกิม งานประติมากรรมไทย เช่น ประติมากรรมรูปเจ้าเงาะกับเด็กเลี้ยงควาย จากเรื่องสังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ที่อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จังหวัดสมุทรสงคราม งานหุ่นกระบอก เช่น หุ่นกระบอกเรื่องสามก๊กลิลิตตะเลงพ่าย งานซ่อมหุ่นวังหน้า เป็นต้น

การสร้างสรรค้งานศิลปะของศิลปิน

การสร้างสรรค้งานศิลปะ หมายถึง การนำเสนอสิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อน ในทางศิลปะสามารถกระทำโดยการนำวิธีจัดรูปแบบองค์ประกอบศิลปะ โดยใช้ทัศนธาตุ เช่น เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว รูปร่าง รูปทรง เป็นสื่อในการถ่ายทอด และผ่านเทคนิคต่าง ๆ ในทางจิตรกรรมอาจใช้ ดินสอสี สีน้ำมัน สีน้ำ สีอะครายลิก สีฝุ่น หรือเทคนิคผสมการสร้างสรรค้งานจะประสบความสำเร็จเป็นผลงานได้ นอกจากต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวกำหนดแนวทางและรูปแบบแล้ว ยังต้องอาศัยสามารถที่ขอดีเยี่ยมของศิลปิน ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะตน เป็นความชำนาญที่เกิดจากการฝึกฝนและความพยายามอันน่าทึ่งเพราะฝีมืออันเยี่ยมยอดจะสามารถสร้างสรรค้งานที่มีความงามอันเยี่ยมยอดได้ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างสรรค้งานด้วยเช่นกัน วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค้งานแบ่งออกเป็นวัสดุคิที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงออก และเครื่องมือที่ใช้สร้างสรรค้งานให้เกิดผลงาน ตามความชำนาญของศิลปินแต่ละคน แนวทางในการสร้างสรรค้งานศิลปะของศิลปินแต่ละคนอาจมีที่มาจากแนวทางที่ต่างกัน บางคนได้รับแรงบันดาลใจจากความงาม ความคิด ความรู้สึก ความประทับใจ แต่บางคนอาจสร้างสรรค้งานศิลปะเพื่อแสดงออกถึงฝีมืออันเยี่ยมยอดของตนเอง เพื่อประกาศความเป็นเลิศอย่างไม่มีที่เปรียบปานโดยไม่เน้นที่เนื้อหาของงาน และบางคนอาจสร้างสรรค้งานศิลปะจากการใช้วัสดุที่สนใจ โดยไม่เน้นรูปแบบและแนวคิดใด ๆ เลยก็ได้

กระบวนการสร้างสรรค้งานทัศนศิลป์

ศิลปินจะเริ่มจากกระบวนการคิดและปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

1. วางกรอบแนวทางจากความคิดรวบยอด (Concept) ในการสร้างสรรค้งานจากสิ่งทีประทับใจ แรงบันดาลใจ (Inspiration) จากเนื้อหาดังกล่าข้างต้น เพียง 1 ประเด็น
2. ศึกษา ค้นคว้า ทำวิจัย (Research) หรือจากผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค้งานศิลปะเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ
3. สรุปรประเด็นทำงานออกมากเป็นลักษณะตัวเอง โดยการทดลองเทคนิคที่จะใช้ในการสร้างสรรค้งาน
4. คัดเลือกและสร้างสรรค้งานที่มีลักษณะเฉพาะตนตามจุดประสงค์ที่วางไว้หลาย ๆ ชิ้น

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

สำหรับผู้เชี่ยวชาญและครูผู้สอนทัศนศิลป์

การวิจัยเรื่องการพัฒนาจิตรกรรมศิลป์วิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาจิตรกรรมศิลป์วิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ
และการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. วัน-เดือน-ปี ที่สัมภาษณ์.....
เวลาที่เริ่มและสิ้นสุดการสัมภาษณ์ ..... น. ถึง ..... น.
สถานที่ ที่ทำการสัมภาษณ์.....
2. ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์.....33.....
เบอร์โทรศัพท์.....
ตำแหน่ง/หน้าที่รับผิดชอบ.....
สถานที่ทำงาน.....
เพศ .....ชาย .....หญิง .....อายุ.....ปี
วุฒิการศึกษา
.....ปริญญาตรี สาขา.....มหาวิทยาลัย.....
.....ปริญญาโท สาขา.....มหาวิทยาลัย.....
.....ปริญญาเอก สาขา.....มหาวิทยาลัย.....
.....อื่น ๆ.....
3. ประสบการณ์ด้านการสอน.....ปี
ระดับชั้นที่สอน.....
4. การบรรยาย/การอบรมสัมมนาทางวิชาการ/ประสบการณ์ด้านการทำงานที่นอกเหนือจาก
การสอน
1.....
2.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ความคิดเห็นทั่วไป

1. ตามความเห็นของท่าน ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกรับรู้ซึ่ง เห็นคุณค่าของความงามด้านสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ได้อย่างไร
.....
2. ตามความเห็นของท่าน เกณฑ์การคัดเลือกกิจกรรมที่ถ่ายทอดสุนทรียภาพ ให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ทางสุนทรียะได้อย่างไร
.....
3. จากประสบการณ์ของท่าน การวิจารณ์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงความงามด้านสุนทรียะและการประเมินค่า ควรเป็นอย่างไรและประกอบด้วยอะไรบ้าง
.....
4. ตามความเห็นของท่าน กิจกรรมศิลปะวิจารณ์มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านสุนทรียะและการประเมินค่าหรือไม่ อย่างไร
.....
5. กิจกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะควรมีลักษณะใด และกิจกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมการประเมินค่า ควรมีลักษณะใด
.....
6. ตามความเห็นของท่าน ขอบเขตเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุนทรียภาพทางทัศนศิลป์ที่ผู้เรียนควรศึกษา มีเนื้อหาอะไรบ้าง และควรมีลำดับเนื้อหาการสอนอย่างไร
.....
7. ตามความเห็นของท่าน ผู้สอนควรนำกระบวนการทำงานศิลปะ (ศิลปะปฏิบัติ) มาประกอบการเรียนการสอนศิลปะวิจารณ์หรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
8. ตามความเห็นของท่าน รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ที่นำมาใช้ในการสอนเพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า ควรมีรูปแบบอย่างไร
.....
9. ตามความเห็นของท่าน เนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ควรเป็นอย่างไร
.....

10. ตามความเห็นของท่าน ตัวอย่างผลงานศิลปะหรือสื่อการสอนในลักษณะใดที่มีความเหมาะสมต่อการฝึกการวิจารณ์ของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

.....

11. ตามความเห็นของท่าน ในการวัดและประเมินผลกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ควรเป็นอย่างไร

.....

12. ตามความเห็นของท่าน ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เหมาะสมควรมีเวลาในการเรียนมากเท่าไร เพราะอะไร

.....

13. ตามความเห็นของท่าน นักเรียนควรมีคุณสมบัติอย่างไรที่มีความจำเป็นต่อการวิจารณ์ผลงานศิลปะ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า

.....

14. ตามความเห็นของท่าน ในการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะ และการประเมินค่าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แบบประเมินสุนทรียะ

คำชี้แจง

แบบประเมินสุนทรียะ ประกอบด้วย

1. ภาพผลงานศิลปะ ประเภทจิตรกรรม จำนวน 2 ภาพ แบ่งเป็นภาพผลงานศิลปะของศิลปินไทย จำนวน 1 ภาพ และศิลปินต่างประเทศ จำนวน 1 ภาพ และภาพผลงานศิลปะ ประเภทประติมากรรม จำนวน 1 ภาพ ใช้สำหรับเป็นตัวแทนภาพผลงานศิลปะในการตอบคำถามจากชุดคำถาม
2. ชุดคำถาม ซึ่งมีคำถามปลายเปิด 8 คำถาม ตามแนวทางการใช้คำถามทางทฤษฎีพัฒนาการสุนทรียภาพของ Michael J. Parson ใช้สำหรับตอบคำถามร่วมกับภาพผลงานศิลปะ จำนวน 3 ภาพ เพื่อวัดระดับประสบการณ์ทางสุนทรียะของนักเรียน จำนวน 2 ครั้ง คือ ก่อนเรียน (Pre-test) 1 ครั้ง และหลังเรียน (Post-test) 1 ครั้ง โดยชุดคำถาม 8 คำถาม ประกอบด้วย (คำถามตามมาตรฐานของ Michael J. Parson, 1987)

ภาพผลงานศิลปะสำหรับประเมินสุนทรียะผู้เรียน ตามทฤษฎีของ Michael J. Parsons

วิจารณ์ก่อน	วิจารณ์หลัง
 <p>Artist Michelangelo Buonarroti</p> <p>Title The Last Judgement</p> <p>Type Fresco</p> <p>Dimensions 1370 cm × 1200 cm</p> <p>Year 1536–1541</p>	 <p>Artist Leonardo Da Vinci</p> <p>Title The last supper</p> <p>Type Tempera and oil on plaster</p> <p>Dimensions 460 x 880 cm.</p> <p>Year 1495-1498</p>
 <p>Artist Michelangelo Buonarroti</p> <p>Title David</p> <p>Type Marble</p> <p>Dimensions 17 ft.</p> <p>Year 1501-1504</p>	 <p>Artist Michelangelo Buonarroti</p> <p>Title Pieta</p> <p>Type Marble</p> <p>Dimensions 174 x 195 cm.</p> <p>Year 1498-1499</p>

วิจารณ์ก่อน		วิจารณ์หลัง	
			
ชื่อศิลปิน	จักรพันธุ์ โปษยกฤต	ชื่อศิลปิน	จักรพันธุ์ โปษยกฤต
ชื่อผลงาน	สวมนงกฐ	ชื่อผลงาน	พระศรีสวดี
เทคนิค	สีน้ำมัน	เทคนิค	สีน้ำมัน
ขนาดผลงาน	50.8x 63.5 ซม.	ขนาดผลงาน	37.5 x 55 ซม.
ปี พ.ศ. ที่สร้าง	2534	ปี พ.ศ. ที่สร้าง	2543

แบบประเพณีสุนทรียะ

Artist	Michelangelo Buonarroti
Title	The Last Judgement
Type	Fresco
Dimensions	1370 cm × 1200 cm
Year	1536–1541

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนตอบความคิดเห็นลงในช่องว่าง

1. ข้อมูลผลงานศิลปะ

1.1 ชื่อศิลปิน.....

1.2 ชื่อผลงาน.....

1.3 เทคนิค.....

1.4 ขนาดผลงาน.....

1.5 ปี ค.ศ. ที่สร้าง.....

2. นักเรียนเห็นอะไรในภาพนี้

.....

.....

3. นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นภาพนี้

.....

.....

4. ภาพนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องราวอะไร

.....

.....

5. นักเรียนคิดว่าสีในภาพนี้เป็นอย่างไร เป็นสีที่ดีหรือไม่

.....

.....

6. นักเรียนคิดว่ารูปร่าง รูปทรงต่างๆ ในภาพนี้เป็นอย่างไร และพื้นผิวเป็นอย่างไร

.....

.....

7. นักเรียนคิดว่าภาพนี้วาดยากหรือไม่ อะไรวาดยากที่สุด

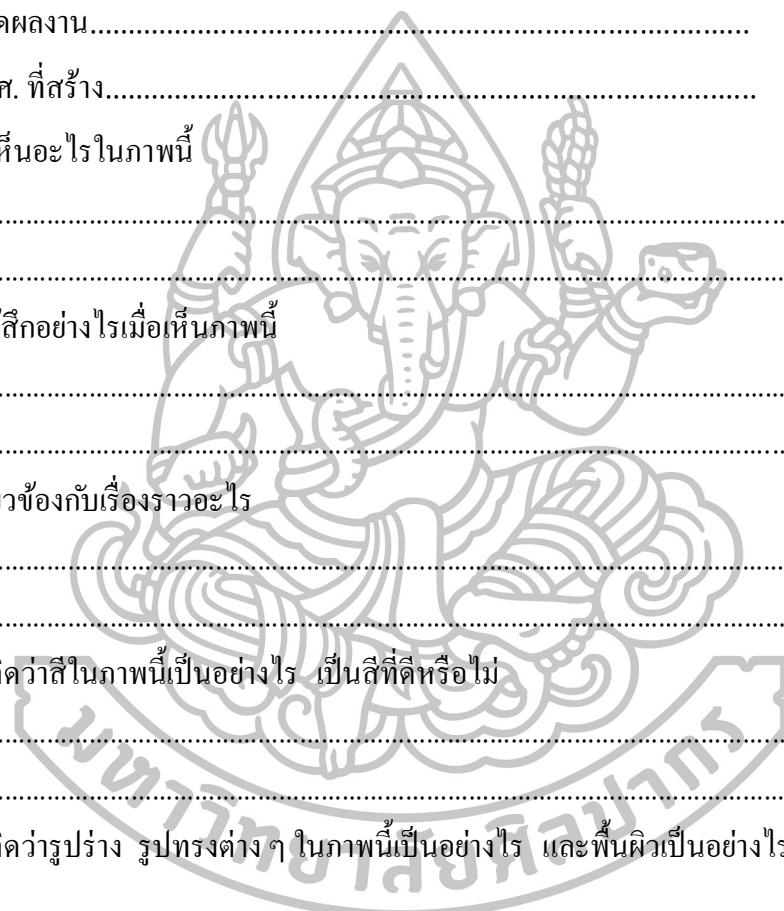
.....

.....

8. นักเรียนอยากเปลี่ยนแปลงภาพนี้เป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

แบบวัดการประเมินค่า

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X บนคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. จากภาพ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ โดยใช้เทคนิค
วิธีการใด และให้ความรู้สึกอย่างไร (ภายในและภายนอก)

- ก. จุด ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย ร่มรื่น   ข. สีน้ำ ให้ความรู้สึกสว่าง เร่ง แจ่มใส
ค. สีน้ำมัน ให้ความรู้สึกโดดเด่น อ่างว้าง   ง. ปาดเป็นทึบแปร่ง ให้ความรู้สึกรุนแรง
2. เส้นในภาพใด ให้ความรู้สึกถึงความอ่อนช้อย อ่อนโยน (ภายใน)

ก.

ข.

ค.

ง.

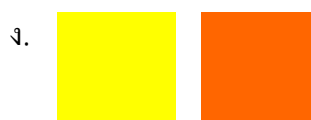
จงตอบคำถามข้อ 3-4

3. ภาพเขียนในข้อใด สื่อถึงการใช้แสงเงาได้ดีที่สุด (ภายใน)
4. ข้อใดเน้นเรื่องการใช้สีคู่ตรงข้าม (ภายใน)
5. ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใดมีหลักองค์ประกอบศิลป์ได้ครบสมบูรณ์ที่สุด (ภายใน)

จงตอบคำถามข้อ 6-9

6. คู่สีในข้อใดที่ให้ความรู้สึกขัดแย้งกันอย่างรุนแรง (ภายนอก)
7. คู่สีในข้อใด ใช้ในการเขียนภาพทะเล (ภายใน)
8. คู่สีในข้อใด สื่อถึงความสนุกสนาน ร่าเริง (ภายนอก)
9. คู่สีในข้อใด สื่อถึงความเศร้าหมอง (ภายนอก)
10. งานประติมากรรมในข้อใดที่มีส่วนประกอบที่ช่วยทำให้จุดเด่นมีความงดงามมากยิ่งขึ้น (ภายใน)

ก.

ข.

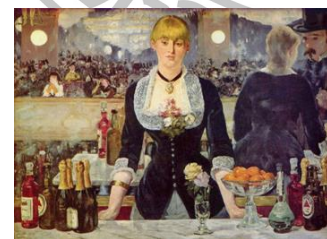

ค.

ง.

11. ผลงานศิลปะในข้อใดที่เป็นสื่อสะท้อนความเป็นจริงในสังคม (ภายนอก)

ก.

ข.

ค.

ง.

12. จากข้อ 11 มีหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่ดีหรือไม่ อย่างไร (ภายใน)
- ดี ภาพมีจุดสนใจ จุดรอง และฉากหลัง ซึ่งเป็นเรื่องราวเดียวกัน
  - ดี ภาพมีจังหวะลีลาที่อ่อนช้อย งดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
  - ไม่ดี ภาพขาดความสมดุล ขาดความน่าสนใจ
  - ไม่ดี ภาพสื่อถึงสิ่งเสียดสีให้โทษแก่ร่างกาย

13. ภาพเขียนสีน้ำมัน “Wheat Field with Crows” Vincent Van Gogh แสดงถึงความงามด้านสุนทรียะในด้านใดมากที่สุด (ภายใน)

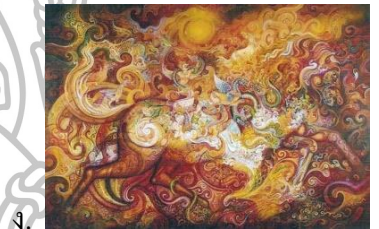
- เส้น
  - สี
  - รูปร่าง-รูปทรง
  - พื้นผิว
14. จากข้อ 13 ศิลปินต้องการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกในด้านใด (ภายนอก)
- ความรักธรรมชาติ
  - ความร่าเริง สดใส
  - ความเกลียดชัง
  - ความสิ้นหวัง
15. ข้อใดกล่าวผิด (ภายนอก)
- ศิลปะไทยมักเขียนเกี่ยวกับพุทธศาสนาและวรรณคดี
  - ศิลปะยุค Post- Impressionist เน้นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก
  - ศิลปะยุค Renaissance เน้นการถ่ายทอดภาพแบบเหมือนจริง
  - ศิลปะยุค Realism ถ่ายทอดสภาพความเลื่อมล้ำของสังคม

จงตอบคำถามข้อ 16-17

16. ภาพใดแสดงออกซึ่งคุณภาพแบบสมมาตรได้อย่างสวยงามที่สุด (ภายใน)
17. ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด นำเส้นโค้งมาใช้ในภาพ ทำให้รู้สึกถึงความประณีต ละเอียดย่อนมากที่สุด (ภายใน)
18. ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด ให้ความรู้สึกมีความสุข มีชีวิตชีวา (ภายนอก)

19. จากข้อ 18 ศิลปินต้องการสะท้อนถึงสิ่งใด (ภายนอก)

- ก. พลังอำนาจ
ค. ธรรมชาติ

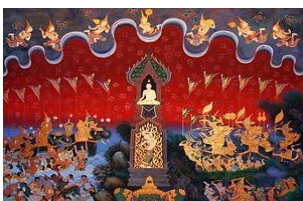
- ข. วิถีชีวิต
ง. ความวุ่นวาย

20. พุทธชินราช จังหวัดพิษณุโลก มีการจัดวางหลักองค์ประกอบศิลป์ที่ดีอย่างไร (ภายใน)

- ก. สัดส่วน   ข. ความสมดุล   ค. จังหวะลีลา   ง. ถูกทุกข้อ

ให้นักเรียนเปรียบเทียบภาพทั้ง 2 ภาพนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 21-24

ภาพที่ 1 พุทธประวัติตอน “มารผจญ”
รูปแบบจิตรกรรมไทยแบบประเพณี

ภาพที่ 2 ภาพ “มารผจญ” อาจารย์ถวัลย์ ดัชนี
รูปแบบจิตรกรรมไทยร่วมสมัย

21. นักเรียนคิดว่าภาพ “มารผจญ” ทั้งสองภาพ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในด้านใด (ภายในและภายนอก)
- ก. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์
ข. การสื่อความหมาย
ค. ความประณีต ละเอียดอ่อน
ง. ถูกทุกข้อ
22. ภาพ “มารผจญ” ศิลปินต้องการถ่ายทอดเนื้อหา เรื่องราวถึงสิ่งใด (ภายนอก)
- ก. ความงดงามของศิลปะไทย
ข. ความรุนแรงของสังคมไทย
ค. ความโหดเหี้ยมของเหล่าพญามาร
ง. ธรรมะย่อมชนะอธรรม
23. จากภาพ “มารผจญ” ทั้งสองภาพ ข้อใดกล่าวได้ถูกต้อง (ภายในและภายนอก)
- ก. ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี ใช้สีวรรณะเย็น
ข. ภาพจิตรกรรมไทยแบบประเพณี สะท้อนแง่มุมทางสังคม
ค. ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีการผสมผสานกันระหว่างศิลปะตะวันออกและตะวันตก
ง. ภาพจิตรกรรมไทยร่วมสมัย มีรูปแบบเฉพาะตัวซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นไทย
24. นักเรียนคิดว่าภาพใดมีความงามด้านสุนทรียะมากกว่ากัน เพราะเหตุใด (ภายนอก)
- ก. ภาพที่ 1 เพราะมีการใช้ความคิดสร้างสรรค์ผสมผสาน ทำให้เกิดความแปลกใหม่
ข. ภาพที่ 1 เพราะมีการสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน
ค. ภาพที่ 2 เพราะมีรูปแบบการเขียนภาพสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต
ง. ทั้ง 2 ภาพ มีความงามเท่าๆกัน เพราะมีการใช้ทัศนธาตุ หลักองค์ประกอบศิลป์ และ การสื่อความหมายได้อย่างดีเยี่ยม
25. ผลงานประติมากรรม “เสียงขลุ่ยทิพย์” อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งใด (ภายนอก)
- ก. การเมือง การปกครอง
ข. ความเหมือนจริง
ค. พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย
ง. สิ่งต่างๆรอบตัว
26. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ผลงานประติมากรรม “เสียงขลุ่ยทิพย์” ของอาจารย์เขียน ยิ้มศิริ มีความโดดเด่นในเรื่องใด (ภายใน)
- ก. จังหวะลีลา
ข. ความสมดุล
ค. สัดส่วน
ง. ถูกทุกข้อ

27. ผลงานทัศนศิลป์ในข้อใด ที่มีความน่าเกรงขามแต่แอบแฝงไปด้วยคติธรรมทางพุทธศาสนา (ภายนอก)

ก.

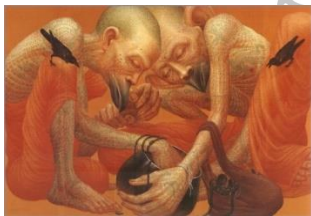
ข.

ค.

ง.

28. ภาพ “ภิกษุสันดานกา” อาจารย์อนุพงษ์ จันทร สีอะคริลิก บนฉิวร มีการถ่ายทอดเรื่องราวในแง่มุมใด (ภายนอก)

- ก. สะท้อนการเมืองไทย
ข. สะท้อนระบบการศึกษา
ค. สะท้อนสังคมในแง่มุมทางพุทธศาสนา
ง. สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่

29. ภาพ “ภิกษุสันดานกา” มีความเหมาะสมในการสะท้อนความดีงามของพระสงฆ์หรือไม่ เพราะเหตุใด (ภายนอก)

- ก. เหมาะสม เพื่อย้ำเตือนพระสงฆ์ให้กระทำความชั่ว
ข. เหมาะสม เพราะพระสงฆ์บางรูปในปัจจุบันมีพฤติกรรมคล้ายอีกา
ค. ไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้พระสงฆ์แตกความสามัคคี
ง. ไม่เหมาะสม เพราะจะทำให้คนขาดศรัทธาในพระพุทธศาสนา

30. เพราะเหตุใด เราจึงนำเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของศิลปินมาสร้างสรรค์ในผลงานของตนเอง (ภายในและภายนอก)

- ก. เพื่อพัฒนารสนิยมให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
ข. เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติ
ค. เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์ของตนเอง
ง. เพื่อให้เข้าใจศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามความพึงพอใจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อต้องการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนทริยะและการประเมินค่า เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ระดับความคิดเห็น ดังนี้

- 5 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมซึ่งไม่กระทบกระเทือนนักเรียนแต่อย่างใด ขอความกรุณาพิจารณาข้อความแต่ละข้อโดยละเอียด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกที่แท้จริงเพียงข้อเดียว

ข้อที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด 5	เห็นด้วยมาก 4	เห็นด้วยปานกลาง 3	เห็นด้วยน้อย 2	เห็นด้วยน้อยที่สุด 1
1	ความครบถ้วนของเนื้อหาตามเค้าโครงแผนการสอน					
2	ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์					
3	นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
4	นักเรียนมีโอกาสสนทนาซักถามเมื่อมีข้อสงสัยหรือไม่เข้าใจ					
5	นักเรียนได้ฝึกการประเมินค่าด้านการวิพากษ์ วิจารณ์ ผลงานทัศนศิลป์ของศิลปิน					
6	นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายเชื่อมโยงความรู้นำไปสู่การสรุปสาระสำคัญ					

ข้อที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
7	สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้					
8	สื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในห้องเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น					
9	การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ทำให้นักเรียนอยากเรียนศิลปะมากยิ่งขึ้น					
10	ความพึงพอใจของนักเรียนต่อกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า					

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพประกอบการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงผลงานนักเรียน บรรยากาศการทำ
แบบทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดการประเมินค่า และแบบทดสอบสุทธรียะ

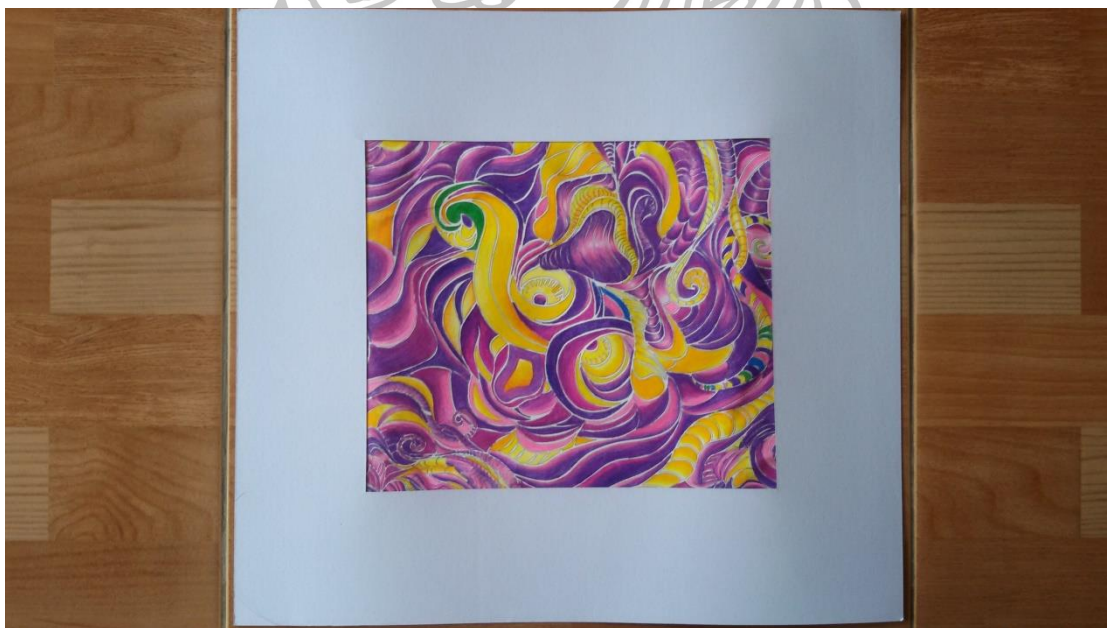

ผลงานทัศนศิลป์เรื่องการใช้สีคู่ตรงข้าม

การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ (ภาพโมนาลิซ่าของ ลีโอนาร์โด ดา วินชี) ตามแนวทางของ Feldman

วิทยาลัยศิลป์

การนำเสนอเรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะตะวันตกในยุคสมัยที่สำคัญ

บรรยากาศการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ (Mixed Media) โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปิน

การวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ (Mixed Media) ของตนเอง โดยใช้เทคนิควิธีการของศิลปิน
และวิจารณ์ผลงานของตนเองตามแนวทางของ Feldman

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปลักษณะของงานสื่อผสม (Mixed Media) และการวิพากษ์วิจารณ์
ผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียน ตามแนวทางของ Feldman

ผลงานทัศนศิลป์ (Mixed Media) ของนักเรียนที่ได้จากการศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปวิจารณ์ เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

การทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบประเมินสุนทรียะ
แบบวัดการประเมินค่า และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรม
ศิลปวิจารณ์เพื่อส่งเสริมสุนทรียะและการประเมินค่า สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล นางสาวสิทธิชนันท์ รุ่งทวีทรัพย์
 ที่อยู่ 37/52 หมู่บ้านศุภวารณ 1 ถนนเพชรเกษม แขวงบางแคเหนือ
 เขตบางแค จังหวัดกรุงเทพฯ 10160

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2502 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประสาทวิทยานุชน
 พ.ศ. 2502 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม
 พ.ศ. 2537 สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. สาขาจิตรศิลป์ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม กรุงเทพฯ
 พ.ศ. 2539 สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. สาขาจิตรกรรมไทย สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล
 วิทยาเขตเพาะช่าง
 พ.ศ. 2542 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
 พ.ศ. 2557 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาทัศนศิลปศึกษา
 คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2543 ช่างเขียนลายรดน้ำ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร
 พ.ศ. 2545 ครูทัศนศิลป์ โรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี

เกียรติประวัติ

- พ.ศ. 2554 รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ดิเรกคุณาภรณ์ ชั้นที่ 5 “เบญจมาดิเรกคุณาภรณ์”